

בס"ד

שער כללי

- א -

ספר אכילת התרנגולים כהלכתה

כשמו כן הוא ספר הלזה מכיל הבעיות הנתקלים בהם יום יומית בעת אכילת תרנגולים פה בארצות הברית, ושאר ארצות, מגלה סודות עמוקים של חששות רציניים מאיסור נבילה וטריפה החמורה מאוד שבשבילה עלולים רבבות נפשות הטהורות מישראל להתפטם במאכלות אסורות בלי ידיעתם המטמטם לב ומוח רח"ל, ועל צרו חוות דעתם של גדולי התורה ומאורי הגולה בזה.

- ב -

ספר זכרון יוסף

(והוא) הוראת הגאונים באכילת התרנגולים

כולל משפטים מיושרים ומצודקים שנקראו ונשמעו בקרית חוצות ארצנו הק' מפום הבדי"צ ובראשם הראב"ד שליט"א בעמ"ח שו"ת מנחת יצחק, בו ימצא המעיין דעת תורה אמיתית בענין זריקת העופות, והעתק מאיסור הראב"ד עם הבדי"צ שליט"א, שאסרו בשנה הלזו תמוז השל"ט המכונה החדשה שמשמשים בו היום כאן בארצות הברית (אמעריקא).

- ג -

ספר שנים קדמוניות

תוכן החיבור הצעת מכשולות שארעו מלפני עשרים שנה ויותר בענין זריקת תרנגולים, עוד ספחנו דעת הרופאים מצד הבריאות של תרנגולים הנורקים.

- ד -

ספר אור הצניעות בישראל

תוכן הספר לעורר בעיני פרצות הנכשלים בלי יודעים באיסור יחוד החמור, שעלולים לקלקל צניעות וקדושת בנות ישראל שהוא מיסודי הרת העומדים על הפרק בימינו אלה.

- ה -

ספר צניעות ישראל כהלכתה

כולל פסקי גאוני ורוזני ארץ מדור הישן ומדורנו, שכל אשה תהדר ותתאמץ לילך לאשה הרופאת נשים ולא לאיש כדי להינצל מאיסור יחוד ושאר מכשולות המתרחשים יום יום.

ס פ ר

זבח פסח

במקצוע

אכילת התרנגולים כהלכתה

חלק ח' מספר „נפש ישעיהו“ על מאכלות אסורות

בירור הלכה סקירה ודין בענין בעיה רצינית בנוגע לכשרות העופות החיים, מהחשש שעושים זריקות (חיסון, ותרופות) ביום פקיעתן (במדגירות - לול) ולאחר מכן (גיל ד' וה' שבועות) העלולים להטריף את העופות. ודין גרמא מכשלה עצומה של ריבוי מאכלות אסורות בישראל ח"ו.

החדרת עופות שחוטות אלו לאחביי החרדים, בכל מקומות מושבותיהם עלולה לחרוס את חומת הכשרות, להכשילם במאכלות אסורות ר"ל. איסור חמור מהברי"צ מירושלים עיה"ק על מכוונות זריקה החדשות שמשתמשים בו בכל ארצה"ב לזריקות העופות ביום הוולדם, וגם לאח"ז כפי הצורך. האיסור תמוז תשל"ט (מובא לקמן בהתחלת קונטרס זכרון יוסף).

חלק א

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הק' זי"ע

הק' שלום יודא גראס

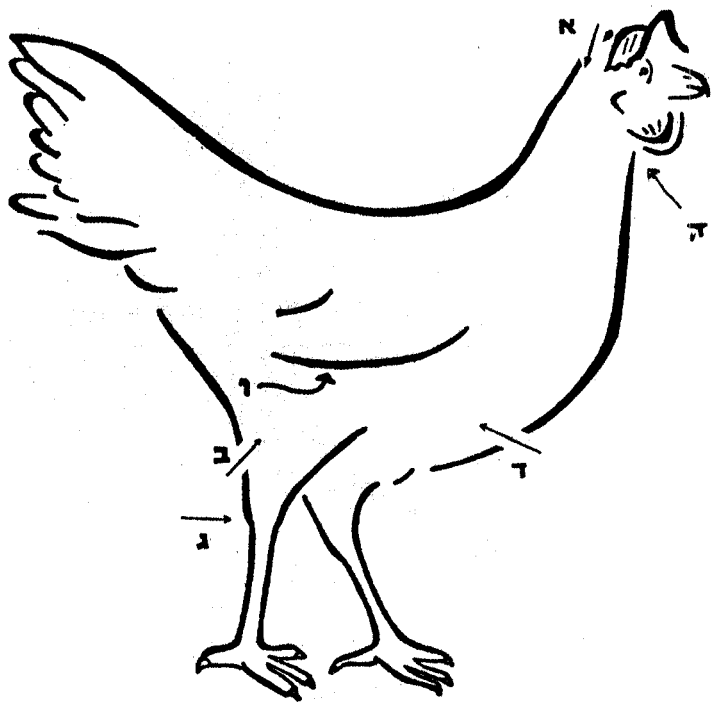
רב דקהל „מגן שאול“ ד„האלמין“ ור"מ בישיבה וכולל „בית ישעיהו“
„מכון להוראה בשחיטות ובדיקות“

בעהמח"ס: אפייית המצות השלם (י' חלקים); גידולי יהודה (על הלכות ציצית); שו"ת זבחי צדק (על הלכות שו"ב); חינוך ישראל סבא (מדרין לחינוך הבנים והבנות); מדרין לצניעות; מזוות שלום (על הל' מזוזה); מנוחת שלום (הדרכה לכשרות); מנחת יהודה, (על חומר איסור, חלב עכו"ם ו„סימילאק“); נפש ישעיהו (על מאכלות אסורות, הי"ח); קדושת ישראל (על הלכות יחוד); ושי"ס.

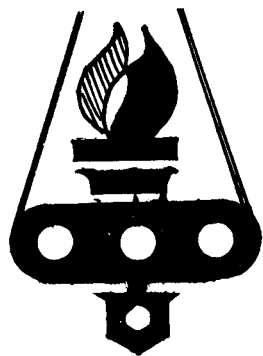
בלאמור הר"ג הצ' מוהר"ר ישעיהו זאב גראס זצ"ל נכד השרף מסטרעליסק, ר. יעקב קאפיל חסיד, ט"ז, בי"ח, תוי"ט, רש"י, ולמעלה בקדוש עד דוד המלך עה"ש.

— ברוקלין, יצ"ו • שנת תשל"ט —

— ההכנסה מוקדשת לטובת הישיבה והכולל —

מקומות ההזרקה בעוף

בס"ד

... טוב מבנים ומבנות שם עולם
אתן לו... (ישע'י נ"ה ז')

הספר הנוכחי זבח פסח יצא לאור בעזר
ובסיוע הרה"ג המפורסם כשמן תורק
שמו הנודע בשערים המצויינים בתורה
ובתפלה וכו'. כש"ת
מוהר"ר יוסף ברוך וואליצקי

לע"נ אביו

הרה"ג עושה צדקה וחסד מוהר"ר פסח
וואליצקי ז"ל, נפטר בשם טוב בניו יורק
ביום ה' תמוז תשכ"ט.
תנצב"ה

יהי רצון שזכות הרבים היוצא ע"י
הקריאה בקונטרס הלזו יעזור ויגן
וישיע לכל העוסקים והמסייעים
בהוצאת הקונטרס, שיזכו מתוך נחת
והרחבת הדעת לראות בנים ובני בנים
ברוכי, מזוני רויחי, וחיי אריכי, כל
ימיהם לעולם אמן.

הסכמות ומכתבי עידוד שנדפסו בשו"ת „זבחו זבחי צדק" ובספר „אפיית המצות השלם" (ג"ח) ובספר „אכילת מצות בישראל" (ז"ח) ובספר „נפש ישעיה" ב' חלקים ובקונטרס „מנחת יהודה" ח"ו מספרי „נפש ישעיה" על מאכלות אסורות, ועוד.

מגאוני וצדיקי וקדושי הדור, אנשי כנסת הגדולה, בישיבה של מעלה, עמודי העולם, ראשי סנהדראות, אשר כל בית ישראל נשען עליהם, וכגחלו אש דבריהם, ואלה שמותיהם:

(ע"פ א"ב)

הרב אליהו זלאטניק זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב דוד הלוי יונגרייז זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב ישעיה ישי הכהן גרינפעלד זצוקללה"ה

רב ומח"ס מלונדון

הרב ישראל יצחק הלוי רייזמאן זצוקללה"ה

רב וחבר הביד"צ של העדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב שמחה בונם גרינבערגער זצוקללה"ה

ראב"ד דק"ק פרעשבורג יע"א. ברוקלין נוא יארק

הרב שמעון ישראל פאזען זצוקלה"ה

כ"ק אדמו"ר משאפראן, ברוקלין נוא יארק

הרב אברהם יצחק קאהן שליט"א

כ"ק אדמו"ר שליט"א משומר אמונים בירושלים עיה"ק

הרב אברהם מאיר איזרעאל שליט"א

אבדק"ק הוויאד

הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס שליט"א

אב"ד דפילאדעלפיא רבתי

הרב אברהם מ. ברייטשטיין שליט"א

ספרא דדיינא בעדה החרדית בירושלים עיה"ק

הרב חיים אלי שטערנבערג שליט"א

רב ור"מ ביהכנ"ס וישיבת „מחזיקי תורה" חיפה

הרב יוסף גרינוואלד שליט"א
כ"ק אדמו"ר שליט"א מפאפא ברוקלין נוא יארק

הרב יחזקאל גרובנר שליט"א
רב בדעטרוויט

הרב לוי יצחק גרינוואלד שליט"א
אב"ד דקהל ערוגת הבושם, ברוקלין נ.י.

הרב משה פיינשטיין שליט"א
ר"מ תפארת ירושלים, נוא יארק

הרב משה שטערן שליט"א
אבדק"ק דעברעצין ברוקלין נוא יארק

הרב נפתלי הירצקא העניג שליט"א
אבדק"ק שארמאש, ברוקלין נוא יארק

הרב רפאל זילבער שליט"א
אבדק"ק פריימאן, ברוקלין נוא יארק

הרב שלום הכהן ווייס שליט"א
אבדק"ק אוהעל, ברוקלין נוא יארק

הרב שלמה האלבערשטאם שליט"א
כ"ק אדמו"ר שליט"א מבאבוב, ברוקלין נוא יארק

הרב שמואל יודא פאנעט שליט"א
אבדק"ק דעעש, ברוקלין נוא יארק

הרב שמעון זאב מיללער שליט"א
אבדק"ק אראד, ברוקלין נוא יארק

משה שטערן

אב"ד דעברעצין ונייהיזל יצ"ו

בעהמ"ח שו"ת באר משה ה"ח

בלאאמור"ה הרא"ש, בעמ"ח ספר גפי אש ומליצי אש וש"ס

ברוקלין יע"א

בעזה"ת

אל מע"כ ידידינו הרב המופלא ומופלג בהפלגת חכמים ונבונים זי"ר יפר"ת לוחם מלחמת ה' בגבורה כש"ת מו"ה שלו' יהודה גראסס שליט"א, אבדק"ק "האלמין", ובעמח"ס רבים ונכבדים. אחרי תת שלו'.

מה נכבד היום בהגלות נגלות לאור השמש ספר נכבד ויקר הנקראת "קדושת ישראל".

קונטרס מוקדש לרומם קרן הצניעות וקדושת בנות ישראל והסברה מיוחדת על כל עניני איסור יחוד איך להשמר ממנו ואיך להיזהר בו שרבים וגם שלמים בדורנו נכשלים בו הכל ה' עליו השכיל בליקוטי בחר ליקוטי מספרי הפוסקים וספה"ק.

חיבור מקורי יחיד במינו בשפה המדוברת, החיבור ההיא היא אוצר כל כלי חמדה יהיה כשלחן ערוך מיוחד בכל פרטי איסור יחוד, מה שלא הי' עדיין לעולמים לחבר חיבור נכבד במקצוע הזה, הכולל בתוכו כל הדינים השייכים לעניני קדושה אחד מהם לא נעדר, הן צניעות המלבושים לאנשים ונשים, כל דיני יחוד, וגם הסברה נפלאה בגודל המכשלה בענין הליכה לרופאים, והדרכה מיוחדת בהנהגת הנשים הצנועות והכשרות, כאשר כבר הרעשתי ארץ ומלואה כבר מכמה שנים מגודל הפריצות ברופאים קלים והמכשולות הגדולות היוצאות מהם, ומה גם המאורעות האימות המתהווים ע"י שימושי הרופא בלי שמירה מיוחדת, שהחריבו לעשרות משפחות בזמן האחרון ערו עד היסוד.

והי' מן הראוי לצאת בקרית חוצות בקול רעש גדול עד שתודעו עולם ומלאה שכל מי שיראת ה' נוגע ללבו ורוצה להנהיג בית כשר ותורתי בדרך המסורתי ירחיק כמטחוי קשת ויותר מאהלי הרופאים הרשעים המופקרים האלו כי כל באי שער ביתן לא ישובון ח"ו למדות בנות ישראל הכשרות. וגם המצא תמצא בחיבור הלזה בירור וליבון בענין הליכה לרופאים הנקראים פסיכיאטורין ופסיכאלאגען וקיראפרקטיקאים המגבילים הרבה פעמים במכשולות שונות במחשבה דיבור ומעשה.

וגם הפליא לעשות קו' נפלא לאיזה רופאים ללכת ואיך להיפטר מכל חשש יחוד.

וגם טרח ועמל טהור גברא לאסוף דוגמאות רבות של חששות יחוד רציניים יום יום להאב, להאם, להאח, לאחות ולשאר חברי המשפחה.

ובפרט המכשול הגדול מיוחד במלאכת האפיסעס אשר אחוז עצומה נכשלים באיסור זה דבר יום יום ביודעים ובלא יודעים.
 וגם עניני יחוד המתרחשים בטעקסי, במעלית, משולחים, רוכלים, מובילי סחורה בבית. אוצר דינים והנהגות הנוגעים לחתן וכלה והמתחונים מהצעת השידוך ועד החתונה. (והארכתי בזה בחיבורי הרבה בשו"ת באר משה ח"ד) ומה ששאל ממנו אודות מזוות אם שפיר דמי לקנות מזוזה מיד סוחר או חנות ולקבעה בבית מבלי בדיקת סופר מומחה ויר"ש מאוד, בימינו אלה שנמסרו בעוה"ר כשרותן של דברים העומדים ברומו של עולם לבעלי כסיין ובעלי פטמין ורוב רובם של כלל ישראל כצאן לטבח יובל ומלאו בתי 90 אחוזים מישראל מזוות הפסולים הנכתבים מנשים וסופרים קלים ומי מהם גם בעצם יום השבת, וכמות גדול מהם מעשה דפוס בעלמא, הצד השוה שבהן שפסולים מן התורה לכל הדעות, ואלו הצאן מה חטאו כי יאריכו ימיהם מבלי קיום מצות מזוזה ותפילין. (ובספרי שו"ת באר משה ח"ו הארכתי בזה) וכל מין דין ראוי לכל בר ישראל לרחוש לו חיבור הנפלא הלזה למען ידע לפלס מעגל דרכיו במסילה הישרה העולה בית אל ויהי לבו נכון ובטוח להעמיד דורות ישרים בקדושה ובטהרה ולהמשיך שושילתא קדישא לדורות הבאים עד ביאת יגון במהרה ב"א.

מוש"ק פ' פקודי שנת תשל"ח לפ"ק. פה ברוקלין יצ"ו.

משה שטערן

אב"ד דעברעצין יצ"ו

שמואל הלוי ואזנר

רב אב"ד ור"מ

זכרון-מאיר, בני-ברק

ב"ה, יום ב' וישלח תשל"ט לפ"ק, פה ברוקלין יצ"ו.
 ראה ראיתי החי' החשוב על איסור יחוד וצניעות בנות ישראל בכלל אשר פעל ועשה כב' ההגה"צ מזכה את הרבים כש"ת מוהר"ר שלום יודא גראס שליט"א הרב דהאלמין פה ברוקלין יצ"ו.
 הספר הנ"ל מחובר בלשון המדובר המורגל כדי להרגילו בפי הבריות אנשים ונשים, ובפרט עניני יחוד שהם הדרגא הראשונה לאיסור חמור דעריות - ובעו"ה נפרץ לרוב, ובפרט בערים גדולים שהנשים והבנות עובדות בבתי חרושת ומשרדים והוא הגורם שהמחיצה של קדושה ששמה התורה בין ב' המינים - נפרצה ב"ג פרצות - וע"כ כל מי שעומד בפרץ ברוך יהי'.

ע"ז בעה"ח ומצפה לחסדי ה'

שמואל הלוי ואזנר

הרב שלמה יודא שווייצער

רב דקהל דרכי נועם, ספרינג וואלי, ניו יארק

מחבר ספר דרכי נועם, וספר שו"ת „לשלמה משפט"ך" על עניני חו"מ

בס"ד, יום א' לס' „מי לה' אלי" תשל"ט לפ"ק.

החיים והשלו' וכט"ס למע"כ ידידי הרב הג' הגודר גדר ועומד בפרץ ולוחם מלחמת ה' במסירות נפלאה, אשכל הכפר הנותן אמרי שפר, בחבוריו, ללמד לבני יהודה קשת לעמוד על המשמר ה"ה כש"ת מוהר"ר שלו' יודא גראס שליט"א, רב דקהל עדת האלמין.

אחדשה"ט באהבה רבה, הנה מע"כ ידידי שליט"א הודיע לי שעומד להוציא ספר חדש (וכמעשהו בראשון) להזהיר ההמונים ולהרים כשופר קול להסיר מכשול מדרך עמינו, ובענותנותו החשיב אותי השפל, והגדיל אותי עד כדי להיות שר המסכים על חבוריו הנעלים, ומי אנכי לבוא עד הלום, ואין הלום אלא מלכות מאן מלכי רבנן, אך לאות ידידות וכמענה להפצרותיו התבוננתי לכתוב לו איזה מילים בדי"ת מפרשת השבוע ממה שחנני השי"ת כדי לחזק את רוחו וללכת בדרכו, דרך ישרה, וזה החלי בס"ד:

בפרשתנו כתוב אחר מעשה העגל, ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי ויאמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרובו וכו' ובני לוי עשו כדבר משה. ומרעה"ש שבה אותם בפ' ברכה: וללוי אמר תמיך ואוריך ואיש חסידיך וכו' האמר לאביו ולאמו לא ראייתו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו וכו'. מקראות אלו אומרים: דרשוני.

הלא כל ההרוגים שעבדו לעגל נתחייבו מיתת ביי"ד ע"י חרב בעדים והתראה, ושבת לוי דנו אתם כדין, ולמה הי' צריך ההורג לפגוע באחיו וברעהו ובקרובו ולעשות לו שונאים במשפחתו? הלא כשיפגע בא' ממשפחתו שחייב מיתה אל יגע בו אלא יקרא לחבירו מבני לוי שאינו ממשפחת הנאשם ויהרג אותו והוא יעמוד ג"כ לחבירו לשרתו להרוג את קרובו של חבירו? למה הי' צריכים לקיים צו הדין דווקא באופן כזה? מזה אמרתי, יכולים לראות שכשמגיע עת פריקת עול, שרבים פורקים מעליהם עול מלכות שמים, אז אותם הכהנים הלויים הצדיקים אשר שמרו את משמרת הקודש, שנשארו נאמנים למלך מלכי המלכים הקב"ה, ורוצים לקנאות קנאת ד' צבאות, יכולים להצליח רק אם קנאתם הוא „בלתי לה' לבדו" בלי שום נגיעה של שנאה או של נקמה – בלי שום פניות – רק לנקם נקמת ה'.

מרע"ה בחן אותם וצוה „הרגו איש אחיו ואת רעהו“ דייקא. אם מי שהוא הורג את אחיו או קרובו ורעהו באותו נימוס שהורג לאחר שאינו קרובו, שאותם בודאי לא הרג מחמת שנאה, אז הסימן שכוונתו לשם שמים לנקום קנאת ה'.

וע"ז שיבח אותם מרע"ה: „האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר וגו'“ – שכל קנאתם היתה מחמת אהבתם ונאמנותם לה' ומחמת זה שנאו הרע ורצו לבער שונאי ה' עושי הרע, בלי הבדל מי עשה הרע רעהו או קרובו.

זה אגיד לו. לפני כמה שנים, כשהי' רעש מהנעשה בשחיתות ובכשרות, נמנו וגמרו להושיב בי"ד, ואני הק' הי' ג"כ מוזמן להופיע. כשהגעתי שמה אמרו לי שכל הענין נתבטל ע"י גורמין שונים שהתערבו לבטל הדבר, והדבר נשאר תלוי, ושקט ברחובות העיר, ואין פוצה פה וכל הקנאים נעשו פתאום לענוים, ומקיימים הכ' יאכלו ענוים וישבעו, והגם שדבר זה הוא בנפשם ונפש בניהם, כי כבר הזהירו לנו רבותינו שהכשרות הוא יסוד בית ישראל ובלא יסוד זה אין בנין ואין להאריך בזה.

יהודה אתה יודוך אחיך (בראשית מ"ט) ופרש"י ז"ל לפי שהוכיח את הראשונים בקנטורים (קרי בקונטרסים) התחיל יהודה לסוג לאחוריו וקראו יעקב בדברי רצוי – יהודה אתה לא כמותם. וראה זה פירוש יפה מרבי מרדכי חיים מסלונים (טעם זקנים קס"ו) על הפסוק לך רד שחת עמך (שמות ל"ב ז') ואמרו בגמרא רד מגדולתך. וכך הי' דורש מקרא זה: „– כיון שנודע למשה כי חטאו ישראל בעגל, הי' מקום שירצה להישאר בשמים וללמוד תורה מפני הגבורה, מה לו ולפולחי עגלים? משום כך ציווהו הקב"ה: לך, רד מגדולתך! עכשיו לא תעסוק בתורה „כי שחת עמך“ ועליך לירד ולראות מה ניתן לעשות בכדי לכפר חטאתם...“

„זהו תפקידו של מנהיג בישראל. לא להתרחק מן העם ברגע שסרחו, לא להפקירם, כי אם לדאוג ולחפש דרכים איך להחזירם למוטב, להצילם מעונשין ומפורענות קשה.“

כן ידידי הרה"ג ירד לראות מה נעשה ברחובות העיר בעגלים ובמעשה שחיתתם וחפש דרכים לחזק חומת הכשרות ולהחזיר עטרה ליושנה. יישר כחו וחילו לאורייתא!

ולכן אפריון נמטיה לכבוד מע"כ הרב המחבר דנן, שכשראה התנהגות שלא כשורה הרים קול מחאה, ולא הניח ולא שקט. אפי' כשהתנגדו לו בני משפחתו; את אחיו לא הכיר. ואפי' אבד עי"ז את פרנסתו; את בניו לא ידע. למה? כי שמרו „אמרתיה“! כי קנאתו היא לש"ש מאהבת ה' שעלה על אהבת אחים ורעים ובנים, והוא הוא הקנאות של שבט לוי להיות בלתי לה' לבדו; והמבחן, כאשר אמרנו, אם מקנא בעושי עולה אפי' כשהם קרוביו או רעיו או סימן מובהק שהיא בלתי לה'.

ובדבר זה המחבר שלנו הוא מהיחידים שבדור שהשליך ומשליך נפשו

מנגד ועולה לו בממוץ ודמים תרתי משמע וכל הרוחות שבעולם אינם מזיזים אותו ממקומו ועומד וצועק אף בדברים שאפילו רבנים גדולים עומדים מן הצד. ועי' רש"י ריש פ' פינחס מ"מ סוף הכבוד לבוא, „דבר שהוא לש"ש סופו להתקיים" דהיינו שיוצא מזה דבר קיימא דבר שיש בו קיום העולם, והמבחן במחלוקת אם הוא לש"ש או לא, לראות: אם הדברים פועלים ונשמעים אז סי' כי מתוך י"ש הי' וכל מי שיש בו י"ש דבריו נשמעים. (ואף שקמים עליו אויבים מכל הצדדים והוא בצד אחד וכל העולם מצד שני כנגדו כמו שהי' אאע"ה, אל יתפעל מזה, כי אינו א', כי יחידו של עולם עמו, וסוף דבר הכל נשמע. הסוף יהיה שכל שנאתם וקנאתם יאבדו, ודבריו יעשו פירות וקושטא קאי).

להמחבר דנן, ביודעים קאמינא, שדבריו וספריו פעלו הרבה להתעוררות הכשרות, והודות לו נתיסד הועד הכשרות שע"י פעולותיה הכבירים נתיסדו כמה ועדי הכשרות בשכונות העיר לפקח על הכשרות בשכונתם והרבה קהילות הכינו שחיטה עצמאית לעופות ולגסות בעינא פקיהה; אחרים יסדו ביי"ד מיוחד לפקח על הכשרות שהיתה מוזנחת מאוד בעוה"ר (שנתגלה שאחב"י נתפטמו כעשרות שנים בדברי מאפה ובמתקי איסור, וכיוצא, ואיכ"מ לפרט הכל, וכבר הארכתי יותר מדי).

ונקוה שאי"ה גם להלאה יעשו דבריו רושם.

ולא אמנע מלהעתיק איזה גרגרים ממה שדרשתי באסיפה של ועד הכשרות לפסח תשל"ט:

עס איז כדאי צו דערציילען בנוגע לשוחטים (מובא בס' זוהר דעת בשם הה"צ ר' עקיבא יוסף שלעזינגער ז"ל) וואָס הה"צ ר' עקיבא יוסף שלעזינגער דער איידעם פון הגה"צ ר' הלל קאַלאַמייער זצ"ל דערציילט אין זיין ספר ש"מ, פון איין ווידערליכען מאָן פון די עשרת השבטים וואָס איז געקומען צו הרה"צ ר' הלל ל"ש און איז געווען ביי איהם אויף פסח שנת כתר. ער האָט געברענגט מיט זיך אַ ספר מיט דעם נאָמען ס' האביב (ר"ת אחינו בני" בגולה) וואו עס איז געווען געשריבען פאַרשידענע ענינים. איך האָב מעתיק געווען אַביסעל וואָס איז נוגע צו וויסען בדורינו: ער שרייבט.

ר' נתן אדלער האָט געוואָלט פסלי'ען די שוחטים פון פראַנקפורט, און מכניע זיין דעם חותם הס"א וואָס איז שורה אויף שוחטים פסולים בסוד פון על חרבך תחי' וגו'. אויב ער וואָלט דאָס דערגרייכט וואָלט משיח געקומען. נאָר, דער ס"מ האָט אויפגעשטעלט אויף איהם קצבים וואָס האָבען אים גע-רודפ'ט און ער האָט געמוזט אַנטלויפען פון פד"מ ע"כ...

עס עס כדי מתבונן צו זיין אין די מעשה ווייל כמה נביאים מתנבאים בסגנון אחד. דעריבער וועלען מיר ברענגען נאָך אַ מעשה וואָס איך האָב געהערט בשם מרן האדמו"ר מבלזא זצ"ל. זייענדיג אין געטאָ איז צו איהם געקומען אַ איד און געשריגען: רבי, איר זעהט וואָס טוט זיך, אידיש בלוט

גיטט זיך ווי וואָסער. פאַר וואָס טוט איהר גאַר נישט? פאַר וואָס זענט איהר נישט מתפלל? האָט דער רבי געזענטפערט: וואָס הייסט איך טי נישט. האָט ער געזענטפערט: עס שטייט ביי די מלחמת עמלק, „והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידיו וגבר עמלק“ (שמות, פ' בשלח), ווען משה האָט געהאַלטען די הענד פאַרשפרייט אין די הויך האַבען זיך אידען געשטאַרקט. שטייט דאָרט „וידי משה כבדים וכו' ואהרן וחור תמכו בידיו וגו'“. משה'ס הענד זענען געוואָרען שווער פון די שווערע מלחמה און אָנגעהויבען אַראָפּפאלען. נאָר אהרן און חור האַבען זיי אונטערגעהאַלטן. האָט דער רבי געזאָגט: עס איז היינט נישט דאָ קיין תומכים ע"כ. ווען מיר ציען אַ פאראלעל פון די ווערטער פון הייליגען דברי חיים וואָס זאָגט אַז וועגען שוחטים פסולים זענען כמה קהילות אַרויס פון דת איז די כוונה זיכער געווען אויף אַזעלכע קהילות ווי פראַנקפורט און אַנדערע קהילות פון דייטשלאַנד וואָס אין צייט פון ר' נתן אדלר איז פראַנקפורט געווען אַ עיר ואם בישראל וואָס איז אַרויס פון דאָרט ר' נתן אדלר, דער חתם סופר, הגאון ר' זלמן עמדין.

60-70 יאָר שפעטער, בסוף ימיו פון ד"ח ווען ר' שמשון רפאל הירש האָט געוואָלט אויפשטעלען אַ קהלה אין פראַנקפורט, האָט ער שווער געקענט טרעפן אַ מנין שומרי שבת. און דער ד"ח זאָגט אַז דאָס איז געקומען וועגען שוחטים פסולים!

דער ספר האביב פון די בעלי רוח הקודש פון די עשרת השבטים זאָגען בפ' אַז אין פראַנקפורט איז געווען שוחטים פסולים, וואָס דער חותם הס"א איז געווען אויף זיי בסוד ועל חרבך תחי', און רנ"א האָט זיי געוואָלט פסלן מכניע צו זיין די ס"א נאָר די קצבים האַבען אים פאַר יאָגט, זענען געבליבען די שוחטים פסולים און געגעבען חיות וואָס איז די שווערד פון די ס"א וואָס דאָרף דעם איז דער עולם נתפסם געוואָרען מיט נבילות וטרופות און נטמטם געוואָרען. דאָרף דעם האָט דער בעל דבר זיך געקענט גובר זיין און מסית זיין צו די ערגסטע עבירות ביז גאַנצע קהילות זענען אַרויס פון דת ר"ל. וואָס רבותי איז געקומען לאחר זה? שלמה הע"ה זאָגט אין קהלת מקום המשפט שמה הרשע (קהלת ג' ט') דאָרט ווי דער משפט איז געווען ווי די גזירה איז געווען דאָרט איז געווען דאָס רשעות. יעצט רבותי, לאַמיר זיך מתבונן זיין, די ביטערע גזירה פון די צווייטע וועלט מלחמה איז געקומען פון דייטשלאַנד און דאָרט איז געווען דאָס רשעות, פון דאָרט איז געקומען די השכלה הארורה וואָס האָט אָפגעשמד'ט מיליונען אידען ר"ל. ווי איז געקומען אַז די רייד פון אַזעלכע אויסוואַרפען זאָלן האַבען אַזאָ השפעה? דורך דעם וואָס פריער האָט דער בעל דבר ערלעדיגט די שוחטים און דער עולם איז נתפסם געוואָרען מיט נבילות וטרופות. דאָן, איז שוין לייכט אָנגע-קומען אַלעס, און דאָן דער חלף וואָס איז נישט געשאַרפט געוואָרען ווי געהעריג ביי די בהמות האָט געשאַרפט די שווערד פון בעל דבר וואָס איז

דער שר פון עמלק און דורך דעם האָט דער דייטשער רשע וואָס איז געווען עמלק און ער האָט געקענט אויסקוילען מיליונען אידען ר"ל ע"כ*. ווי עס האָט געזאָגט דער בעל רוח הקודש דער בעלזער רבי ז"ל.

און דאָס איז באמת אַ גמרא מפורשת אין קדושין (פ"ב ע"א) כשר שבטבחים שותפו של עמלק, דער בעסטער פון די קצבים איז דער שותף פון עמלק. רש"י איז מפרש דעם טעם, ווייל – ספיקי טריפות באות לידו וחס על ממונו ומאכילן – עס קומט צו איהם טריפות און עס איז איהם אַ שאָד אויף זיין געלט און גיט זיי צו עסען פאַר אידען, און דעריבער רופען איהם חז"ל שותפו של עמלק וואָס דער ציל פון עמלק איז צו ברענגען אַ כליין ח"ו ווי המן הרשע און דער דייטשער רשע ימ"ש. און די שוחטים פסולים זיינען זיינע שותפים אין דעם.

זעהען מיר אַז אין כשרות איז אָפּהענגיק דער גייסטיגער און פיזישער קיום פון כלל ישראל. אַזוי איז אויך מבואר אין רש"י סוף פ' קדושים ווי עס שטייט איהר זאָלט אייך נישט פאַרמיסען אין בהמות און עופות טמאים, והייתם קדושים וכ' ואבדיל אתכם מן העמים לי' – איהר זאָלט זיין הייליג פאַר מיר און איך האָב אייך אָפּגעזונדערט פון די פעלקער צו זיין פאַר מיר. זאָגט רש"י (פון תורת כהנים) אויב איהר וועט זיין אָפּגעזונדערט פון די גוים זענט איהר מיין און ווען נישט זענט איהר פאַר נבוכדנעצר און זיינע חברים ע"כ. דאָס הייסט אויב מען וועט נישט נוהר זיין, זיך מבדיל צו זיין געהעריג פון כשר און טריפה איז מען אויסגעשטעלט צו געפאַר פון די גוים וואָס באַדראַען אידען ח"ו, ווי נבוכדנצר און זיינע חברים.

און מיר וועלען מסיים זיין מיט אַ מעשה פון חפץ חיים. אין אַ שטעטעל נישט ווייט פון ראָדין איז פסול געוואָרען די מקוה און האָט קיינעם נישט געהאַרט איר צו פאַררעכטען. איז דער חפץ חיים אַריבער געפאַרען אין יענער שטאָט. קומענדיג אַהין האָט ער געשיקט צונויפרופען די גאַנצע שטאָט אויסרופענדיג אַז דער חפץ חיים איז דאָ און גייט זאָגען אַ דרשה אין שוהל. הערענדיג דאָס, האָט יעדער געשלאָסען די געשעפטען און געקומען הערען דעם חפץ חיים. האָט דער חפץ חיים געזאָגט: רבותי! ווען איך וועל קימען אויף דעם עולם העליון וועט מען מיר פרעגען: וואָס איז דיין נאָמען? וועל איך ענטפערען: ישראל מאיר. וועט מען מיר פרעגען: האָסטו געוואוסט אַז דאָ אין שטעטעל איז די מקוה פסול? וועל איך זאָגען: יע. וועט מען פרעגען: און וואָס האָסטו געטוהן צו דעם? וועל איך ענטפערען: איך בין געפאַרען צו זיי און זיי געזאָגט און זיי האָבען מיר נישט געוואָלט פאַלגען! גיט מיר בכתב אַז איך האָב אייך געוואָרענט!"

* אמר המו"ל: עס איז ידוע די מעשה מיט מיין טאָטען ע"ה וואָס מו"ר מרן מסאָטמאר שליט"א האָט געזאָגט אַז נאָר צוליב די שוחטים איז ער אַוועק... 17 ס"ח זענען פאַרברענט געוואָרען בתוך די שלשים ועוד, און אַלעס צוליב די שוחטים.

הסכמות ומכתבים

רבותי, מיר אפעלירען דאָ צו אייך מחזק זיין און צו העלפען דעם ענין נשגב פון כשרות וואָס איז ליידער אַזוי פאַרלאָזט. וועט איהר נישט ענטפערען אונזער אָפּיל איז אנחנו את נפשינו הצלנו וייל מיר האָבען אייך געוואָרענט און איהר האָט נישט געפאַלגט. וועט איהר הערען און העלפען, וועט איר געבענטשט ווערען מיט די ברכה פון ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת. (ע"כ הדרשה)

ע"כ אני אומר לו חזק ואמץ אל תירא משום דבר, חגור חרבך על ירך גבור בגבורה של תורה בעשות ספרים והוא הודך והדריך; והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק וכו' והשכם והערב עליהם לבימ"ד והן כלין מאליהן וחציך שנונים יפלו בלב אויבי המלך מלכו של עולם, ואתה שאהבת צדק ותשנא רשע, על כן משחך אלקים אלקיך שמן ששון מחבריך ובלשונך עט סופר מהיר תמשיך לעשות ספרים הרבה ברוב נחת והרחבה גדולה ויקיים בך על כן ברכך אלקים לעולם ותהי' באוכלי שלחנו של מלכו של עולם, לעולם לשתי שלחנות בעוה"ז ובעוה"ב ולהנות מזיו השכינה בסעודתן של צדיקים.

החותם לכבוד התורה
שלמה יודא שווייצער

אגב לא אמנע מלהעיר כי נמצא תח"י קונטרס נפלא ושמו „זכרון דברים". (תוכנו בענין הצלת האדמו"ר מסאטמאר שליט"א מידי הנאצים ימ"ש), נערך ע"י הרה"ג סופר מהיר מחבר ספרים נפלאים מוהר"ר מנחם שלעזינגער זצ"ל מח"ס תורה לשמה, ותורת הגאולה.

והיות שמצאתי שם שאלה מהגאון הנ"ל להגאון הצדיק ראש גלות אריאל מוהר"ר יונתן שטייף זצ"ל, והתשובה שהשיב לו, ודבריו חוצבים להבות אש לאור באור החשכות והצרות שעברו על ראשי בני ישראל בימי הנאצים ימ"ש, בנתיבות טעם מתוך אור צח ומצוחצח מה עלינו לעשות שלא יכפול עוד ח"ו כאסון הנורא ההוא של השש מיליאָן קדושים לא מיני ולא מקצתיה ח"ו ח"ו, וכידוע שהגה"צ הנ"ל הי' פוסק הדור אחר החורבן כפי שהעידו עליו הגאונים הצדיקים אשר ע"כ החוב מוטל על כל אחד אשר בשם ישראל יכונה שימסור כל נימי לבבו ונפשו להוציא מכחו אל הפועל התיקון הגדול הנצרך לעשות כדי להציל עצמו ושאר ישראל אחיו עמו מצרות ופגעי הזמן האפשריים לבוא ח"ו. בעוונותינו הרבים, וכל המרבה לתקן תיקונים הנאמרים שם הצלת כלל ישראל הכה הגדול של הצלת ישראל תלויים בו ושכרו עומדת לעד ולעולמי עולמים לו ולזרעו ולזרעו עד סוף כל הדורות.

בעה"ש, ה' תשרי תש"ו, ציריך.

לכבוד הרב הגאון וכו' וכו' כקש"ת ר' יהונתן שטייף שליט"א.
שאלת בדבר בטחון הקהילות בארץ ובגאולה.

מאז חרב בית מקדשנו וגלינו מארצנו התאמצנו להקים מחדש קהילות וישיבות קדושות בגולה, ואמנם עלה בידינו לבנות קהילות לזמן מוגבל בבבל, בספרד, בצפון ובתימן ובעוד ארצות רבות. אבל לאחר זמן מסוים התחוללו גזירות והשמדות חדשות, אמנם לא בכל ולא על עם ישראל כולו, אלא פעם כאן ופעם שם, פעם במזרח, פעם במערב, פעם בצפון ופעם בדרום. אם נחברו הקהילות במזרח נבנתה שארית הפליטה במערב, וכשנחברו במערב, נבנתה שארית הפליטה בצפון או בדרום. אבל לאחר כמה דורות גם קהילות חדשות אלה נחרבו ללא רחם ושארית הפליטה ניסתה להבנות במקומות אחרים. כך הי' הדבר חוזר חלילה פעם בפעם, וניתן לומר שכל הקהילות הישנות נחרבו. ולא רק בגולה אלא גם אלה שנבנו בארץ ישראל אף הן נחרבו. הנה על פי ההגיון והיושר מחובת הרבנים ופרנסי הקהילות הי' ללמוד לקח מן העבר המר, ומכיוון שראו כמה פעמים שהקהילות הישנות נחרבו באופן אכזרי, מן הצורך הי' להתבונן בדבר תיכף כשהתחילו להקים קהילות מחדש ולחשוב מחשבות שלא יחרבו. אבל אבותינו הזניחו לעשות את הדבר החיוני הזה. הנה עתה בדורנו אנו עבר עלינו חורבן חדש, שואה איומה ונוראה מאין כמותה. בדור זה נחרבו אלפי קהילות וישיבות קדושות. נשאר רק שרידים מעטים ושארית הפליטה עומדת להקים מחדש קהילות חדשות במקום אחר. אין ספק בדבר שכבר הגיעה העת שנלמד מנסיון העבר, שהרי אין טעם לבנות קהילות וישיבות קדושות ששוב יחרבו ח"ו. כבהדר"ג יודע, שקבלתי עלי לברר את הדבר הזה בתור נדר, בעת שכב' ובני משפחתי היו בצרה גדולה ועתה שאלתי היא להורות מה לעשות כדי שקהילות אלה שנבנה עתה בע"ה, יהיו דבר המתקיים עד ביאת גואל צדק בכ"א.

בכבוד רב

מנחם שלעזינגר

והנה התשובה:

י"א תשרי תש"ו יעאטענבערג יע"א.

שוכט"ס לכ' ידי"ן המוכתר בנימוסין ונודע לשם ולתפארת ביראתו ובמעלותיו התרומיות ז"ר יפ"ת כש"ת מו' מנחם שלעזינגער נ"י בציריך יע"א.

אחדשה"ט אגרתו מעולפת ספירים קבלתי ע"נ בשעה קדושה ודבריו עשו רושם גדול בלבי ואכפיל מה שאמרתי לכב' הדרתו פה אל פה שאין כוחינו אלא לעורר בדברי מוסר בפה ממש בכל מקום האפשרי ולעורר הרבנים וליושבי על מדין כל רב במקומו ילמד דברי תורה לפני הציבור מספרים הקדושים כמו מספר מסילת ישרים מנורת המאור חוה"ל פלא יועץ

וכיו"ב וכן ידרוש כפעם בפעם דברי א' חיים דברים היוצאים מהלב ושיכנסו אל הלב ומי שאפשר לו ינהוג כשמואל הרמתי שנסע מעיר לעיר וילמד לישראל הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון הכל עפ"י הדרך המורשה לנו מרבותינו בעלי תלמוד תלמידי משה רבינו, וגם בכתב להוציא חבורים שתוכן יהי' כלימוד מוסר דעת תורה ויראה ולתקן חדרים שילמדו עם תשב"ר תורה עפ"י המורשה וכן תלמוד תורה ושיבות להרביץ תורה ויראה טהורה עפ"י שיטת המורשה לנו ודברי חכמים בנחת נשמעים וכן מצאנו בש"ס, שרק לפרקים מיוחדים דברו קשות, ובעלמא צריכין לומר דברים נעימים המושכים הלב כמו אותם הספרים שהזכרתי ולפעמים גם בספר קו הישר המפחיד הקוראים וגם בספר שבט מוסר, הגה"צ הלל ל"ש אמר, „שספר זה עשה אותו לירא שמים“. ויש לעורר גם הרבנים הנאורים בדברי שכל שייסדו מקוואות בקהילתם וירחקו ממאכלות אסורות שהגה"צ בעל נטע שורק ז"ל אמר התחלת התיקון היא בהמאכלות שלא לטמטם ח"ו הלב ויתנהגו בקדושה ובטהרה ואז יקיים ה' „וזרקתי עליהם מים טהורים וטהרתם ועשיתי את אשר בחוקתי תלכו“ ויקיים, „ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים“ אמן.

והנני ביקרת הכבוד ובאה"ר ידידו.

יונתן שטייף

הרב סיני הלבפשטאם

רב דקהל דברי חיים
בלאאמו"ר הרה"צ מהו"ר ישראל שליט"א
האדמו"ר ואבד"ק זמיגראד יצ"ו
במח"ס סיני בקודש על הל' פסח, עוקר הרים עה"ת
סדור תפלה סיני בקודש, סיני בקודש על חג הסוכות; ועוד.
יום ג' לסדר, ע"פ התורה אשר יורוך, תשל"ח

בעוהשי"ת

שלום למר ולתורתו,

החיים והשלום יחדיו יהיו תמים, וישאו
הרים שלום לנופך ספיר ויהלום, חו"ב בחדרי
תורה, משנתו סדורה, קולע אל השערה וכו'
ותיק וחסידי כש"ת הרה"ג מהו"ר שלום יהודא
גראס שליט"א הרב דק"ק האלמין יצ"ו.

אחדשה"ט כמשפט ליראי ד' ולחושבי שמו אודיע לו שמדברותיו
הנובעים מלבת אש התורה ועבודה ויראה לחי עולמים הגיענו וראיתי בהם
שכל מגמותיו רק לקנא קנאת ד' צבאות שלא יכשלו בני ישראל ח"ו
במאכלות אסורות ויטמאו לבם, כאשר דבר בקדשו זקיני רבינו הקדוש ציס"ע
רשכבה"ג וכו' דברי חיים זי"ע (בס' ז') שכל מה שהדור ברע הוא במדינות
ע"י השו"ב הקלים ונתפטמו בטריפות וגברו עליהם דעות זרות עד שפרקו
ונאבדו מתוך קהל הקודש יעו"ש.

הן כל יקר ראתה עינו דברי פי חכמים הן מעולפת סדירים ונאספו שמה
כל ההדרים בקונטרסו, זבח פסח". והיטב אשר דבר זה כהרד"ג בתשובתו
אשר ממש לא הניח מקום להתגדר בהלכה זו הנוגע לכלל כל מדינתנו
כמאמר חז"ל (פסחים קי"ד) לא תיכול אווזין ותרנגולין ויהא לבך רודף
עליך.

וזאת ליהודא - אם אמנם אין דרכי לצאת בכותבת הגסה בעיני הכלל
כי זו לי להפקיע א"ע, ות"ל לא אלמן ישראל וגדולי הדור שי' העומדים על
הפקודים המה יגדירו גדר ויעמדו בפרץ ומה מני יהלוך, אולם למען כבוד
התורה ולומדיה ה"ה יד"נ הרה"ג מוה"ר שלום יהודא שליט"א בעמח"ס
הספרים החשובים נפש ישעי' ואפיית המצות ועוד, באתי לו בכתובים למלא
רצונו. הגם כי אין דרכי להורות הלכה דבר חמור כזה אשר כת"ה ביארו
עפ"י הטעמים המבואר בקונטרסו כתורה וכהלכה; בכירור הדבר כשמלה
כדת של תורה. ולפלפל בש"ס ופוסקים אין אני מופנה אפילו מצ"א כי
הדברים מבוארים לכל מי שטבל בקצה המטה בפוסקים ש,בשר נחירה לא
אשתרי כלל", (חולין י"ז ועי' תנחומא אחרי י"א, ת"ב י"ז). ואל יאמר אדם

הסכמות ומכתבים

אלך לכייתי ואוכל ואשתה ושלום עלי נפשי (תענית י"א) כי ב"אוכלי בשר" אמרו (שבת קכ"ט) "נפשא חלף נפשא". ורק, "אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל" (בכורות ט). ולכן, עצתי, אכול מן דיהודאי" (ירושלמי בכורים ג' ג').

וכבר כתב מרן דו"ז הג' הקדוש מאוה"ג בעל דברי יחזקאל משינאווא זצוקלה"ה זי"ע: כ"ז שלא יתבטלו המהרסים לא יתבטלו הגודרים. ועיינן חת"ס (חיו"ד סי' י"ג) שצריך השגחה גדולה על השובי"ם וכמ"ש ה"ר יונה (הובא בב"י סי' ח"י) וזקיני רש"ל (ביש"ש פ"ק דחולין כ"ו) דכבוד שמים מי ימחול והבי"ד מחויבים לחטט אחר כל מעשי השו"ב בין במקום שחיטת בהמות בין במקום שחיטת עופות באופן שבכל עת יהיו בגדיו לבנים ועל מנהיגי העיר שארית ישראל הק' מוטל לגדול ולעמוד בפרץ נגד הפורץ ויאמצו כשלון התורה ויחזקו בדקה עכ"ל.

וכדברי דו"ז הגה"ק וכו' רבי שלום אליעזר זצוקלה"ה הי"ד מראצפערטא (במכתב שנתפרסם בשנת עת"ר): "בדבר שנוגע לתוה"ק לא תגורו כתיב. להציל נפשות ישראל מאכילת נבילות וטריפות הלא החובה על נפשינו לעמוד הדת על תילה במס"נ כי אז לא יהרס הדעת ח"ו אשרי לו ואשרי לנפשו שזכה לכך וכו'" עכ"ל.

על הפסוק (דברים ט"ז כ') צדק צדק תרדוף, תרגום אונקלוס: "קושטא קושטא הוי רדיף". ופירש הרבי נח מלכוביץ (בספר תורת אבות עמ' קס"ד) — הוה רודף ומחפש את האמת באמת, לא לפנים, ולא באמצעים מזוייפים...

ואפתח פתחא לנפשאי במה ששנו חכמים בלשון המשנה במקום שאמרו לקצר אינו רשאי להאריך ולדעתי העני' הקיצור היותר מופלג יפה בזה מן האריכות כי אריכות הפלפול והבאת ראיות שונות מעורר ומחזיק הדעת הטועה שיש מקום לפלפל בזה ויאמרו אותן האנשים אשר מקלם יגיד להם שלא לשמוע לדברים הכתובים, הלא יבואו רבנים אחרים יותר גדולים מאלה ויפילו פלפולם ארצה, ויביאו ראיות אחרות כנגדם לאפושי פרצה, אשר ע"כ דעתי העני' אין לו רק להביע אומר בקיצור נמרץ מה שהוא פשוט יותר מביעותא בכותחא, ואותם אשר לא עיינו בדבר א"א להם לידע כל שורש דבר, ובפרט אחרי שהציע הדר"ג גם טעמיו ונימוקיו, וכל עין רואה צדקו. ואחרי ששמו עיניהם בדברים ועיינו במקורותיו וגם בהמכתבים הממשלתיים, יבואו רבותינו זקני העיר ויפרשו השמלה, ויורו לנו להלכה למעשה את הדרך אשר נלך בו.

וידועים דברי רבי יהודה החסיד בספר החסידים (סימן רסא): אהוב לך את המצוה הדומה למת-מצוה, שאין לה עוסקים... כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים — תלמוד סדר קדשים... ותקבל שכר גדול כנגד כולם, כי הם דוגמת מת-מצוה. אהוב אותן מסכתות ואתן הלכות שבני אדם אין רגילים בהם. עכ"ל.

הסכמות ומכתבים

יז

על כן שמחתי שנתן אל לבו להוציא לאור ספרו זה, אשר ביסודו הונחו ספר אנציקלופדי' רב הכמות והאיכות, ועליהם הוסיף הערות וביאורים, השלמות והקבלות מתוך ספרותנו הרחבה והענפה, למען הביא לפני המעיינים את השיטות השונות, כדי שיתבררו ויתלבנו הדברים. ולכן ברור לי שכאשר יתפרסם הענין לפני הרבנים המובהקים שבגלילותינו ע"י כהה"ר, בטוח אני שישומו עיניהם עליו ויאמרו זה האיש אשר המלך הפץ ביקרו - מאן מלכי רבנן. ועל כן הנני ג"כ מסכים שיוציא ספר זה לאורה, ויה"ר שיהי' לתועלת המקוה, ונזכה שדבריו היוצאים מן הלב יכנסו ללב להעיר אוזן השומעת על דברים העומדים ברומו של עולם בחולין הנאכלים בטהרת הקודש בפרישה ממאכלות האסורות. שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו!

ודע שמובא בספר שיח שרפי קודש (ח"א עמ' פ"ה): „בשיח עם חסידים אמר האדמו"ר בעל „חידושי הרי"ם" מגור: - שמעתי, ישנם צעירים שאינם מקפידין על אכילת בשר כשר חלק דוקא, בלי כל סירכא... הם אומרים, אין אנחנו במדרגיגה כזו, לדאוג לחומרות יתירות... אינני מבין, איך יתכן לומר כך במקום שיש ספיקא דאורייתא, ואיזה יהודי אינו במדרגיגה לפרוש מחשש איסור דאורייתא...”

ויקוים בו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. וכבר כתב האור החיים הקדוש על הפסוק (ויקרא י"א מ"ד) ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ: באמצעות שמירת מצוה זו, לא ישלטו עכו"ם בעם בני ישראל, כי עכו"ם נקראין שרצים ושקצים הרומשים על הארץ. כיון שנוהרים ישראל ממאכלות אסורות - אין כל אומה ולשון שולטת בהם ונוצחין אויביהם.

יה"ר שבזכות האמונה שנגאלו אבותינו בה ממצרים יעזור השי"ת גם עתה לכל בני ישראל בכל מקום שהם ובכל מקומות מושבותיהם ויפר עצה גויים ויניא מחשבות עמו עצה ותופר דברו ולא יקום כי עמנו א-ל, כי בטוחים אנו באל ארך אפים ורחום וחנון.

הכותב בלב נשבר ונדכה ומצפה ומיחל ומקוה כי מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותנו ברוחניות וגשמיות די, ונזכה בקרוב במאוד במהרה לראות במלכות שמים ולגאולת עולם ויאמרו בגוים ה' מלך והי' ה' למלך על כל הארץ.

המצפה לרחמי שמים וחסדו כי לא יטוש ה' עמו אכ"ר.

הק' סיני הלב שטאם

בלאאמו"ר הרה"צ מרן רבי ישראל שליט"א
האדמו"ר מזמיגראד יצ"ו

טיול קצר בשדי ההלכה בשאלות התרנגולים - מהמ"ל

ראשית דבר, מקור ההיתר בחשש הלזה, שעכו"ם שעפ"י ההלכה אין להם נאמנות, ומזריקין מחטיין במקומות רציניות העלולים בנקל לנבל העוף אינה אלא יחידי, והוא סברא בלבד שאין לה מקור נאמן בש"ס וראשונים, רק האחרונים דנו מערכה מול מערכה זה אוסר וזה מתיר כדרכה של תורה, ומוכן ממילא דבשאלה כה רציני חשש וספק של פיטום נבילות וטריפות לאלפי נפשות טהורות צריכין לדון בכובד ראש באימה וביראה, ברתת ובזיעה, ובמתינות גדולה בהרגשת גודל האחריות של יסוד היהדות התלוי בזה כמבואר בשו"ת דברי חיים וכל צד ואופן שיכולים לחלק מהנידון המובא בתשובות המתירין לנידון שלנו מחייב אותנו לחתוך הדין לאיסור, כי מי יודע אם גם בכהאי גוונא הי' מתירין, כיון שנידוננו משונה מנידון שלהם, והדיון בשאילוחינו הרי זה דיון בדיני נפשות ולא של יחיד בלבד, אלא כל כולו של כלל ישראל, אשר ע"כ מצאתי לנכון להעתיק לפני הלומדים ובני הישיבות ציון ומ"מ להפוסקים הדינים במקצוע הלזה, ובאופן זה רוחא שמעתתא ויתברר ההלכה לאמיתה של תורה.

יסוד ההיתר: פרמ"ג סי' מ"ו שפ"ד סק"י, דאומן באומנתו בקי ולא נגע באבר פנימי שאפשר להטריף הבהמה, וע"ע בענין זה בשו"ת צמח צדק, ובשו"ת חת"ס יו"ד סי' כ"א, ובסימן קכ"ב, או"ח סי' קל"ה, ובשו"ת דברי חיים (ח"ב סי' ל"ג), ועיין שו"ת עמק שאלה יו"ד סי' ט"ז, ובשו"ת אמרי א"ש (יו"ד סי' כ"ד), שו"ת שבט סופר (סי' כ"ג), ובשו"ת ערוגת הבושם (סי' נ"ד), ובשו"ת יד יצחק (ח"ג סי' שי"ז), שו"ת שו"מ (מהדו"ג ח"ג סי' ק"י), שו"ת שו"מ מהדו"ל (ח"ג סי' קכ"ד), שו"ת מהר"ם שי"ק (יו"ד סי' ע"א), שו"ת ברית אברהם (סי' כ"ב), שו"ת מהר"ם מרוטענבורג (סי' י'), שו"ת חסד לאברהם (סי' כ"ה), שו"ת נטע שורק (סי' י"ח), שו"ת שערי צדק (יו"ד סי' ס"ח), שו"ת לבוש מרדכי מהדו"ת (יו"ד סי' י"ח), שו"ת משיב שלו (סי' ק"ס), שו"ת נהרי אפרסמון (אה"ע סי' נ"א), שו"ת מהרשד"ה (יו"ד סי' י'), שו"ת הרשב"י (סי' י'), שו"ת חקל יצחק (סי' מ"ב), שו"ת מי יהודה (יו"ד סי' מ"ב), שו"ת דעת מרדכי (סי' כ"ה ענף א'), דעת תורה (סי' כ"א אות ג'), שו"ת משיבת נפש (סי' כ"ח), שו"ת שבוי (ח"ב סי' ס"ח), פרי תואר (סי' כ' סק"ג), כנסת הגדולה (סי' צ"ח אות י"ד), מנחת כהן (ח"א פ"ח), עצי ארזים (אה"ע סי' י"ז ס"ק נ"ג), שו"ת הר הכרמל, מחז"ב (יו"ד סי' מ"ו), ובמנחיו"ס שם.

לחשומת לב: עפ"י דעת מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א שהבאתי דעתו דעת קדשו להלן בקונטרס „שנים קדמוניות“ דבזמן הזה אין לסמוך על אומנים המטפלים בהעופות מטעמים המבוארים שם נפלו כל הני התירי בבירא דאותן הפוסקים שנטו קו להתיר בנו עיקר יסודם על אומן בקי באומנתו, וכיון שנסתר היסוד נפל הבנין.

קונטרס
זבח פסח
במקצוע
אכילת התרנגולים כהלכתה

פ ת ח ד ב ר

(א) זביחת בעל חי טהור לאכילה לפי חוקי ישראל נקראת שחיטה.
(ב) עיקור מצות שחיטה למדו חז"ל מן התורה שנאמר, "וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתוך ואכלת" (דברים י"ב כ"א).
ר"א הקפר ברבי למד מהפסוק, "אך כאשר יאכל את הצבי וגו'" (שם), כי צבי ואיל (החיות הטהורות) בשחיטה כמו בקר וצאן.
ועוף אינן לו שחיטה מן התורה אלא מדברי סופרים, אך רבי פליג עליו ויליף ממה שנאמר אשר, "צויתוך" שנצטוו משה על הוושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה (חולין כ"ח).
(ג) רב יימר למד לשחיטה מן הצואר מלשון, "וזבחת", מקום שזב חטהו (חולין כ"ז). אבל חכמים חשבו זאת להלכה למשה מסיני (וכן כל הפרטים האחרים בנוגע לשחיטה ולשוחט).
(1) השחיטה הוא בצואר, וכל הצואר מלמעלה למטה כשר לשחיטה (בוודאי במקומות מסויימים שנתבארו בשו"ע ובשאר הפוסקים).

יסוד הטיפות

(ד) כתוב בתורה, "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו" (שמות כב, ל) נלמד מכאן שבהמה שנטרפה ע"י חיה או עוף טורף אסורה באכילה. היות וצווי התורה, המתיר בשר באכילה, הוא, "וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתוך" (דברים יב, כא). הרי שאכילת בשר בלא שחיטה אסורה. משמע מכאן שאיסור, "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" הנו איסור אחד, ונוסף על איסור אכילה ללא שחיטה, בהמה (ובעל חיים) שהנה טריפה אסורה, אף אם נשחטה כדת וכדין.
(1) כל בהמה וחיי' (ה"ה עוף) בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך בוודאי שנשחטה כהוגן (חולין ט', יו"ד סי' כ"ה).
(ה) השאלות העומדות לברור הן:
(1) האם נקבע גבול לנוק הטרף בכדי שבעל החיים הנטרף ייעשה טריפה (ולפיכך נזק קטן מזה אינו מטריף).
(2) האם ייעשה בעל החיים טריפה באם גורם אחר, ולא דווקא טרף של חיה או עוף, גרם לו נזק גופני (מאותה הדרגא).

על השאלה השניה – האם יכולה להיות גם טריפה כתוצאה מגורם אחר, נותן הרמב"ם (פרק ד' מהלכות מאכלות אסורות, הלכה ח'. ועיין גם ב"ספר החינוך" שם) את התשובה בצורה ברורה:

(1) נמצאת למד שהתורה אסרה המתה והיא הנבלה, ואסרה הנוטה למות מחמת מכותיה, ואע"פ שעדיין לא מתה, והיא הטריפה. וכשם שלא תחלוק במיתה בין מתה מחמת עצמה, בין שנפלה ומתה, בין שחנקה עד שמתה, בין שדרסתה חיה והרגתה, כך לא תחלוק בנוטה למות בין שטרפתה חיה ושברתה, בין שנפלה מן הגג ונשתברו רוב צלעותיה וכו', אם כן למה נאמר בתורה טרפה – דבר הכתוב בהווה, שאם לא תאמר כן, לא תאסר אלא אותה שנטרפה בשדה אבל אם נטרפה בחצר לא תאסר, הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בהווה.

(2) המשתמע מכאן הוא: בעל חיים הוא טריפה באם אינו מסוגל לחיות י"ב חודש לאחר שנטרף. גורם הטריפה יוכל להיות כל גורם שהוא, וזה שנאמר בפסוק ובשר בשדה טריפה – דבר הכתוב בהווה.

(3) נוסף לכך נחשב גם בשר שהוא „בשר מן החי“ לטריפה אע"פ שאין פגם בבהמה השלמה לאחר שנשחטה.

(וזה לשון סמ"ג (מצוות לא תעשה, מצוה קל"ד): וכן החותך בשר מן החי הטהורים הרי אותו הבשר טריפה והאוכל ממנו כזית לוקה משום אוכל טריפה, שהרי בשר זה מבהמה שלא נשחטה ולא מתה, ומה לי טרפה אותה חיה ומה לי חתכה בסכין, מה לי בכולה ומה לי במקצתה, כיון שנעשית הבהמה בשר בשדה הרי היא טריפה. (ועיין חולין דף ס"ח, עמ' א', וברש"י ד"ה: „ואבר עצמו אסור“ וברמב"ם פרק ד' מהלכות מאכלות אסורות, הלכה י"א)).

(4) כלל החכמים בזה „כל שאין כמוה חי טריפה“ (פי' כל בהמה וחי טהורה שיש בה חולי כזה שאין יכולה לחיות י"ב חודש היא טריפה (חולין מ"ב)) היא נאמרה דווקא בספק טריפה. אבל, בטרפה ודאית אף אם תחי' ימים ושנים רבות אח"כ לא מהני בה הכלל והיא טריפה (דגול מרבבה סי' כ"ט).

(1) שמונה מיני טריפות נאמרה לו למשה בסיני, והם אבות הטריפות. ביניהם נמנים נקובה שכולל נקיבת הושט ותורבץ הושט ונקיבת הקנה, הראיה, הלב, הקורבן, ועוד (אין מעמדינו פה לברר מאמר עולא שמנה שמנה ובין הברייתא דבי ר' ישמעאל שמנה י"ח, ובין הרמב"ם שמנה שבעים, כי כולם בסוג השמנה אבות).

(2) אלו שמנו חכז"ל ואמרו שהן טריפה אע"פ שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממיתין ואפשר שתחי' מהן, אין לך אלא מה שמנו חכמים, שנאמר „על פי התורה אשר ירוך“ (רמב"ם ה' שחיטה פ"ה סעי' י"ב י"ג). והוסיף שם, שה"ה שאין להוסיף על טריפות אלו כלל, שכל שאירע לבהמה או לחי' או לעוף חוץ מאלו שמנו חכמי דורות הראשונים

הסכימו עליהן בבתי דיני ישראל אפשר שתחיי, ואפילו נודע לנו מדרך הרפואה שאין לחיות, וכן אמר הריב"ש כי הלכות ודינים אין פוסקין עפ"י עדות הפילוסופים (שו"ת סי' תמ"ז).

(ח) במהות הטריפות והרפואה נראה: – המוטיב השני של המשנה: זה הכלל כל שאין כמוה חיה טריפה, הוא כלל חשוב, שהרי היא תוספת על תחילת המשנה¹.

מעיקרי הלכות השחיטה הוא שיש לשחוט בעל-חיים חי. ישנם מצבים שבעל החיים אמנם עדיין חי, אך הוא חולה בצורה כזו שאינו מסוגל להמשיך לחיות. במצב זה מבחינה הלכתית יש והוא נחשב חי. מצבים כאלו שכיחים בשחיטת דחק של בעלי-חיים. הגמרא מביאה על הפסוק: „גבילה וטריפה לא אכלתי...“², „שלא אכלתי מבשר כוס כוס“³. פירוש המלים „כוס כוס“ הוא: „שחוט שחוט!“ והכוונה היא לבעל חיים במצב שיש לשחטו בדחיפות. אם בעל-חיים נמצא במצב מסוכן ונוטה למות, אך אינו סובל מאחד הפגמים המטריפים, אין הוא נחשב לטריפה⁴. במקרה זה יש צורך להוכיח שבעל החיים עדיין היה חי בשעת השחיטה. אם הוכח הדבר, הרי הבשר מותר באכילה⁶.

(ט) אם ניקח בחשבון שמחלות בעלי-חיים משתנות מדור לדור ושהרפואה מתקדמת, נראה שקיימות דרכים לטפל במחלות בעלי-חיים, שבעבר לא ניתן היה לטפל בהן; אי לכך, אם בעלי-חיים שהוגדרו כטריפה יוכלו להמשיך ולחיות אחרי י"ב חודש, הרי שניתקל בסתירה בין עקרון „זה הכלל“⁷ ובין המציאות.

הרמב"ם⁸ עונה על שאלה זו: „אין להוסיף על טריפות אלו כלל וכו' – ואפילו נודע לנו מדרכי הרפואה שאין סופה (של הבהמה) לחיות. וכן אלו שמנו חכמים ואמרו שהן טריפה, אף על פי שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינם ממייתין ואפשר שתחיה מהן, אין לך אלא מה שמנו חכמים“.

(1) על נושא זה נשוב לדון מאוחר יותר. לאור האמור ייתכן ופירוש המלים אלו טריפות מרמו על דוגמאות של טריפות, ואין לו שייכות למנין הטריפות ופירוטן.

(2) יחזקאל ד', י"ד.

(3) חולין דף מ"ד, עמ' ב'.

(4) לטעמי הדבר, ראה כוורי מאמר ג', אות מ"ט, ותורת כהנים ויקרא פרק י"א, פסוק ג'.

(5) וכן בפרמ"ג, משבצות זהב, יו"ד, סימן ס', ס"ק א'.

(6) אלא אם כן יש סכנה באכילתו. על מקרים אלה נדון להלן.

(7) כל זה לשיטה הסוברת זה הכלל כל שאין כמוה חיה – טריפה. שיטה זו היא הסוברת טריפה אינה חיה (תמורה דף י"א, עמ' ב') וטריפה אינה יולדת (חולין, דף נ"ז, עמ' ב'). לעומת זאת מובאת כבר בגמרא שיטת ה"מאן דאמר" דטריפה חיה. לשיטה אחרונה זו אין סתירה בין המציאות לכלל, אלא שישנה סתירה בין סברתה של השיטה ל"זה הכלל" שבמשנה.

(8) פרק י' מהלכות שחיטה, הלכות י"ב-י"ג. [הנראה מכאן הוא, שהשאלה האמורה אינה חדשה].

אכילת התרנגולים כהלכתה

משמע שכל פרטי הטריפות הם עניין שבמסורת הנתונים לכללים קבועים של החוק הדתי ואין להוסיף עליהם ואין לגרוע מהם.

(1) נחוץ מאוד לזכור שהרבה פעמים בהמצאות החדשות יצא שרן בהפסידן. אף שלפעמים נראה כרגע שהועילו הרופאים בתקנתם הרפואית. אכן, לאחר זמן רואים שהתוצאה מזה מביא קלקול גדול ורע בין לבעלי החיים שהשתמשו בהרפואות בין שמפגיע בבריאותן של האנשים שאכלו מבשרן. ועוד, שהרבה פעמים האופן של נתינת הרפואה לבעל חי, כגון ע"י זריקות, יכולין להטריף הבעל חי בחייה באחד מאבריה, אף שלא היתה טריפה לפני זה אף במחלתה. או כתוצאה ממחלתה.

י"ד) חז"ל הגדירו שאין חשיבות לחכמת הרפואה בקביעת תחומי הטריפות. הטריפות הן קבועות ואם תמצא מחלה ממיחה שאינה נמנית בין הטריפות הרי היא אינה טרפה, וכן אם תמצא בין הטריפות טריפה העשויה להחזיק מעמד יותר מ"ב חודש, אין הדבר בעל חשיבות.

דע נא, קורא חשוב! ישנה פתגם עממי אסור לגנוב דעת הבריות, אבל עבירה גדולה יותר לגנוב דעת עצמו (בשם הר"ר בונם ז"ל). ישנם הרבה אנשים מודרניים שתפסו אף כמה מאחינו ב"י אנ"ש, בהסברם שמצב הטכניקה והרפואית והמתדיקה של מעשה הרפואה נשתנה היום בשנת ה'תשל"ז ממה שהי' לפני אלף או חמש מאות שנים, באמרם שאז, בקדמת דנא, כדי הוינא תבל תליא, לא הי' עושים ניתוחים לאדם על הראי' על הראש ועל המוח עצמו, ואף גם שיתול הלב. או בוודאי הציויליזציה קפצה בקדימה. אך אני שואל דבר קטן, מה הדין אם יבא הרופא הכי מומחה ויעשה נתוח על ראייה של בהמה, ובגומרה יתפרנה ויתן לה סמי רפואות ותבריא הבהמה ותעמיד על רגלה ולא רק שתחי' כמה וכמה שנים, אלא גם תוליד וולדות.

ועכשיו שאלתי: האם בהמה כזו שהי' לה לא רק נקב קטן כי אם קרע גדול ומפולש בהריאה יהי' כשר? מאחר שרופא מומחה עשה ניתוח ונתרפא? בוודאי לא! ראה מה שכתב מרן הרה"ג הצ' החזון איש ז"ל מענין כזה: כאשר דן בשאלה האם אפשר להתיר אשה שהעידו על בעלה שנחתכה רגלו מן הארכובה ולמעלה, וכתב, וז"ל:

...מיהו שאר טריפות לא ידענו באדם ... דאדם מקבל רפואה יותר מבהמה ... דמשמע בגמרא דאדם ובהמה שוין, דהיינו שלא ברפואה, גם אדם אינו חי. ובוזה נתיישב הא דמעשים בכל יום בזמננו שמנתחים הרופאים במעיים ונתרפא החולה וחי חיים שלמים וקיים ... ואף בטריפות דמן הארכובה ולמעלה אין מעידין בזמננו, שמנתחים הרופאים וחיים ... ואפשר עוד שלא בהתגלות הרפואה ואופניהם לבד נשתנו בזמננו, אלא גם בשנוי הגופים החיים, כמו שנוי מיעוטי הדם ... ואפשר דהניתוחים שבזמננו לא היו מועילים בימים הראשונים ... וכו'.

וגם ב"פחד יצחק" (אות ט' בערך טרפיות) כתב שטרפיות האדם אינן דומות לטרפיות הבהמה, ולפעמים אם הבהמה טריפה בטרפיות זו ודאי לא תחיה י"ב חודש והאדם חיה יחיה בה. ובפרי חדש (יו"ד סימן ל"א ס"ק ז') העלה למסקנה דאין חילוק בין טריפות האדם לטרפיות הבהמה. (עיין עוד ב"ים של שלמה", סימן פ', ובתשובות הרשב"א, סימן צ"ח, שהאריכו בנידון.)

שאלה

בס"ד

שלום וברכה לכבוד הרב הגאון המופלג בתורה וביראת שמים, משנתו קב ונקי שבחו מי ימלל, איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה זית רענן יפה פרי תואר וכו' מוהר"ר שלום יהודא גראס שליט"א אב"ד דק"ק האלמין ובעמח"ס הדגולים נפש ישעי, ואפיית המצות ועוד.

נפשי בשאלתי לפני הדר"ג שליט"א להורות לי מה שעלה בידי בדיני „זאת אשר תאכלו ... והייתם קדושים". שמעתי אומרים שלעופות החיים עושים זריקות ביום פקיעתן ולאחר מכן כשהן בני כמה שבועות, במקומות שונות בגופם (בצוואר, צומות הגידין, כנפיים ועוד). ולכן מעי מעי חמרמרו לדעת האם מן המותר בפיו כאכילנא. נא לעיין בדבר - כאשר בידו, יד רמה לעשות - לדרוש דיון רחב בעצם הנידון להטפל בסוגיא זו לחפש ולהשתדל להאיר עיני אחב"י. ואמינא, לפעלא טבא ישר, כאשר הדר"ג יגדיל לעשות במקצוע זה אשר מעטים דשים בו, ואשרי מי שעמלו בתורה, וברכת המעיינים עליו תבוא שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה מתוך שלווה ומתוך הרחבה.

ועל זה באתי עה"ח לכבוד הרב הגאון שליט"א בצפי' להרמת קרן התורה וישראל.

תשובה

בעזה"ת

ה' לסדר ולא תסור מכל הדברים, תשל"ז
אל נכבדי בני ישראל, רבנים גאונים, צדיקים וקדושים, חכמים ונבונים,
מבקשי אמת.

שלום רב לאוהבי תורתך!

אמר לנו דוד המלך ע"ה ואדברה בעדותיך (בדבר השייך להרמת קרן התורה) נגד מלכים לא אבוש, וכן ד' מלך (כדי להמליך שם ה') גאות לבש (רשות נחונה ללבוש גאות). אמרתי לנפשי במקום שיש חילול התורה גם החלש יאמר גבור אני, כי בשר ששאלו שלא כהוגן ניתן להם שלא כהוגן, עת לעשות לה' הפרו תורתך. לא בזה כדאי להשתמש במדת הענוה להיות ענותן ושפל ברך ולאמר מי אני להשמיע במרום קולי ולפני רבנן להתייצב. ועיין בספר חלק יעקב (ח"ג) שפירוש מאמר חז"ל (באבות) אם אין תורה אין דרך ארץ - היינו במקום שאין תורה במקום חילול התורה הקדושה ר"ל אין להביט על דרכי הנימוס של דרך ארץ.

ולכן, בכדי לאפרושא מאיסורא - לברר וללבן כשמלה - באתי אודות שאלתו בכתובים עם גאוני ישראל וגדולי הדור שליט"א, והצעתי את דברי לראשי משרדי הממשלה של מדינתנו ושל מדינות הגדולות שבהם יושבים אחב"י עליהם הברכה (קאנאדא, ענגלאנד, בעלגיע וכו') - בקשתי לשמוע קולם לדעת בבירור את הדרך אשר הולכים בו והמעשה אשר יעשון, הנשמע כדבר הזה או הנהי' כמוהו, שלא יאמר, "בשרא דאכלינן ברמשא טעם כלבא הוה ביה" (אכ"ר א' ה'), כי בדברים כאלו, מההמצאות שבאות מחמת התפתחות הטכניקה, מוכרחים למאד לחקור ולחפש חפש מיוחד ולדרוש היטב צור מחצבתם ולדעתם באופן יסודי, קודם שמורים הלכה, כי בלאו הכי בלי שום דרישה וחקירה מקודם, ובבנין יסודות התורה על השארות וסברות הכרס, התורה מסולפת, ונמצא, "אוכל סיריות ולוקה ומשלם מאה מנה" (מכ' בשלח ה'). וכל חכם ומבין מדעתו בין יבין שאם אינו בקי כלל בטיב הענין אל יהי' לו עסק בזה, ולא יטעה שום איש להאמין כזאת אשר כל עדת ישראל ישגו בה.

אף ש, אין אדם יודע מה בעומקו של דין" (ב"ר ס"ד י"ב) עלה בידי מבוקשתי, יגעתי ומצאתי (ובפנים הבאתי צילום ממכתביהם - ואין מקום לדברים כאלה בלתי אם הכותבים והחותמים אנשי ערך המה). ובעזהשי"ת שש לבי בקרבי שה' אנה לידי המציאות לקחת חבל במצוה רבה זו להרים מכשול מכרם עם ה' צבאות בדברים כנים וברורים.

אך דעו נא רבותי שכל דברי כתבתי רק להלכה ולא למעשה וכל שאלה

גדולה או קטנה ישאל אצל המד"א ועל פיהם יצאו ועל פיהם יבואו כל עניני ההוראה, ובתנאי קודם למעשה שאל יסמכו בי עד שיסכימו אלי שלושה מגדולי דורינו שליט"א, ובמטותא מיני דמר ישלחו לי גם הם במוקדם האפשרי חוות דעתם הקדושה ולקנא קנאות ד' צבאות לגדור גדר ולעמוד בפרץ כי „אכילה ע"י הדחק (של נחירה) אכילה גסה היא”.

ובכן עשיתי מה שמוטל עלי - שלא יאמרו „אכול ואדיש, דכלביא אכלין ומדשין” (ירושלמי פאה א', א'. קידושין א', ז') לקיים והייתם נקיים מה' ומישראל ולגלות האמת לכל מבקשי יוש"ר ואמת למען דעת כל אשר יראת ד' נוגע בלבבו, ותורתנו תאמצינו כי הרבנים הגדולים שליט"א בטח יתנו כבוד לאלקי ישראל ולתורתו לרומם קרן תוה"ק. ואני מבקש מכ"ק גדולי וחכמי וקדושי דורינו שימלאו דברי הנאמרים באמת כדי להעמיד הדת על תילה, והעושה שלום במרומים הוא יעשה שלום עלינו ועכ"י, אמן.

נרים כשופר קולינו ונדברה נגד מלכים ולא נבוש והדברים בעצמם יתנו עידיהן ויצדקו ואזן מילין יבחן, וכבר אחז"ל קבל האמת ממי שאמרו, ואשרי לדור שגדולים נשמעים לקטנים, ומה' נשאל כי ינחינו בדרך האמת.

הק' שלום יהודה גראש

אבדק"ק האלמין

ענף א

(א) ישמעו המורים וילמדו העם את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון בהביאם את קרבנם על מזבח ה' זו שולחנם בעת ישבם לאכול כברכת ה' עליהם.

(ב) בימים אלו, ימי שפוט השופטים שורה אי שלום בין כמה ממחנות אחב"י, הללו אוסרים והללו מתירים, ואף יצא קול זלא פסיק על עצם מעשה השחיטה. אין בידי דעת ותבונה לפטור בעיותיהם הענקיות המיוסדים, לפיהם, על אדני פז ועל חומה גבוהה. מי אני לבוא בעניות דעתי להגיד לאדם ישרו כאשר עוד לא קיימתי לעצמי ה„קשוט עצמך”.

אין קונטרס זה בנוי על עצם מעשה השחיטה (המבוהלת והחפוזה אשר לא יאומן כי יסופר המקרים והעובדות שהובאו לפני הרבנים אשר עופות מפוקפקים מאד לגבי כשרותם נמכרים ככשרים למהדרין, והבדיקה שלאחריו מבוצעת בקשירת העופות ומליחתם. ואף קול ענות גבורה בתהליך השחיטה הצועקים שכל מה שנכשר, בדיעבד שבדיעבד, מקבל גושפנקא של „מהדרין” וחלק גלאט, כביכול, ועדיין נמצאים כאלה המקבלים עליהם את האחריות

לכשרותה של שחיטה כזו. וטעמי ונמוקי לשתיקתי כאן, כבר פירסמו רבותינו את האזהרה על המשחטות האלו אשר מרכזים שם שחיטת עופות מבוהלת של עשרות אלפים בכל שעות היום).

ג) לאור הוראת רבותינו הגאונים בש"ע על מצות „הוכחה“ ו„לפני עור“, מצאנו לחובה להביא לתשומת לב כל הרבנים, המשגיחים, האחראים ובעלי ומנהלי בתי החרושת, אלו אשר משתמשים במשך ימי השנה בעופות. בדברי אלו אני בא להציע לפניכם דבר העומד על הפרק אודות גרימת טריפות ע"י מגדלי העופות הנגרמים עוד שבועות לפני מעשה הזביחה כאשר צוה ה', והשומעים לדברינו ישכנו בטח ושאנן.

הטרפות הללו עלולות להגרם ע"י מגדלי העופות בעצמם, ואין הצר שוה בנוק המלך – מאן מלכי רבנן – כי נזקים אלו נגרמים בעיקר ע"י ההזרקות בעופות – שלפיהם זריקות אלו נחוצים למנוע מחלות שונות, וגם הצליחו לסנוור את עיני הקהל התמים ולהשיג על עופות קפואים אלה איזה „הכשר“ והקהל החרדי עלול ע"י זה להכשל, מה גם כי ברצותם לתפוס את לב התמימים וללכוד לרשת מכשול זה את ההמון.

בפיהם דברי מליצה: והלא כתוב מלא „וכל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך וכו״, ובכתבי הקדש נאמר ונשמרתם מאד לנפשותיכם. ומה גם ש„כצפרים עפות כן יגן“.

ה) אך דעו נא רבותי רבנים דיינים מומחים. הרי אני מוסר מודעה שכתוצאה מהזריקה העוף נטרף מחיים. ואז, אין שחיטה – הכי מעולה לדעת כל עדה ועדה לפי השגותיה – מהני.

ו) ליהודי חרדי אין מספיק במה שהחנוני שלו הנו יהודי חרדי, כי גם הוא אינו מייצר את המצרכים. דרוש בתוקף על כל מצרך הכשר מעולה, ועי"ז להיות בטוח שלא להכשל בדברים אסורים. ליהודי חרדי אין מספיק במה שהחנוני מלוכש בבגדי ת"ח וישנה שלט על חלונו שבשרו „משחיטה פלונית“ כי הלא אנו מדברים ספק טרפה מחיים עוד לפני השחיטה ואשר בזה גם השוחט וגם הרב המכשיר אינו יכול לברר על בורי' כשרות העופות אשר הוא משתמש בהם.

פרשת העופות מוכיחה עד כמה דרושה מערכת כשרות מסועפת ומאורגנת, העומדת תמידין כסדרן על המשמר, כי היחיד, אף רב גדול בישראל, אינו יכול בעצמו להודיע ולהשתלט כלל על בעיותיו.

ז) והנה בזה עלינו החובה לעורר בשער בת רבים על גודל הנחיצות בהזהירות כהיום בכל הענינים השייכים לכשרות, כי בעוה"ר המכשולים רבו מאד וישנו משנה חובה להזהיר ולהזהר מפני החידושים הרבים והקושיים בעשיית עניני המזון המכיל תערובות חששות איסור רבים.

תיתי להם להרבנים החרדים שליט"א העומדים על משמרת הקודש באמונה לברר וללבן ולהסדיר כל הענינים ולחזק בדקי גדרי הכשרות, בעמל וביגיעה.

ח) הבורא יתברך הבטיח לנו: לא תירא, מחץ יעוף יומם וכל עוף טהור תאכלו. אך אוי נזעק באשר שומעים אנו עוף השמים מוליך את הקול: „נקרו את צוארי בחץ! חז"ל אמרו לנו ש,עוף טהור נאכל במסורת", ואנו אומרים: עוף טהור נאכל במסמות. אוי לנו מיום הדין ומיום התוכחה מה נאמר ומה נדבר על שלא מחינו כשהי' בידינו למחות.

על הנשים הצדקניות לעמוד על המשמר שלא ילכו שולל אחרי פיתויי התגרנים וכו' אשר הניפו יד להריסת גדרי הכשרות ח"ו.

ט) בעת כתיבת שורות אלו נמשך ביצוע תכנית זו אולם אינני בטוח אם אוכל להמשיך לבצע משימה ומעמסה גדולה זו, ואז אדאג בעזה"י כי לכל הפחות יעמוד איש האשכולת, איש חי ורב פעלים, איש אשר לא ילך שולל, איש הסגולה וזך הרעיון, משורר בחסד עליון אשר אֶש דאגה לאחב"י בוער בלבו ונפשו יומם וליילה ללא הרף, עסקן נמרץ לכל הקדוש בישראל, אשר יראתו קודמת לחכמתו – והוא הגדר יעמוד לסדר ולתקן בית גידול עופות הגונה (ואפשר שמזה יתהוו תרתי לטיבותא – פרנסה לכמה אנשים, ושחיטה מעליותא). והלא אמר רבינו בעל אור החיים הקדוש (פר' שמיני): שצריכין להזהר לבל יכניסו לפיהם אפי' בהיסח הדעת ... כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפי' בהיסח הדעת ... ונטמאתם בם, וצריך האדם לזוהר בתוספות זהירות וזריוות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק...

ובזה, יסדר גידול עופות בלי שום חשש מתוך מטרה והשאיפה כי כל העופות החיים הנשחטים יהיו כולם בלי חשש שהזורקו, המעוררת חשש לגבי כשרות.

בזמננו אין איפוא דרך אחרת להתגבר על הבעיות ועל הסכנות האורבות לשלחן הטהור אלא בארגון מעולה, ובזכות הרבים יחד. הלוואי שירכש מושב דתי בית גידול עופות בכדי לבטוח כי העופות לא קיבלו זריקות המעוררת חשש לגבי כשרות.

יוד) ואל אחינו ב"י הנאמנים לתוה"ק ולדרך ישראל סבא הנני קורא בקריאת קדש, תנו יד לחזק את בדיק בית הכשרות, כל אשר בכוחו ומאודו לעזור ביד הרבנים החשובים החרדים לדבר ה' אשר עוסקים באמונה ובמסירות בעבודת הקדש, אנשי אמת שונאי בצע, ויודע אני מקרוב כמה יגיעות, עמל וטרחה בלי שיעור אשר הנם עמלים לטובת הצבור עם כל הבעיות הקשות והסיבוכים הרבים שבכל הענינים, החובה בידי כל אשר ביכלתו להיות להם לאחיעזר ואחיסמך לביצור מערכת הכשרות ולהגן עליה בפני הרודפים אשר קמו לבלע ח"ו את הקדש (והרדיפות באות „למען ה'“ וכמובן גם להגן בעד הרבנים החרדים שהוציאו עליהם לעז ר"ל).

ואל הרבנים העוסקים בעבודת קדש זו אני קורא: חזקו ואמצו ואל ירפו ידיכם כי יש שכר לפעולתכם מאלקי ישראל הנצב בעדת א' ויקויים בקרוב תרוממנה קרנות צדיק.

ענף ב

(א) קונטרס זבח פסח המוגש בזה לצבור, כולל דיון הזריקה בעופות הבנוי על מאמר הכתוב „למען תהי' תורת ה' בפין” ודרשו חז"ל מן המותר בפין – זאת אומרת המותר לו ליהודי להכנס לביתו. הספר מספר על פעולת והמאמצים הנעשים כל ימות השנה על ידי, והנושאים בעול ועומדים בפקודת רבותינו הגאונים החרדים לדבר ה' שליט"א, והוא כולל גם ידיעות ופרטים בכל שטח גידול העופות, אופני הזריקות, מחלות השונות (ר"ל), ושייכותם להכשרות, בכדי להבטיח שכל מצרכי העופות החיות והשחיטות הנכנסים לבתי אחב"י יהיו בתכלית הכשרות וההידור, וללא כל פקפוק.

(ב) דרשנו וחקרנו היטב ובדקנו ושאלנו כל משרד ובית חרושת שיש להם נגיעה לגידול עופות ולמעשה הזריקה – כולל הממשלה בוואשינגטון וכל אחד מהחמישים מדינות שבארצות הברית (כולל העיריות הגודלות, נוא יארק, דענווער וכו'), בתי המייצרים של התרופות, מגדלי העופות ואירגוניהם (כן, להם יש גם כן ארגונים, כמו לרבנים, עקדים נקדים וטלאים) ועוד. והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל. ולפלא שאין איש שם על לב לומר „ואת אלה תשקצו מן העוף”. ומשום כך חובת הזהירות מרובים על האחראים לא להכשל בשימוש כל הנ"ל גם במשך כל ימי השנה, ולהשתמש אך ורק אלו שיבדקו ויהיה עליהם אישור מתאים שאין בהם כל חשש*.

(ג) אין זה מן הדברים הקלים. כבר הדגשנו לא אחת (בספרנו שהוצאתי לאור מכבר), שאינני מזדקק להכשרו של מצרך כל שהוא; אלא מגמתי לברור יסודי של מרכיבי האוכל והבטחת ההשגחה המהודרת ביותר, ללא כל פקפוק וללא כל ספק, אם לפסח ואם לכל ימות השנה.

(ד) מתוך הקונטרס המוגש בזה, במידה ניכרת ניתן ללמוד על הבעיות המתעוררות בגידול העופות עם ההתקדמות הטכנית בייצור מיני עופות חדשים, על ידי ניצול אמצעים שונים. אני על המשמר עומד ללחום במס"נ להבטיח את הכשרות המלאה בכל המרכיבים הנכללים במצרכי המזון, והרי ידוע כי כל מין מצרך כולל פריטים רבים מאד, ורק לאחר מאמצים ממושכים ניתן בידינו בעזה"י לשמור על הקיים שניתן להכניס מאכלי כשרים בבית יהודי כשר.

(ה) הדאגה לכשרות המצרכים המקיפה את כל המצרכים הביתיים, ללא יוצא מן הכלל, החל מהלחם והשמרים שמשתמשים בו לאפייתו, החלב ומוצרו השונים לסוגיהם ועד העופות שהסכנה לכשרות גברה לאחרונה. (ו) אני עומד על משמתי, בארגון גדול ומסודר, והוצאות עצומות

(* ויד האיטלוים הגדולים באמצע לייקר בעת ובעונה אחת את מחירי עופות חיים הנשחטים בעיר, למען השגת מטרתם לחסל כליל את שחיטת העופות בעיר, ולאכונף על הצבור החרדי להזדקק לשחיטה המבוהלת והמפוקפקת אשר מחוץ לעיר, וגם שמחוץ לעיר אין איש שיבוא לבדוק ולראות באיזה עופות משתמשים.

הכשרה, בילוש, וידע רב, ע"י מומחים (ממשלתיים, כמייס, רבנים, חקלאים, מהנדסים ועוד ועוד), במשך כל השנה, ללא כל רפיון ועיכוב מתמיד אחר ההתפתחויות בשטח תעשיית המזון ומוצרי הלאוי וכדומה. הרכה עמל מושקע על כל פרט ופרט בבעיות הכשרות המסובכות. וכל זה, להבטיח את הספקת כל המצרכים הדרושים שהאדם יוכל להשתמש בהם ללא כל חשש ופקפק כלל וכלל. פזמון „כשר למהדרין מן המהדרין" הוזלה בשוק כמו הפתגם „גאון הדור" וכו'.

(ז) מאידך מחייב הדבר גם את הציבור לעמוד על המשמר, להורות לכל אנשי הבית מגדול ועד קטן, לא להכניס לבית שום מצרך שאין לגביו הכשר מעולה, וכבר נוכחנו לדעת על הסכנות של שימוש במצרכים אשר לכאורה אין בהם מקום לחשש אך למעשה אסור להשתמש בהם.

(ח) כמו בעבר כך גם בעתיד נעמוד בעזה"י על המשמר, בדרכנו נלך, דרך התורה הסלולה והמסורה לנו יהא נר לרגלינו, בהדרכת רבינו עטרת ראשינו רשכבה"ג מרן שליט"א – ישלח לו השי"ת רפואה שלמה בקרוב, עד ביאת ינון ובנין מקדשנו ותפארתנו בכ"א, מתוך רחמים וחסדים.

(ט) בתקוה כי הצבור החרדי המתנהג יום יום לפי הוראות הרבנים החרדים שליט"א, והעוקב אחרי המאמץ הנעשה על ידנו לספק כל צרכי השלחן (בפרט בדברים הצריכים הכשר שחיטה) בתכלית הכשרות וההידור, ידע להעריך עבודת-קודש רבת-ערך זו, וימשיך לקיים כל ההוראות, ועי"ז יזכה לעצמו ויזכה את הרבים, וזכות זה יעמוד לנו כל הימים לטובה.

ענף ג

(א) תהליך ההתפתחות בתעשיות המזון בעולם וגידול בעלי החיים, ובפרט בשנים האחרונות, מטילה חובה גופנית על העוסקים בבעיות הכשרות וחייבה אותם לעמוד איתן על המשמר ולעקוב אחר השינויים העצומים, שכן גם המצרכים הפשוטים, שנחשבו עד כה מוחזקים בכשרות בכל העיניים, טעונים מעתה חקירה ובדיקה ויש לבדוק איפוא כל מצרך ומצרך באופן יסודי, נוסף על עבודת נמלים חרוצה לשמור על הקיים ולהודיע על החידושים והבעיות המתעוררים בעקבותיהם, כדי לדעת על המצרכים הטעונים טיפול ניאות.

(ב) האיש המדקדק, הקונה עוף „כשר למהדרין" והוא עולה ביוקר (מסתם „בשר כשר"), הוא עוקב שהשוחט בודק את הסכין לפני השחיטה, שוחט בדחילו ורחימו, בדיקת האיברים הפנימיים כדין ההכשרה בבית, ושאין שום חששות על העופות הנמצאות בשוקי העיר.

(ג) פה, בארצות הברית, לארכה ולרחבה, בכל מדינה ומדינה ועיר ועיר, עושים זריקות חיסון ורפואית בצווארי העופות ביום יציאת האפרוחים מהביצים. שאלנו אצל המומחים במקצוע זה ורופאים מומחים, כולל מנהלי

אכילת התרנגולים כהלכתה

ל

בתי היוצר שמייצרים תרופות הזריקות, יחד עם מנהלי שוק העופות שמשם משווקים להמדינות העופות החיים, יצאנו למושבים אשר מגדלים את העופות (המכונה בלשון המדינה פארע"ם), עם ראשי צוות המטפלים בכריאות העופות באיזור כל ארה"ב, ויראה דבריהם בהצילומים שבסוף הספר. והנני מביא בתמצית מה שכתבו לנו רק כמה מהמשרדים (שתרמנו מיותר מ־200 מכתבים שקבלנו ממשרדים היותר גבוהים בכל קצוי תבל):

התשובה ממנהל המשרד	שם המדינה	צילום מספר
<p>(1) ...דוקרים רק בראש בעורף ...</p> <p>(1) ...איני יודע - צריכים לשאול ממשלת וואשינגטון, והם הבר סמכא בדבר ...</p>	<p>קאנאדא - Canada</p> <p>פענסילוועניע Pennsylvania</p>	<p>א</p> <p>ב</p>
<p>(1) ...כמעט מאה אחוז מהעופות בכל ארצות הברית מקבלים זריקות ...</p> <p>(2) ... אין יודעים באיזה אופן נוהגים מגדלי העופות בנוא יארק ובאיזה מקום נותנים הזריקות ...</p> <p>(3) ... גם אינם בקיאים מה נעשה עם העופות הבאים לנוא יארק ממדינת דענווער קאלעראדא</p> <p>(4) צריכים לשאול מבתי החרושת המיצרים התרופות: Salisbury Laboratories Sterwin Laboratories (ראה צילום ט"ו-ט"ז תשובתם)</p>	<p>נוא יארק - New York</p>	<p>ג</p>
<p>(1) לרוב אין נותנים זריקות, רק נותנים התרופות בפה וכדומה.</p>	<p>נוא דוורזי - New Jersey</p>	<p>ד</p>
<p>(1) זורקים בעורף באפרוח בן יומו למחלת Mareks</p> <p>(2) זורקים בכנפים Feather Follicles למחלת Fowl Pox</p> <p>(3) לשאר מחלות נותנים התרופות בפה.</p>	<p>קאנעטיקוט - Connecticut</p>	<p>ה</p>

אכילת התרנגולים כהלכתה

לא

ו	דענווער - Denver	<p>(4) כמאה אחוז מן העופות בארצות הברית מקבלים זריקות.</p> <p>(1) אפרוחים בני יומן מקבלים זריקות.</p> <p>(2) למחלת מארקעס יותר מועיל לזרוק בעורף.</p> <p>(3) לא כל האפרוחים מקבלים זריקות למחלת מארקעס (ראה צילום י"ב).</p> <p>(4) תרנגולי הודו יש שזורקים ויש שאינם זורקים.</p>
ז	קאלערדא - Colorado	<p>(1) זריקות, הוא בצוואר סמוך להראש". דבר רגיל לזרוק בעופות הגדלים לביצתם במדינותינו. אבל לא לעופות העומדים לטיגון ולצלי.</p>
ח	וויסקאנסין Wisconsin	<p>(1) אפרוחים בני יומן נזרקין בעורף - באופן אטאמאטי או על ידי אדם.</p> <p>(2) תרנגולי הודו מקבלים אטאמאטי זריקות ג"כ בעורף.</p>
ט	נוא יארק New York	<p>(1) כל חקירות ובדיקות ממשלתיים אין נעשים עוד ע"י נוא יארק כי אם ע"י ממשלת וואשינגטאן והם הבעלי סמכא (ראה צילום י"ב).</p> <p>(2) כל האפרוחים מקבלים זריקות בעורף.</p>
י"ד	נוא דזורי New Jersey	<p>(1) זורקים מתחת לכנף העוף למחלת Fowl Pox</p> <p>(2) כל העופות - הגדלים לכל הדברים לאכילה או לגדל ביצים - מקבלים זריקות.</p>
י"א	פוד ענד דראג - וואשינגטאן Food And Drug Administration	<p>(1) אפרוחים בני יומן של תרנגולים או תרנגולי הודו מקבלים זריקות.</p> <p>(2) מצוי יותר לזרוק לתרנגולי הודו.</p> <p>(3) עופות גדולים אין מקבלים, לרוב, זריקות.</p> <p>(4) תרנגולי הודו, כשיש מחלת Sinusitis</p>

<p>נותנים זריקות מתחת לעיניהם Infraorbital Sinus 5 תרנגולי הודו, כשיש מחלת Erysipelas, זורקים בהחזה Muscles of the Thigh 6 רוב הזריקות הם בצוואר under the Skin of the Neck או מתחת לכנף into the Web of the wing 7 אין שום סימן לדעת איזה עופות לא קבלו זריקות. We know of no way that the Poultry can be identified by some outside workings (that they are non inoculated Poultry) 8 אפשר למע"כ לשאול ממגדלי העופות שלא יורקו, ואנו בטוחים שישמעו לדברייכם.</p>		
<p>1) כמעט כל האפרוחים מקבלים זריקות בעורף. Inoculated Subcutaneously in the neck region just Posterior to the head 95 אחוז מכל העופות מקבלים זריקות. 2) לא נודע לנו שום מגדלי עופות בסביבות נוא יארק או דענווער שאינו נותן זריקות למחלת המארעקס.</p>	<p>1"ב דעפארטמענט אגריקולטור U. S. Department of Agriculture</p>	
<p>1) התרופות ניתנים במקום שהמחלה שולט לראשונה – בראש, בראיה, או בהקיבה. 2) כל העופות הנומכרים מקבלים זריקות למחלת מארעקס בעורף. 3) העופות העומדים לגידול ביצים</p>	<p>1"ג דעפארטמענט אגריקולטור U. S. Dept. of Agriculture Animal and Plant Health Inspection Service</p>	

אכילת התרנגולים כהלכתה

לג

<p>מקבלים זריקות מתחת לכנפיהם. Web of the Wing or Skin (connecting the front portion of the wing bones) 4 ג"כ מקבלים זריקות בבשר העב בחזה או בירך.</p>		
<p>1) 90 אחוז מהאפרוחים מקבלים זריקות כשהן בני יומן בעורף מתחת לראש. under the skin at the upper-most part of the neck</p>	<p>Canada – קאנאדע</p>	<p>י"ד</p>
<p>1) הזריקות ניתנים בעורף, בחזה, בירך. 2) מאה אחוז מהעופות מקבלים זריקות. אין אנו יודעים אף אחד ממגדלי העופות בארצות הברית שאינם זורקים למחלת מארעקס באפרוחים בני יומן.</p>	<p>ט"ו בית החרושת לעשיית הזריקות Sterwin Laboratories</p>	
<p>1) כמעט כל העופות מקבלים זריקות. Most Chickens are vaccinated</p>	<p>ט"ז בית חרושת לעשיית הזריקות American Scientific Laboratories</p>	

סח הרבי ר' שמואל מסלונים (ספר דברי שמואל עמ' קכ"א) על הפסוק
(שמות ל' כ'): בבואם אל אהל מועד ירחצו מים:
– אפילו שתיית מים פשוטים צריך אדם לרחוץ מכל זוהמא, שתהא
לכבודו יתברך ולא להנאת עצמו. לבל יאמר אדם: רק כשאני שותה יין
ומשקאות משובחים עלי להיזהר שלא אשתה כדרך זולל וסובא, ואילו במים
סתם מה לי להיות נזהר? לפיכך הכתוב מזהירו ואומר, "ירחצו מים".
גם כשאדם שותה מים עלול הוא להיות זולל וסובא...
וא"כ אחר שקראנו מדברי ח' אומות העולם שמבקשים מאתנו לסדר כל
מה שאנו רוצים והם ימלאו מבקשתנו – מה נאמר ליום הדין. ראה מה
שכתב מעין זה הכהן הגדול מאחיו רבינו בעל המשנה ברורה והחפץ חיים
ז"ל (אגרות ומאמרי החפץ חיים דף רנ"ג מכתב קי"ד):

אל כבוד האלופים הנכבדים יראים ושלמים העומדים לימין דתנו
העוסקים בדבר מצוה גדולה להציל מאות יהודים כשרים מלהתגאל

במאכלות אסורות ה"ה הר"ר נחום ראזענפעלד והר"ר אברהם פשעפּיורקאָ והר"ר שמחה בונם ראָטענבערג והר"ר דוב וויידענפעלד והר"ר יואל אונגער והר"ר בנימון זאב הענדלעס ועוד כמה אנשים נכבדים יקרי ערך העוזרים והמסייעים בנדבתם ובכחותם, לדבר מצוה רבה הזו, ד' עליהם יחיו.

הנה שמעתי שמע"כ מתעסקים בדבר עשיית בית תבשיל (ק"ך) שהרשה הממשלה לעשות לצורך אנשי החיל היהודים שלא יוכרחו לאכול מאכלות אסורות ולא להתגאל באכילתם ושמחתי מאד בראותי כי מע"כ לקחו ע"ע לעסוק בזה כי ענין גדול וקדוש הוא [כי ידוע שע"י המאכלות אסורות של יום א' ואפילו של סעודה אחת יוכלו להצטרף כמה מאות לאוין ועשין וחייבי כריתות ובפרט בחודש אחד ומכש"כ חדשים אחדים יתקבצו כמה וכמה מאות לאוין ועשין וחייבי כריתות בכללם. כי מצוי בתבשיליהם ג"כ חלב ודם שיש ע"ז חיוב כרת ובפרט שארי לאוין כמו בשר חזיר ונבילה וטריפה וכה"ג] וכמה גדולה הנחת רוח לפני הקב"ה בראותו כי בניו נצלים בהשתדלות מע"כ מכמה מאכלות אסורות * ומלה"ד לאב שיש לו בן שעובד בצבא ונמצא אחד ממכיריו שמשתדל עבור בנו שלא יהיה מוכרח לאכול מאכלות אסורות וטריפה ובשר חזיר וכדומה, ומזמין לו מאכל כשר מדי יום ביומו, בודאי אין לשער את התודה והתשואות חן שנותן האב למכירו בזה שמציל את בנו מדברים אסורים כאלו, כן הדבר בעניננו, בנינו אנו להקב"ה כדכתיב בנינו אתם לד' אלקיכם וכמה צער יש לו להקב"ה שבניו מתגאלים במאכלות אסורות וכשנמצאים אנשים שמשתדלים להאכילם מאכל כשר אין לשער את גודל השמחה והנחת רוח שיש לו להקב"ה מזה, ונאמן הוא לשלם שכר טוב בעוה"ז ובעוה"ב לכבודם ולכל המנדבים והמתעסקים בזה כדכתיב (תהלים) היטיבה ד' לטובים, אשריכם ואשרי חלקכם שזיכה הקב"ה אתכם במצוה רבה הזו מחלקכם יהא חלקי.

והנה באמת בענין קדוש כזה הלא היה צריך להתרבות אנשים מתעסקים ומתנדבים, כמו שמצוי בעסק גדול שמביא ריוח הרבה נמצאים הרבה אנשים שמתחזקים ג"כ לכנוס ולקחת חלק בהעסק. ולדאבוני שמעתי כי הענין הזה הולך ברפיון, וסיבת הדבר הוא מפני צוק העתים, אבל צריך על כל אדם לדעת כי כעת שכר מצוה כזאת גדולה כפלי כפלים מבעת אחרת, כי לפום צערא אגרא ולהיפך אותן האנשים שיש ביכולתם לעזור להעסק הזה הן בממונו והן להרבות חבירים לענין זה ומתרשלים בזה, יהיה עליהם תביעה גדולה לע"ל. וראיה לזה מצינו בירושלמי דמו"ק והובא דבר זה להלכה בפוסקים דאבל תוך ז' ימי אבילותו אסור בעשיית מלאכה ואם אין לו מה לאכול מיום ג' ואילך מותר, אבל אמרו חכמים תביא מארה לשכיניו

* אף ממה שנוספים עי"ז ברכות, כמו נט"י, והמוציא וברהמ"ז מכמה מאות אנשים בכל יום, דוח לזה גורם שבזה מחזיק א"ע ליהודי משא"כ בלא זה וד"ל.

שהצריכוהו לכך, והנה נחזי אנן איסור מלאכה לאבל הוא רק איסור דרבנן ומ"מ אמרו חכמים שאפילו הוא מוכרח לזה דאין לו מה לאכול דמותר במלאכה אבל תבוא מארה לשכיניו על שלא עזרו בידו שלא להצטרך לעבור ע"ז. ומכש"כ עניינינו במאכלות אסורות שזהו איסור דאורייתא ויש ע"ז כמה לאוין ועשין וחייבי כריתות כמה אנו מחוייבים להחזיקו ולעזרו שלא יצטרך לעבור ע"ז שלא יהי' ח"ו מארה למי שיש בידו לעשות ואינו עושה. ויותר מזה, הנה ידוע דכל ישראל ערבים זה בזה כמו שמצינו אחד התוקע בשופר וכולם יוצאים בזה וכן בקידוש והבדלה וקריאת מגילה וכו"ג. שאחד מוציא חבירו והטעם מפני שכל ישראל ערבים זה בזה ועליו מוטל לעשות שגם לחבירו יהיה המצוה הזו, ואם אחד עושה מצוה יש לו להשני זכות גדול בהמצוה, ולהיפך אם אחד עובר עבירה ויש ביד השני למנוע מזה ואינו מונעו יש לו ג"כ חלק בהעבירה זו. ולפי"ז אם אחד יש בידו למנוע להרבה אנשים מישראל שלא לאכול מאכלות אסורות ואינו חושש לזה בודאי יהי' לו לע"ל תביעה ע"ז, ויחשב לו כאילו בעצמו ג"כ אכל מאותן המאכלות. וע"ז אנו מבקשין באבינו מלכנו, מחה והעבר חטאתינו ופשעינו מנגד עיניך, ואח"כ אנו מבקשים מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובתינו. והנה כיון שכבר נמחה חטאתינו, מאין לנו שטרי חובות חדשים, אלא הכונה כמו שביארנו דכל ישראל ערבים זה לזה ויש לאדם שט"ח של ערבות על עונות חבירו שהיה בידו למנוע ולא מנע.

והנה כל זמן שלא הי' בידינו לתקן דבר זה היינו אנוסים אבל עתה שהממשלה בחסדה מרשה ותומכת עוד לתקן דבר זה, בודאי חיוב גדול עלינו להשתדל בכל מאמצי כחינו ולראות שיצא הענין בכי טוב. כי אם נתרשל ח"ו כעת ולא נראה לתקן הדבר, יהי' לע"ל תביעה גדולה על כל מי שהיה בידו לעשות בזה ולא עשה ויתבעו ממנו על כל מאכלות אסורות על כל כזית וכזית שאכל, ויעמוד משתאה ומשתומם דידוע לו שמעולם לא אכל ממאכלות אסורות, ויענו לו אף שאתה בעצמך לא אכלת אבל איש פלוני ופלוני אכל מהם ובידך היה למנוע ממנו המאכלות אסורות ולא חששת לזה, ע"כ באה עליך הצרה הזאת, כי כל ישראל ערבים זה לזה ובכך הנך ערב על אותן המאכלות שאכל פלוני ופלוני על ידך.

ע"כ אחי ורעי בראותנו את גודל הענין הזה ורוב האחריות המוטל עלינו, כל אחד ואחד שיש בכחו ובידו לעשות דבר מה מחוייב לעשות הענין הזה הן בגופו והן בממונו ולא יתעצל, כי דבר זה נוגע לו לעצמו וכנ"ל. וזכות המצוה הגדולה הזאת יעמוד לכל העושים והמעשים ויריק ד' עליהם ברכה והצלחה בכל עניניהם.

ישראל מאיר הכהן

ג) החקירות בררו שהזריקות הן שונות לגבי העופות כדלהלן:

- 1) להטלה (מיוחדים להטלת ביצים לאכילה).
- 2) לרבייה (להטלת ביצים לגידול אפרוחים), (שני מינים אלה מגדלים אותם כשנתיים).
- 3) לפיטום היינו לשיווק בשר למאכל (משווקים לשחיטה אחרי 10 - 12 שבועות להוולדם).
- 4) לרפואה להסיר מהעופות כל נגע וכל מחלה וכו', ולמנוע מהם מחלות המתדבקות. (הרופאים הגישו לנו גם חו"ד רפואית על בעיית החיסונים והמחלות של העופות ודרכי רפואתם בתרופות שונות).

ד) החקירות גם כן בררו שנתינת תרופות לעופות למחלות שונות נעשים בכמה דוכתי, לכל מחלה ישנה אופן אחר*:

- 1) בצוואר.
- 2) מתחת להכנף.
- 3) ע"י האוכל.
- 4) ע"י השתייה.
- 5) טיפים בהעין (טפטוף בעינים).
- 6) זריה (ריסוס) באוויר (ספריי בלע"ז spray).
- 7) מריחה במשחה.
- 8) בצומות הגידין (היות ומצוי מחלת ריאות בעופות וכן עושים זריקות ע"י צומת הגידין, ע"כ יש לבדוק היטב ועל כל שינוי איזה שהוא בהריאות או ברגל חייבים לעשות שאלת חכם).

המשכנו להתעניין בדרכי החיסון והטיפול נתברר לנו כי לפנים בישראל השאלות בבהמות ועופות היו במדור העליון עם הצדיק שאף אלו שלא אכלו בשר בהמה אכלו בשר עוף, ולדאבוננו, כהיום, עוף ששכן בחלון פרח ואזיל, ואין איש שם על לב שאף בזה נפלה ניצוצות שיש בהם ממש, שברובם ככולם, הזריקו להם זריקות חיסון במדרגות ביום צאתם לאויר העולם, ברובם עשו ההזרקות בצוואר, ועל ידי זה מתעורר חשש טרפות רציני של נקיבת הסימנים. (לאחרונה הוכח בוודאות כי תרנגולות אלו הן מסוג אשר קיבלו זריקות ההופכות אותן לחשש טריפה, וכדי להשביח את מקחם ולאפשר את מכירתם, משווקים הסוחרים את תוצרתם באמצעות סוחרים).

ו) מזה יראה הקורא הנכבד שישנם טריפות העלולות להגרם ע"י המגדל בעצמו, הנגרמים בעיקר ע"י ההזרקות בעופות.

(* וזאת למודעי שכל התרופות המה סמים חזקים למאד מאד, עד כדי כך שבתי החרושת המייצרים הסמים מזהירים בחמורה שאל יהיו איש לנגוע בתרופה עצמה ושאל יעמוד במחיצתה ואל ישאף מאויר שנוהר בו התרופה וכו'.

בשלושה נזקים עיקריים, היכולים להטריף את העוף כתוצאה מהזרקה לא נכונה, בעופות החיים, נתקלים אנו בזמן האחרון, בעופות השחוטים.

(ז) תרופות מסויימות חייבים כידוע להורים מתחת לעור. הזרקה תת-עורית (ראה למשל צילום ה', ט"ז), זו הכרחי לעשותה בגוף, במקום שבו ניתן להרים את העור בנקל. מלאי החומר המזורק טוב שייאגר מתחת לעור דווקא, ולא רצוי שיימצא בתוך השריר. אחד המקומות המתאימים לכך בגוף העוף – הוא עור הצוואר. במקום הזה יכולים להרים את העור בקלות, ולפיכך ניתן להזריק למספר רב של עופות תוך זמן קצר, בלי חשש לחדירה לתוך השריר. אך, "אליה וקוץ בה". באזור הצוואר יכולים בקלות לפגוע בוושט, וכל פגיעה בוושט מטריפה את העוף (י"ד סי' ל"ג סע"ה) *.

(ח) וזה בין אם הוושט נדקר ממש, ובין אם הוא רק נמצא באזור דלקתי. הטעם של הלכה זו נובע מהעובדה, שהוושט אדום מבחוץ, ואין להכיר מבחוץ סימני דם (י"ד סי' ל"ג סע"ח, ובהגה"ה שם), ולפיכך אי אפשר להכיר אם ניקב דרך כל הדופן שלו.

(ט) חוק הממשלה, וכן הוא חו"ד רפואית, שלחולי, "מארעקס" (ר"ל) מוכרחים להזריק בהעופות בצוואריהם, בין אלה העומדים והמשווקים לאכילה, לפיטום להטלה ולרבייה וכולל תרנגולי הודו (Turkey). זריקה זו נעשית ביום פקיעתם, יום צאתם לאויר העולם.
(ראה לדוגמא צילום א, ו, ז, ח, י"א, י"ב, י"ג).

(י) שאלת הכשרות המתעוררת איפוא לגבי כל העופות המיועדים לבוא לשולחנו של אדם.

"א) הבעייה הנה חמורה עוד יותר באשר צו הרופאים ומיצרי התרופות הוא שאם התחילו לתת תרופה לקן של עופות מוכרחים לתתה לכל העופות במדור ההוא (ראה צילום ט"ז). עי"ז כיון שהתחילו חייבים לגמור, ובוזה לא רק האומנים מתעסקים בזה (שעליהם נאמר, "אומן באומנתו בקי ולא פגע ולא נגע בסימנים") אלא גם בעלי הבתים וכל בני המשק המסייעים בהזרקות גם נערים בני י"ג י"ד, ואז הבעי' רצינית יותר *.

(1) לפלא, שאסרה הממשלה לשחוט עוף שקבל זריקה עד לאחר כ"א יום מהזריקה (ראה צילום ט"ז).

"ב) דברי אמת ניתן להכתב, שחברי הבד"צ דהעדה החרדית, הגאון הראב"ד יחד עם הגאונים חברי הבד"צ שליט"א הרבו להתענין בנושא זה, הראב"ד בעמח"ס שו"ת, מנחת יצחק" אף חיבר קונטרס מיוחד, לאחר בירור

(* כאשר כבר כתבנו כבר העידו רבנים עדי ראייה – ואף הודו העובדים בתרנגולים – שבכהאי גוונא שהעוף מסובב ראשו הוי חשש רציני של נקיבת הושט – ובפרט שהדבר נמסר לכל המתעסקים בזה ונתברר שכל אחד עושה כנראה בעיניו ובפרט לגבי אלו שאין להם נ"מ לדיני טריפות ר"ל וממילא לאו אדעת' (עיין שו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' ס"ז).

עם הנוגעים בדבר, ולאור מסקנתם פורסם מטעם הבד"ץ, "פסק הלכה" דלהלן:

(א) אותם שידועים שהזריקו בהם במקום שיש לחוש לנקיבת איברים הפנימיים וכ"ש אם יש לחוש לנקיבת הסימנים, אין להתירם.

(ב) אותם שאינם ידועים באם הזריקו בהם ובאיזה מקום הזריקו מעיקר הדין יש להתירם.

(ג) לכתחילה יש לדקדק לקנות מאותם שידועים שלא הזריקו בהם כלל או שידוע שהזריקו בהם רק בשוק למעלה מצומת הגידין.

(ד) עופות (אינדיקעס) הודו הודעה ראשונה מהביד"צ בתקפו עד להודעה חדשה.

כמו"כ אנו מודיעים שהעופות מהשחיטה המהודרת שעל כל עוף בלומבע עם חותמת הביד"צ הם רק מאלו שנתבררו שלא הוזרקו.

אזהרה

בענין תרנגולי הודו (אינדיקעס)

היות שהוברר בפני רבותינו הביד"צ שליט"א

שבמדגירות מזריקים את האפרוחי הודו

בשטח שבין הראש והצואר ע"כ אנו מודיעים בזה בשם הביד"צ

כי אין לאכול תרנגולי הודו רק באותם שהוברר שלא הוזרקו.

מקום חתימתם

י"ג) קשה לעבור בשתיקה בלי אנחה על פרשה זו המכבידה ביותר על אחב"י המדקדקים בכשרות, אין להשיג עוד (בעיר נוא יארק למשל) את העוף החי אלא בשווקים מסוימים, במושבים מרוחקים, ועם זאת עליו לשלם עבור העוף הכשר למהדרין הרבה יותר ביוקר מאשר העופות מתוצרת המשחטות, שכשרותם (מכלומר) מפוקפקת, העופות המיוצרים במשחטות ההגונות נמכרים גם כן כיום בכל מקום ארוזים בשקיות ומוכנות לבישול, ומאין ידע יחוס של העופות, איך נתגדלו איך נתפטמו ובאיזה זריקות נזרקו, ובאיזה מקומן של גופם באו הזריקות. כי כל עוף כנף למינהו, עוף אחד יש בכרכי הים וכיון שהרפואה נזרקה בו מתהפך לכמה גוונים של כשרות והתורה אמרה: "כל עוף טהור תאכלו", ולא, "כל נבלה וטרפה מן העוף". ויכולים להמליץ: עוף שניזון מן הזריקה על יקרב הזפק לגבי מבחו של אדם זו שולחנו.

ענף ד

(א) לפני כמה שנים החלו מגדלי העופות להזריק בעופות תרופות מסויימות למנוע מחלות שונות בהעופות.

(ב) אף שכמה חוות דעות רפואיות הכריעו שכמה מהזריקות גורמים למחלות אנושיות (ר"ל) אע"פ כן גזרה ממשלת ארצות הברית, שהזריקות הבאות מטעמי רפואה (להוציא אלו שבאו מטעם פיסום, למשל) מוכרחים להעשות – באשר נתרבו ופשטו מחלות שונות בקרב העופות. ובמקרה של מחלות מן ההכרח לרפא את העופות מיד ע"י זריקות, יש המטפלים ברפואות ובוזריקות ע"י צוותי מקצוע מיוחדים, ויש המטפלים בעצמם ברפואתם.

(ג) מאז, מגדלי העופות משתמשים בתרופות שונות וכן בזריקות (וכעת מעשה גדול העופות קשה למאד כי „עופות בני מלאכה נינהו“).

(ד) בעבודה רבה וקשה ובסיוע רב גדול אחד שליט"א, עלה ב"ה בידי להתקשר עם המומחים במקצוע זה ורופאים מומחים, טריאני Vetrinarian, חקלאי, ועולה על כולנה ראשי ומנהלי הממשלה, שתפקידם לעמוד, לחקור ולבדוק ולהתעניין בדבר זה, והלא דבריהם המה כתובים בספרי זה פרוס למדי (ידיעות והוראות נחוצות, ועל הצבור להזהר), ונא לעיין בכמה מהצילומים שבאו בסוף הספר.

(ה) דרך אגב, כאשר יראה הקורא הנכבד, עושים זריקות ג"כ בשני מקומות אחרים שישנם שם שאלת גרימת טריפות:

1) נזק לאברים פנימיים.

(א) בשעת ההזרקה לתוך שרידי החזה (ראה צילום י"ג. חץ ד' בצילום י"ז), קיים חשש שהמחט עלולה לעבור את ריקמת השריר, ולחדור לחלל הגוף דרך אחד השקעים שבעצם החזה. פגיעה מסוג זה נגרמת בעיקר ע"י שימוש במחט ארוכה מדאי.

[חוששני שמכיון שישמעו התגרנים שהבד"צ דעדה החרדית פירסמו (במדרין הכשרות שלהם) שיש לבדוק את ריאות העופות מפני חששות טרפות (הבאות ע"י הזריקות), יפרסמו בפומבי (בעתונים) שיש להם בשר עוף חלק (גלאט) אשר בדקו הריאות, וכמובן שהקונים ישלמו בעד „בשר חלק" זה בכסף מלא כפי הנגידים, וזה יהי' תורת הבהמה והעוף מכל בשר בעוף ובבהמה].

(ב) פגיעה מטריפה אומנם אינה שכיחה פה ביותר, וזה פשוט – מפני שברוב המקרים פגיעה כזאת יש בה כדי להמית את העוף. עובדה זו דורשת על כן תשומת לב מיוחדת בשעת ההזרקה.

(ג) אך, אף שבפגיעה כזאת יש בו כדי להמית העוף, הלא זריקות אלו באים בעופות בגיל ארבעה שבועות, ומי יאמר שהעוף ימות היום או מחר, ובינתיים יישחט העוף.

(ד) עופות לפיטום לא הוזרקו ביום פקיעתן, אולם במשך זמן גידול

העופות נעשים בכל המינים חיסונים, בעבר נעשו ברובם ע"י זריקות, בתקופה האחרונה החלו לבצע חלק ניכר של חיסונים באופנים אחרים ע"י: הכנסת התרופות דרך כלי המזון והשתי', טפטוף בעיניים, ריסוס (ספריי), זריקות, מריחה במשחה וכו'. אולם במקרה של מחלות יש הכרח עפי"ר להזריק מיני תרופות שונות.

(2) נזק התוצאה מדלקת שלאחר ההזרקה.

(א) תנאי גידול העופות אינם מאפשרים להחליף מזרק ומחט לפני כל הזרקה, אך עובדה זו אינה מצדיקה טיפול מזהם בביצוע הזריקה. (ב) זיהום הנגרם ע"י ליכלוך או גורמי מחלה, עלול להיות מועבר מעוף לעוף ולגרום דלקת מקומית גדולה, שיש בה אף כדי להמית את העוף, או לפסול אותו לאכילה כליל, או להטריפו.

(3) הזרקה לתוך השריר ממש.

הזרקה לתוך השריר נעשית בעיקר לצורך חיסון, היא יכולה להיעשות לתוך שרירי הירך (ראה צילום י"ג, ט"ז, י"ז), או לתוך שרירי התעופה הגדולים, הצמודים לעצם החזה. מבחינה טכנית נוח יותר להזריק לתוך הירך, כיוון שכך ניתן להחזיק את העוף ביד אחת, ואפשר להזריק את החומר ביד השניה. בחלקה העליון של הירך נמצאים שרירים עבים, ומתחתם מיתרי השרירים. איזור זה נקרא בהלכה „צומת הגידין“. הזרקה לתוך איזור המיתרים עשויה לפגוע בחלק מהם, ופגיעה כזאת מטריפה את העוף.

ענף ה

(א) הן אמת נכון הדבר שמגדלי העופות לפיטום החלו לפני הרבה שנים להזריק בעופות תרופה מסויימת שנועדה לסירוס העופות בכדי שישמינו. (ב) הדבר עורר פעילות נמרצת מצד גדולי הדור שהביעו דעתם לאיסור, בעקבות ההכרעה נתקבלו אח"כ גם כמה חוות דעות רפואיות כי זה גורם למחלות ועקרות, והתכנית ירדה לחלוטין מעל הפרק, וגם ממשלת ארה"ב אסרה זאת מטעמים רפואיים.

(ג) בחורף תשל"ו נודע להבד"צ דעדה החרדית, כי לתרנגולי הודו (אינדיקס) במדגירות ביום פקיעת – יציאת האפרוחים מהביצים, מזריקים להם זריקות חיסון, העלולים להטריף את תרנגולי-הודו, מטעם הבד"צ נתפרסם אז האזהרה שהבאנו לעיל.

(ד) הוחרדנו להוודע על התהוות פירצה גדולה בתומת הכשרות בתוככי עירנו, אשר אם לא נקדם את פני הרעה בעוד מועד, היא עלולה להכשיל את הציבור במאכלות שאי אפשר להיות אחראי על כשרותם כי הנה עלה ביד סוחרים העופות להשתמש בעופות כאלו (הנזרקות) בלי שום חשש ופקפק ובלי לשאול אף רב ומורה הוראה אחד אם יפה הם עושים. וכי זהו מדת חסידות שתובעת „לפנים משורת הדין“ (ומי ידבר מהדין עצמו)!

ענף ו

שנויים בצומת הגידין בעוף*

(א) מבנה צומת הגידין בעוף.

צומת הגידין הוא המקום שבו עוברים הגידין (המיתרים) מהשוק לחלק התחתון של הרגל האחורית, דהיינו לשרשכף ולאצבעות. בבהמה קיימים מספר גידים כאלו ומחולקות הדעות, האם שלושת הגידין, המהוים את צומת הגידין, הם מצד הזנב (י"ד סימן נ"ו, סעיף ב'), או מצד הראש (שם, בשם יש אומרים. ורמ"א כתב שיש להחמיר כשתי הסברות אבל הסברא הראשונה עיקר. הש"ך בס"ק ב' כ' שלענין דינא יש להחמיר כשתי הסברות). לעוף יש ט"ז גידין (וזה לשון בה"ג: ובעופא כד מצנפת להון לצומת הגידין שתיסר הון, אי איפסיק חד מיניהן טריפה. ועיין שולחן ערוך, י"ד סימן נ"ו, סעיף ח', וב"דרכי תשובה" סימן נ"ו, ס"ק ט', בסוף הסעיף) בצומת הגידין. הגידין הללו מתחלקים ל"א מהצד האחורי-החיצון וה' מהצד הקדמי-הפנימי. בניתוח רגל עוף ניסונו להעמיד את הדברים על בוריים.

(ב) שינויים בצומת הגידין

בשו"ת „והשיב משה“, (ירושלים, תשכ"ח, בחלק יורה דעה סימן י') כתב שלא לשחוט עוף שיש לו נפיחות אפילו אם היא בצד הפנימי, מכיון שאין אנו יודעים לבדוק על שלמות הגידין בצומת הגידין). לעתים מוצאים שינויים בצומת הגידין. שינויים אלו הם כתוצאה מדלקות מלוות במוגלה או הפרשה אחרת, התקשות המיתרים עם קרעים בתוכם או שמיטת המיתרים ממקומם.

(1) דלקות.

א) בדלקת כיס תת עורי, המיתרים בדרך כלל אינם נפגעים, גם אם ישנה דלקת בפרק עצמו. במקרים אלו ניתן לעקוב אחרי מבנה המיתרים ושלמותם.

ב) במידה והדלקת פוגעת במיתרים או ברקמה שבין המיתרים יש להמיתר נפגע ואז הוא נפוח או מתפורר.

ג) דלקות אלו באות כתוצאה מזיהום מעטה הגידין ע"י חיידקים או גורמי מחלות אחרים, דומים לחיידקים.

(2) התקשות המיתרים וקריאתם.

א) התקשות המיתרים וקריעתם, הינה, בין השאר, תוצאה של פיטום יתר על המידה של תרנגולים.

ב) תרנגולים אלו מגיעים למשקל גבוה, בו מאמץ נשיאת גופם הינו מעל לעומס המקובל עבור מיתרי הגוף. תופעה זו נראית בדרך

כלל בתרנגולים (או תרנוגלות) בודדים – בוגרים או מתבגרים – בלהקה. עופות אלו הם בדרך כלל הגדולים בלהקה. התופעה היא בעיקר בזני העופות הכבדים המשמשים לבשר.

(ג) אי לזאת כדאי לבדוק עופות גדולים המגיעים לשוק אם הם צולעים ואם ישנה צליעה – לבדוק את צומת הגידין. את השנוי אפשר להכיר תמיד בעוף, עוד לפני השחיטה.

(3) שמיטת המיתר האחורי של צומת הגידין.

(א) בעופות אלו הגיד האחורי אינו מאחור אלא מהצד החיצון או הפנימי.

(ב) תופעה זו בעה גם התוצאה ממחסור במנגן או ויטמינים שונים

במזון העופות.

(ג) גורמי השנויים.

השנויים העיקרים (פרט לאלו הנגרמים ע"י משקל יתר של העופות, ואלו הנגרמים ע"י הזנה בלתי מתאימה) נגרמים ע"י עמידת העופות במצב בלתי טבעי. אי לכך, בעופות המגודלות בסוללות, ועומדות על גבי רשת או קרשים, מספר השנויים בצומת הגידין גבוה. לעומת זאת, בעופות שיש להם האפשרות לנוע חפשית על גבי ריפוד אין למצא כמעט את השנויים האמורים.

(ד) מטעם זה זה יצאו רבותינו הגדולים חברי הבד"צ דעדה החרדית בהוראה ואזהרה לאפרושי מאיסורא, ואלו דבריהם בכרוז שנתפרסם על ידם: על דבר הריעותא המצויה בצומת הגידין החיצוניים של העופות

שהליחה הטבעי שבין הגידין מתקשה במין גלד לבן, שהוכחה לבנוניתו אדוק על הגידין ובין הגידין, ושכיח מאד שהגידין בעצמם הם ג"כ לקוים, או שנפסקין לגמרי, (הן הגיד העב ורחב שמתחת העור הן שאר גידין הקטנים שבין גיד העב ובין העצם) והוא ניכר מבחוץ כמין גבשושית קשה, לפעמים בולט הרבה ולפעמים רק מעט, ולפעמים משתנה גם המראה מבחוץ למראה אדמימות או כחול או ירוק.

אשר על כן הננו להזהיר שעל כל שינוי כל דהו שימצא במקום צומת הגידין שלא להעלים עין מזה ולעשות בזה שאלת חכם כדי שלא להכשל באיסור טריפות ח"ו.

ולשומעים ינעם ותבוא עליהם ברכת טוב.

ענף ז

תקנות

(א) יש להדגיש ולהמליץ למגדלי העופות ולחקלאים, שכדאי להם להתאמן ולהזריק לתוך השריר דווקא (ראה חץ ב' בצילום י"ז), ולא לאיזור שמתחת לעור, או בין המיתרים באיזור צומת הגידין (ראה חץ ג' בצילום

י"ז). יתר על כן, אף האפקט הרצוי של החיסון הינו טוב יותר, אם החומר מוכנס לשריר ממש, וגם התגובה הדלקתית קטנה יותר – לעומת הכנסת החומר בשטח סמוך לשריר*.

(ב) להזהיר מגדלי העופות, שכדי למנוע את הטרפת העוף מחשש פגיעה בוושט, אנו מציעים להקפיד בהזרקות התת-עוריות – לעשותן במדויק מצד העורף (ראה חץ א' בצילום י"ז). ואכן, אם יקפידו לבצע למעשה את הזרקות הללו בהתאם להוראתנו, אך ורק מצד העורף, בתרנגולות כ-2 ס"מ, ובהודיים כ-3 ס"מ מאחורי הראש – תימנע אז הסכנה של דקירה ישירה לסביבת הוושט, וגם האצירה התת-עורית של החומר והתגובה יהיו מרוחקות יחסית מהוושט. הזרקה מדויקת כזאת כרוכה אומנם בהתחלה בתוספת מסויימת של זמן ומאמץ, אבל לאחר שנרכש הנסיון הנאות, יוצא הפסד הזמן בריווח שבהבטחת כשרות העוף*.

(ג) סעיפי יסוד בהזרקה*:

(א) לחטא את המזרקים והמחטים לפני כל שימוש חדש בהם. לא להשתמש בשום אופן בלי חיטוי מוקדם נאות – במחטים או במזרקים ששימשו להזרקות קודמות.

(ב) להניח את המזרקים, את המחטים, ואת חומרי החיסון, אך ורק על מישטחים נקיים.

(ג) להחליף את המחט (והמזרק) בכל מקרה שמכשיר כזה נופל על הארץ.

(ד) להימנע מלחסן עופות חולים (בכל חולי שהוא) לפני עופות בריאים, או באמצע הפעולה, אלא אך ורק אחריהם, בסופו של המיבצע.

(ד) נוכח הנוזקים שנגמרו ונגרמים ע"י הטרפת עופות בשעת החיסון, נראה שכדאי לאמן ולקיים בכל ישוב צוותי חיסון מיוחדים, שיהיו בקיאים במלאכת ההזרקה כהלכה. הדבר ייקר אומנם את מחיר החיסון בכדי פרוטה נוספת לעוף. אבל מניעת הטרפה בעוף אחד בלבד, מכסה את ההוצאה הנוספת הנ"ל – למאה עופות, לפחות.

(ה) אך לדאבוננו, אף שאנו דרים במלכות של חסד ובין חסידי אומות העולם, אכן אכתי עבדי דאחשורוש אנן, ואין באפשרותנו לפעול כל התנאים הנ"ל, כיון דלאו בידינו תליא מילתא. לכן העצה הנכונה היא:

לסדר הבאת עופות בלי שום חשש, דהיינו **שלא נזרקו**, ואף להשקיע בזה מאמצים רבים בנסיעות לקיבוצים ולמושבות רחוקים, ולבקר ולעמוד במקום, מוזמן לזמן, מו"צ ומומחה לעיני שחיטה שיקרר לכל הפחות פעם לשבוע, להשגיח בקביעות על ביצוע כל ההוראות של הרבנים הגדולים שליט"א.

(* הרצאות אלו נתפרסמו בספר הטב"י.

(ו) על כל מורי הוראה והיושבים על מדין להזהר ולהפריש את הצבור שלא להלכד ברשת זו, ולהזהיר גדולים על קטנים, והיה שלחנו טהור.
 (ז) אזהרה מיוחדת למנהלי המוסדות של הישיבות והתשב"ר שלא להכשיל יראי ה' ואת בני התורה בבשר מפוקפק זה.
 (ח) כל עוף חי יבדק ע"י השוחטים בדיקת חוץ.
 (ט) ובעיקר השגחה מיוחדת כי העופות לא נעשו בהם זריקות (חיסון, תרופות), והם ללא חשש על כשרות העוף-החי.

ובזה פסק ההלכה היא:

- 1) עופות למאכל (פיטום): אותם שידועים שהזריקו בהם במקום שיש לחוש לנקיבת איברים הפנימיים וכ"ש אם יש לחוש לנקיבת הסימנים אין להתירם.
  - 2) אותם שאינם ידועים באם הזריקו בהם ובאיזה מקום הזריקו מעיקר הדין יש להתירם.
  - 3) אך לכתחילה יש לדקדק לקנות מאותם שידועים שלא הזריקו בהם כלל או שידוע שהזריקו בהם רק בשוק למעלה מצומת הגידין (וכן הורו הבד"צ דעדה החרדית בעיה"ק).
  - 4) העופות הבאות מהשחיטה המהודרת שנתבררו שלא הוזרקו, יהי' להם בלומבע מיוחדת על כל כנף עוף בכדי שאותם המדקדקים לאכול רק בשר אמיתי (וכי יש אחר?) ידעו מה לקנות.
- יוד) כל יראי ה' יזהרו מאד שלא להכניס לבתיהם עופות שחוטים מהנזרקים הנ"ל, והאיסור חל גם על הסוחרים שלא להכניס לחנויות מעופות הנ"ל, ויהיו זהירין שלא להכשיל את הקונים במאכלות אסורות. וכל הלוקח משחיטה זו ומסייע למכירתם נותן יד להריסת הכשרות בעירנו והתוצאות מידו יבוקש, ונושא באחריות כל הפירצות אשר תצמחנה מזה.

י"א) תרנגולי הודו (אינדיקעס):

היות שהוברר כי במדגרות מזריקים את האפרוחי הודו בשטח שבין הראש והצוואר, ע"כ אין לאכול תרנגולו הודו רק באותם שיבורר שלא הוזרקו.

(עיין לקמן בקונטרס זכרון יוסף דעת תורה בענין כל הנ"ל מהראב"ד בירושלים עיה"ק שליט"א, ובית דינו הצדק, הע"י).

ובזכות הקונטרס הזה נוושע שעוף השמים יוליך את הקול – קול מבשר על ההרים – ונזכה מהרה לרגלי מבשר משמיע „שלום" על הרי „יהודה" וערבה לד' מנחת „יהודה" מנחת „ש"י" תושלב"ע בב"א.

ת. ו. ש. ל. ב. ע.

מכון להוצאת ספרי
יהודה וישראל

שע"י ישיבה וכולל בית ישעי,
"מכון להוראה בשחיתות ובדיקות"
בנשיאות הרה"ג מוהר"ר שלום יודא גראס שליט"א
אבדק"ק האלמין בעמ"ח ספרים רבים ונכבדים.

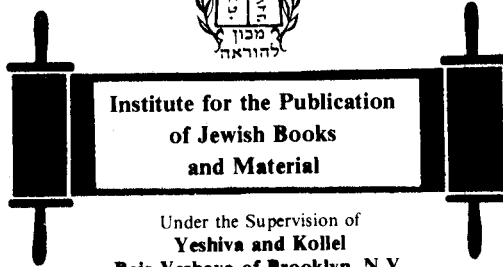
אן אונזר אין אַ אידישער שמונ

- אני הח"מ אבקש שתשלחו לי ספר
- נפש ישעי' \$9.25
  - שו"ת זבחו זבחי צדק \$4.50
  - מנוחת יהודה \$5.00
  - אהלי ישראל, וקונטרס דבר משה \$4.75
  - מנוחת שלום \$4.75
  - אפיית מצות השלם
  - כרך א' ג' חלקים
  - אכילת מצות בישראל \$9.50
  - כרך ב' ז' חלקים
  - קדושת ישראל \$5.00
  - דמי משלוח דאלער אחד \$1.00

הערת המערכת
הספרים לא ישלחו בחוצות רק בזמן אם קבלנו
את המעות ולא בהקפה כלל.

בייגעלייגט איז די סומע פון ..... \$
 .....
 נאמען .....
 ארעט .....
 שטאט .....
 לאנד .....
 זיפ נומער (פאסט געגענט) .....
 טלפון .....

פאר מער אינפארמאציע שרייבט אדער טעלעפאנירט צו:
 YESHIVA AND KOLEL BAIS YESHAYE
 4711-12th AVE., BROOKLYN, N.Y. 11219
 TEL. 436-8086

**Institute for the Publication
of Jewish Books
and Material**

Under the Supervision of
**Yeshiva and Kollel
Bais Yeshaya of Brooklyn, N.Y.**

**Institute for the Study of the
Laws of Ritual Slaughter and Inspection.**

Under the Direction of Rabbi Sholem Yehuda Gross
of Holmin, author of numerous Seforim.

A TREASURE IN A JEWISH HOUSE

☐ Nefesh Yeshaya	\$9.25
☐ Responsa Zivchei Tzedek	\$4.50
☐ Minchas Yehuda	\$5.00
☐ Oholei Yisroel—Dvar Moshe	\$4.75
☐ Afias Hamatzos Hasholem, Vol.1, 3 parts	\$9.50
☐ Achilas Matzos B'Yisroel, 7 parts, Vol. 2.....	\$9.50
☐ Kol Yaakov	\$1.00
☐ Kedushas Yisroel	\$5.00
Postage Fee	\$1.00

Authors Note;

No sefer will be mailed abroad unless paid in advance;
No credit will be accepted.

Total Sum _____

NAME _____

ADDRESS _____

COUNTRY _____

ZIP CODE _____

TELEPHONE _____

For more information write or contact:
Yeshiva and Kollel Bais Yeshaya
4711—12th Avenue, Brooklyn, N.Y. 11219
TEL. 436-8086

קטעים ממאות המכתבים שקבלנו מהמשרדים
הממשלתיים, ומחלקות הפרמצבטיים,
ומסמכת יבוא, ורשת תכשירים
וטרניים, ובתי גידול עופות
בארצות שונות.

•

הואיל ובכל תרגום מלשון ללשון נאבד סגנון הלשון וחזקה
(כפי המבואר בחז"ל), לכן השארנו את המכתבים
כנ"ל ככתבם וכלשונם בלי שום תרגום
כלל, ומי שעיניו בראשו
בין יבין וד"ל.

צילום א

GOUVERNEMENT DU QUÉBEC
MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE ET DE LA COLONISATION
CABINET DU MINISTRE

Québec, Décembre 13, 1977.

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
Post Office Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228.

Subject: Vaccination on the fowl body

Dear Mr. Gross,

On behalf of the Minister of Agriculture,
Mr. Jean Garon, I acknowledge receipt of your letter dated
December 13, 1977 concerning the above mentioned subject.

I immediately transfer your request to the
authorities involved asking them to answer it as soon as pos-
sible.

Yours very truly,

Assistant Executive Secretary

Florent Morasse

FM/cbn

Gouvernement du Québec
Ministère de l'Agriculture
200-A, chemin Sainte-Foy
Québec, Qué. G1R 4X6

Quebec, January 13th, 1978

Mr Sholom Y. Gross
Executive Director
International Rashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Sir: -

On the fowl body vaccination take place
at the area shown on the diagram that I sent to you.

We practice vaccination only for Mareks
disease prevention.

No other vaccin is administred by injec-
tion in birds.

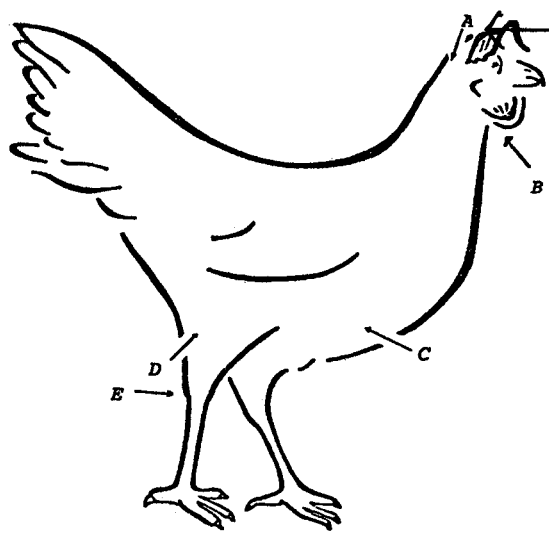
Very sincerely yours,

Dr Philippe Demers, m.v.
Director
Veterinary Department

/lg

c.c. à M. Jean-Guy Charbonneau, sous-ministre adjoint.

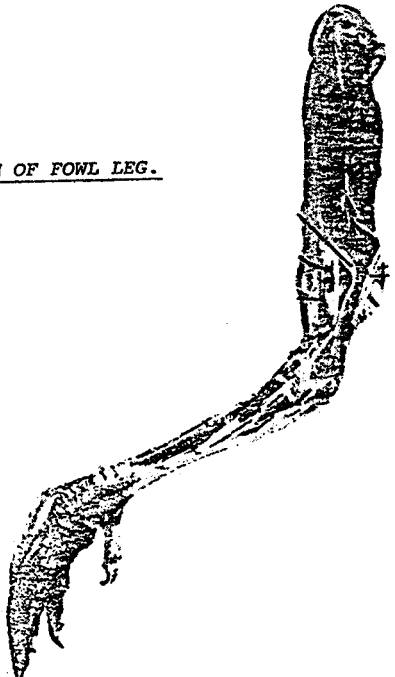
DIAGRAM OF FOWL, WITH INDICATED POSITIONS OF INNOCULATION WITH VARIOUS VACCINATIONS.

All the chicken are inoculated subcutaneously at this area for Marek disease prevention (See illustration). No other vaccin is administered by injection in birds.

F. B. C.

DIAGRAM OF FOWL LEG.

צילוס ב

COMMONWEALTH OF PENNSYLVANIA
DEPARTMENT OF AGRICULTURE
KENT D. SHELHAMER, SECRETARY
2301 N. CAMERON STREET, HARRISBURG, PA. 17120

August 23, 1977

BUREAU OF ANIMAL INDUSTRY
DAVID S. INGRAHAM, VMD, DIRECTOR

Rabbi Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163, Dyker Heights Station
Brooklyn, NY 11228

Dear Rabbi Gross:

Thank you very much for your recent inquiry concerning the injection of chicks with vaccines. Injection techniques vary from region to region and can best be discussed by an agency with national overview and responsibility.

Accordingly, I have forwarded your letter to Dr. Pierre Chaloux, Deputy Administrator, Veterinary Services, Animal Plant Health Services, USDA, Washington, D.C. 20250. I am confident his office can provide the most accurate reply to your questions.

Sincerely yours,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "E.T. Mallinson".

E.T. Mallinson, V.M.D.
Chief, Avian Health Division

cc: Dr. Chaloux

צילום ג

STATE OF NEW YORK
DEPARTMENT OF AGRICULTURE AND MARKETS
J. ROGER BARBER, COMMISSIONER
ALBANY, NEW YORK 12235

Division of Food Inspection Services
518-457-5381

August 12, 1977

Mr. Sholom Y. Gross, Executive Director
International Kashrus Association
P. O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

I have been asked to respond to your July 25, 1977 letter, to Commissioner Barber, in which you asked questions concerning vaccination of poultry.

It is my understanding that almost 100% of chickens commercially grown in the United States today are vaccinated or immunized against one or more diseases.

There are various methods of administration of vaccines and biologics. Some are given by injection, some by an aerosol spray. Sometimes a flock is immunized against a particular disease by deliberately infecting a small percentage of the flock at an early age. The infected birds spread the disease to the remainder of the flock and, upon recovery, a high percentage of the birds will have developed an immunity. Sometimes the immunizing agent is administered by instilling it within the nasal passage or within the cloaca.

We have no information concerning the methods of immunization used by particular hatcheries and poultry growers in New York State and the Denver, Colorado area.

You may be able to obtain additional information concerning the current recommended methods of immunization of poultry from one of the commercial suppliers of vaccines and biologics. There are many such concerns in this country. Listed here are the names and addresses of two, Salsbury Laboratories, Charles City, Iowa 50616 and Sterwin Laboratories Inc., Millsboro, Delaware 19966.

צילום ד

State of New Jersey
DEPARTMENT OF AGRICULTURE

PHILLIP ALAMPI, SECRETARY
TRENTON 08628

C. K. JEWELL, D

DIVISION OF ANIMAL HEALTH

P. O. Box 1888

November 30, 1977

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Assn.
P. O. Box 163
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

In reply to your letter of November 12, 1977 in regard to various vaccinations of poultry the procedures are as follows:

For broilers and ducks vaccination against Newcastle and Bronchitis are usually given orally in the water or intranasally by a fogging method.

For turkeys Fowl Pox vaccine is brushed on three or four feather follicles on the breast or leg. Fowl cholera bacterin is given orally in the water for laying hens.

I have enclosed a schedule and circled methods now in use on most farms.

Sincerely,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "R. E. Horton".

R. E. Horton, D.V.M.
Assistant Director

צילום ה

STATE OF CONNECTICUT
DEPARTMENT OF AGRICULTURE

STATE OFFICE BUILDING HARTFORD, CONNECTICUT 06115

GEORGE M. WILBER
COMMISSIONER

August 11, 1977

International Kashrus Association
Post Office Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Sir:

I am writing in reply to your letter of July 25, 1977.

1. Mareks Disease - Chicks are vaccinated one (1) day
of age in the neck.
Fowl Pox - Chicks are vaccinated in feather follicles.

All other vaccines are given through water, spray, or
nasal installation.

2. Approximately 100% of U. S. chicks are vaccinated.
3. No reply.

Very truly yours,

R. J. Stadler, V.M.D.
State Veterinarian

RJS/sh

צילום 1

DIAGRAM OF FOWL, WITH INDICATED POSITIONS OF INNOCULATION WITH VARIOUS VACCINATIONS.

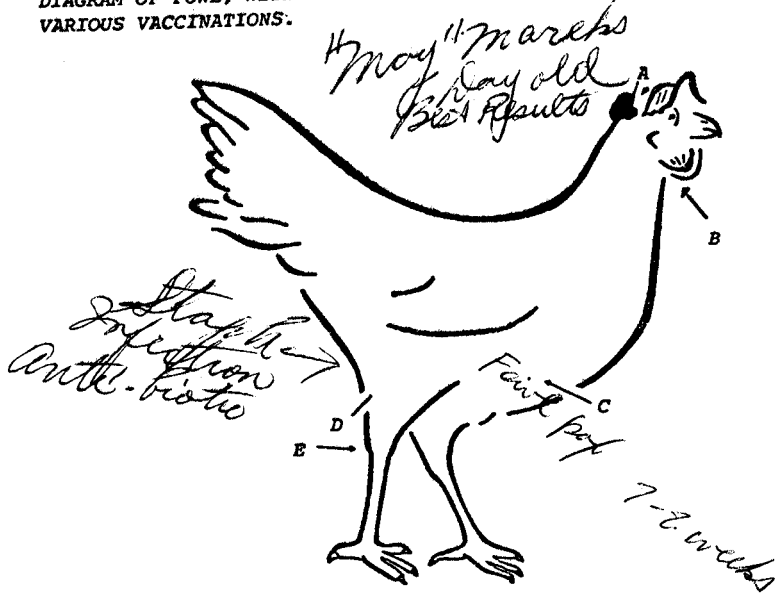
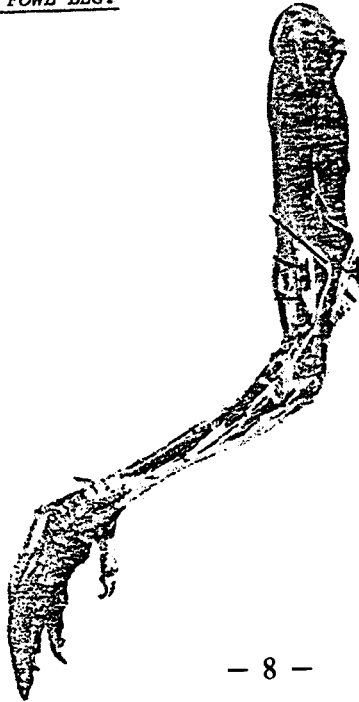

DIAGRAM OF FOWL LEG.

צילום ?

STATE OF COLORADO

COLORADO DEPARTMENT OF AGRICULTURE

406 STATE SERVICES BUILDING
1525 SHERMAN STREET
DENVER, COLORADO 80203

Richard D. Lamm
Governor

J. Evan Goulding
Commissioner

Donald L. Svedman
Deputy Commissioner

AGRICULTURAL COMMISSION

Clarence Stone, Center
Chairman

William A. Stephens, Gypsum
Vice-Chairman

Ben Eastman, Hotchkiss
John L. Malloy, Denver
M. C. McCormick, Holly
Elton Miller, Fort Lupton
Kay D. Morison, Fleming
William H. Webster, Greeley
Kenneth G. Wilmore, Denver

September 7, 1977

Sholom Y. Gross, Executive Director
International Kashrus Association
Box 163, Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

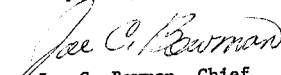
Dear Mr. Gross:

Poultry injected in Colorado are injected in the neck close to the head.

I have no knowledge of the percent of chicks vaccinated in the United States, however as a general rule broilers or fryers are not usually vaccinated. Laying hens are usually vaccinated in Colorado routinely at the hatchery.

Your third question is not applicable to this office as we have no vaccine.

Very truly yours,

Joe C. Bowman, Chief
Poultry and Egg Section

JCB:ge

צילום ח

State of Wisconsin
DEPARTMENT OF AGRICULTURE, TRADE & CONSUMER PROTECTION

December 1, 1977

Gary E. Rohde
Secretary

801 WEST BADGER ROAD
MADISON, WISCONSIN 53713
608 266-1721

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

In Wisconsin and probably most places vaccines for poultry are administered the easiest way, providing a good response is obtained. Newcastle, bronchitis, avian encephalitis, viral arthritis and gumboro disease are all given in the water or by a mist, but mostly the water route. Marek's vaccine is the only vaccine that involves injecting the bird as a baby chick at the hatchery. Whether done automatically or manually this injection is on the back of the neck, just below the skin.

Although turkey poults have antibiotics administered through dipping of hatching eggs, most hatcheries still inject poults with various antibiotics - under the skin on the back of the neck. As turkeys grow, many of them are injected under the back neck skin for cholera and eripipelas, particularly turkey hens used for breeders.

For all practical purposes you can forget any area other than back of the neck under the skin, particularly for chickens. Contact us again if you have more questions.

Sincerely,

A handwritten signature in cursive script that reads "Baxter Newton".

Baxter Newton
Poultry Services Specialist
Animal Health Division

BN:bjm

צילום ט

STATE OF NEW YORK
DEPARTMENT OF AGRICULTURE AND MARKETS
J. ROGER BARBER, COMMISSIONER
ALBANY, NEW YORK 12235

Division of Food Inspection Services
(518) 457-5381

November 28, 1977

Mr. Sholom Y. Gross, Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, NY 11228

Dear Mr. Gross:

This will respond to your November 12, 1977 letters to Commissioner Barber and to the Director, Poultry Inspection Division, in which you asked questions about the anatomical locations at which poultry are vaccinated.

This Department no longer is engaged in poultry inspections. Since April of this year all poultry inspection in New York State has been conducted by the United States Department of Agriculture, Food Safety and Quality Service, Meat and Poultry Inspection Program. The Department never has had any control of or responsibility for determining that poultry vaccines given by injection were administered at a particular and uniform location. The following information cannot, therefore, be considered as accurate in all instances.

I believe that generally you will find that almost all chickens hatched and raised commercially in this state are vaccinated against Marek's Disease at the hatchery as day old chicks and that usually the vaccine is administered under the loose skin on the back of the neck. It is also my understanding that few, if any, turkeys hatched and raised commercially are immunized against Marek's Disease. When vaccines are administered by injection to turkeys, I do not know the usual recommended site.

I also refer you to the fifth and sixth paragraphs of my August 12, 1977, letter which I include again here. You must realize that any recommendations made by commercial suppliers of vaccines are only that. These suppliers have no control over how vaccine is administered to a particular flock by the grower of the birds or by the hatcherymen using their products.

"You may be able to obtain additional information concerning the current recommended methods of immunization of poultry from one of the commercial suppliers of vaccines and biologics. There are many such concerns in this country. Listed here are the names and addresses of two: Salsbury Laboratories, Charles City, Iowa 60616

צילום י

STATE OF NEW JERSEY
DEPARTMENT OF AGRICULTURE
PHILLIP ALAMPI, SECRETARY
TRENTON 08625

August 16, 1977

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Assn.
P. O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

This is in answer to your letter of July 25, 1977 concerning vaccination of chickens.

Question #1. Which part of the chick body is the recommended place for administration of vaccination?

Vaccination of chickens is performed in many ways:

New Castle and Bronchitis vaccine is given through the water.

Laryngotracheitis vaccine is dropped in the eye.

Mareks vaccine is dropped in the eye or intranasal.

Fowl pox vaccine is injected into the wing web.

Question #2. Approximately what percentage of U. S. chicks (or any other identifiable locations) are vaccinated?

All commercially raised pullets and broilers are vaccinated.

Question #3. Which hatcheries in the New Jersey State and Denver vicinity utilize your vaccination?

All New Jersey hatcheries are on a vaccination schedule as poultry diseases are very costly and the birds must be protected. As for Denver vicinity vaccinations, I have no

צילום כד

STATE OF CONNECTICUT
DEPARTMENT OF AGRICULTURE

STATE OFFICE BUILDING HARTFORD, CONNECTICUT 06115

LEONARD E. KROGH
COMMISSIONER

February 23, 1978

Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P. O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

This letter is in reply to your inquiry of November 12, 1977 in which you asked questions about vaccinating fowl. Please accept my sincere apology for not answering sooner.

The attached diagram shows the specific place for vaccination in the fowl body. No vaccination is injected in the fowl body other than fowl pox vaccination which is done in the wing web. Most vaccines are administered by spray or in the drinking water.

All baby chicks day of age are inoculated for Mareks Disease subcutaneously in the back of the neck. Turkeys are vaccinated through drinking water or possibly wing web. Chickens and turkeys are never inoculated in the legs.

I hope this answers your specific questions and please do not hesitate to write if more information is needed.

Very truly yours,

A handwritten signature in cursive script that reads "Leonard E. Krogh".

Leonard E. Krogh
Commissioner

LEK:gjk
Encl. - 1

צילום כה

DIAGRAM OF FOWL, WITH INDICATED POSITIONS OF INNOCULATION WITH VARIOUS VACCINATIONS.

Baby Chicks, day of age
Mareks Disease

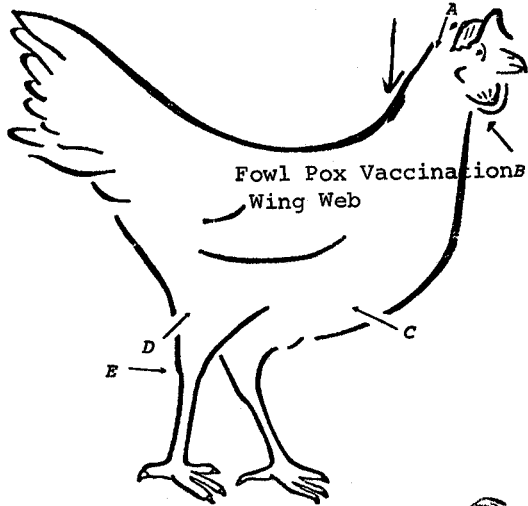
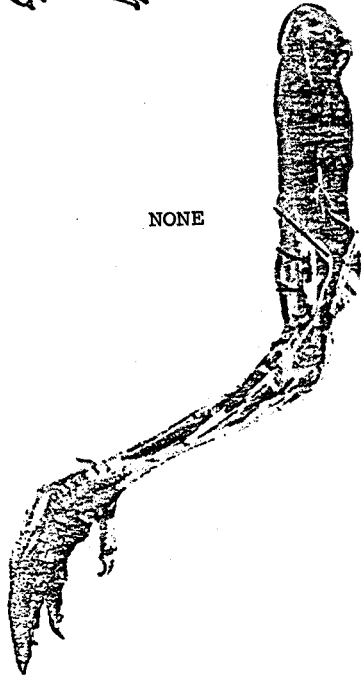

DIAGRAM OF FOWL LEG.

NONE

צילום כב

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
FOOD SAFETY AND QUALITY SERVICE
MEAT AND POULTRY INSPECTION PROGRAM
26 Federal Plaza Room 1737
New York, New York 10007

Nov. 24, 1978

Thank you for your letter dated Nov. 12, 1978.

Injections are made in most commercially raised poultry at an early age. These injections usually a vaccine, are made subcutaneously in the neck just below the head at about one or two weeks of age. Medicaments other than vaccines are usually administered to poultry through the feed and/or water.

I hope this answers your questions.

Sincerely,

G. J. Puchta
Acting Area Supervisor
New York City, New York

צילום כג

STERWIN LABORATORIES INC. Subsidiary of Sterling Drug Inc.
P.O. Box 537 • Millsboro, Delaware 19966 • Area (302) 934-9274

January 9, 1979

In reply to your letter of January 3 I wish to submit the following information:

1. Marek's vaccine is inoculated under the skin of day-old baby chicks on the side or back of the neck.
2. The vaccine can be administered by use of a hand operated automatic syringe or by use of an electrically or air operated automatic vaccinator.
3. The hand syringes usually have a 20 or 22 gauge $\frac{1}{4}$ inch needle. The automatic vaccinators are equipped with a 1 inch 20 guage needle.
4. With use of the automatic vaccinator it is possible that the needle may pierce the esophagus of the chick.

For additional information on the automatic vaccinator, please contact:

(1) Vineland Laboratories Vineland, NJ 08360	(2) Agri-Bio Corp. Box 280 Ithaca, NY. 14850

The hand syringe most commonly used may be obtained from Vineland Laboratories, Vineland, NJ 08360.

If you have any additional questions please feel free to contact me.

Very truly yours,

Frank Wills

Frank K. Wills, V.M.D.

mp

Question # 4 - What percentage of chickens will receive antibiotic injections during their lifetime; that is, percentage of the whole sum total of the flock? Please specify.

Answer: 100 % of the chickens receive low levels of antibiotics in the feed for growth promotion. For therapeutic purposes, all the flocks are treated an estimated 2-3 times during their life time.

We hope we have been of some help to you. If you have any additional questions, please do not hesitate to ask.

Sincerely yours

Otto Schwabe, D.V.M.
Research Professor

OS/ce

צילום נא

SALSBURY LABORATORIES Charles City, Iowa 50616

December 5, 1978

Marek's Vaccine is injected into baby chicks at one day of age and is injected subcutaneously in the back of the neck by automatic machines or manually, whichever route is preferred by the hatchery. A 20-22 g. X 1/2 or 3/8 inch length disposable needle is preferable.

Faulty handling of the chick or misplacing it on the automatic machine could lead to the injection going intramuscular or into other tissue that would possibly cause problems. However, an experienced handler would certainly avoid the injection going into the tracheal area.

Sincerely yours,

Palmer Myhers, D.V.M.
Poultry Specialist

PM:mf

FEED ADDITIVES

PHARMACEUTICS

BIOLOGICS

צילום יט

Gouvernement du Québec
Ministère de l'Agriculture
200-A, chemin Sainte-Foy
Québec, Qué. G1R 4X6

Québec, January 13th, 1978

Mr Sholom Y. Gross
Executive Director
International Rashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Sir: -

On the fowl body vaccination take place
at the area shown on the diagram that I sent to you.

We practice vaccination only for Mareks
disease prevention.

No other vaccin is administred by injec-
tion in birds.

Very sincerely yours,

Dr Philippe Demers, m.v.
Director
Veterinary Department

/lg

c.c. à M. Jean-Guy Charbonneau, sous-ministre adjoint.

צילום כ

COOK COLLEGE • POULTRY HEALTH LABORATORY • 2569 EAST LANDIS AVENUE • VINELAND • NEW JERSEY 08360

January 23, 1979

In reply to your letter of January 14, 1979, we are furnishing you, in answer to your questions, all the information available to us on the subject:

Question # 1 - Exactly where, in the neck, is the injection for Marek's disease given?

Answer: Subcutaneously on the dorsum of the neck, two to three centimeters distal to the nuchal crest.

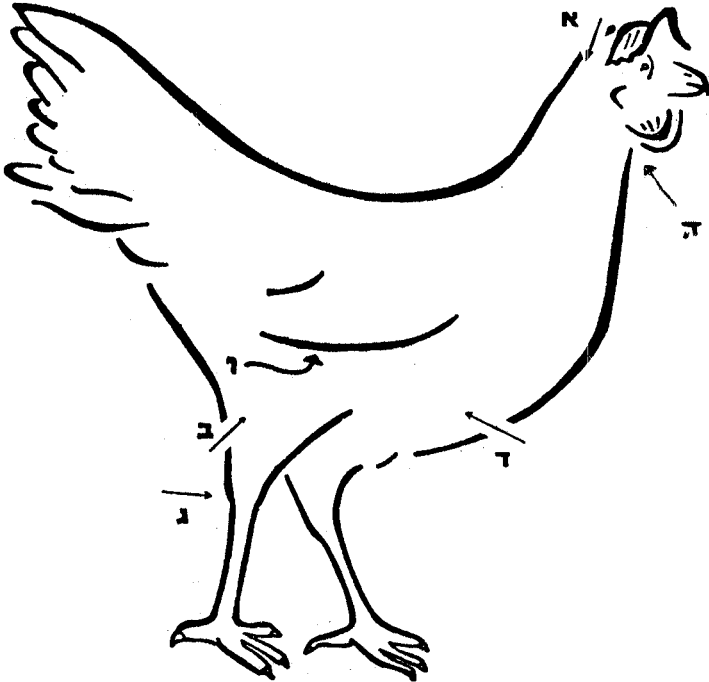
Question # 2 - Is it at all possible, or even probable, that during the administration of the Marek's injection, the needle could or would come in contact with and pierce the membrane of the esophagus tube of the chick? Please explain and specify.

Answer: It is possible, but very unlikely, in the hands of experienced vaccinators who are trained to grasp the loose skin in the back of the neck with the thumb and index finger, before thrusting the needle in; therefore, they can readily sense if they have grasped a tough muscular tube such as the esophagus.

Question # 3 - In which part of the neck and of the breast, exactly, are the antibiotic injections given?

Answer: The same area of the neck and the same technique is used for subcutaneous antibiotic injection as it is used for Marek's disease inoculation. For intramuscular administration, the pectoral muscle, that is, the large muscle mass which fills the cavity of the keel bone, is used. Occasionally, injections are made into the muscles of the thigh or the tibio-tarsal bone.

צילום יז

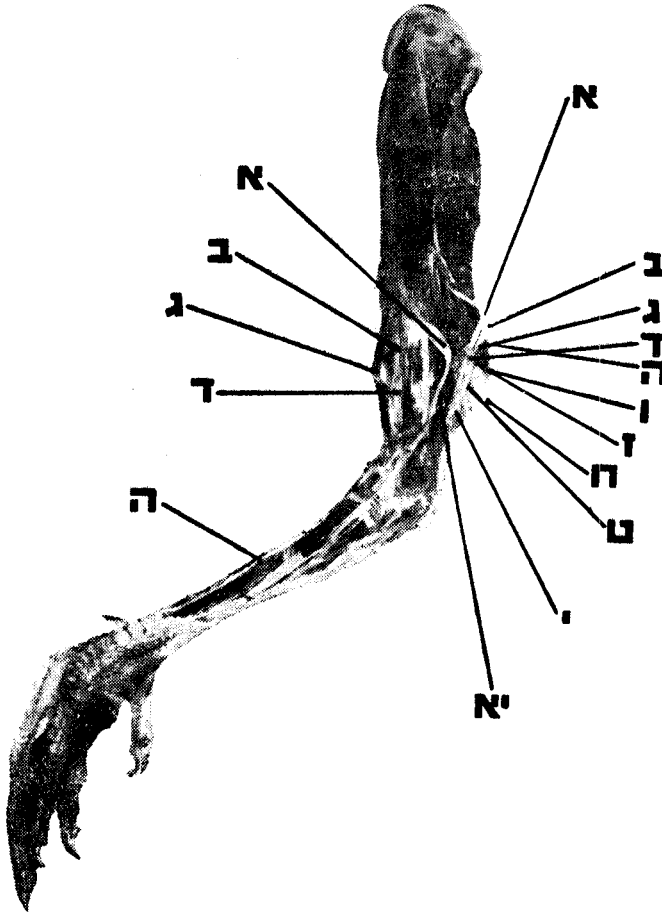

מקומות ההזרקה בעוף

צילום יח*

מראה צומת הגידין בעוף

(היות ואין לגידים שמות עבריים, הובאו רק מספרים)

(* מספר הטב"י.)

PRODUCT BULLETIN

poxvac-*tc*®

FWL-POX VACCINE Live Virus, Chicken Tissue Culture Origin

advantages

- Tissue culture origin
- So mild it can be used in day old chicks
- Field proven
- Specially selected for broiler use
- Highly soluble
- Rigidly tested
- Contains gentamicin as a preservative

poxvac-*tc* is a live virus vaccine containing a tissue culture propagated strain of fowl pox virus especially selected for use in day-old chickens (day of hatch) or older, as an aid in preventing fowl pox through immunization by the wing web method.

Supplied In: Poxvac-TC (Combo Pak), 10 x 500 Doses with diluent.

FOWL POX VACCINE
LIVE VIRUS, CHICKEN TISSUE CULTURE ORIGIN
POXVAC-TC®

when to vaccinate

One day old or older.

your vaccination program

The development of a durable, strong immunity depends upon the use of an effective vaccination program as well as many circumstances such as administration techniques, environment and flock health at time of vaccination. Also, the immune response to one vaccination under field conditions is seldom complete for all animals within a given flock. Even when vaccination is successful, the immunity stimulated in individual animals against different diseases may not be life long. Therefore, under certain circumstances revaccination may be necessary.

preparation of the vaccine

1. Do not open and mix the vaccine until ready for use.
2. Mix only one vial at a time and use entire contents within 2 hours.
3. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from vial containing the dried vaccine.
4. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from the bottle containing the diluent.
5. Hold the diluent bottle firmly in an upright position and insert the neck of the vaccine vial into the neck of the diluent bottle. The neck of the vaccine vial should snap into position and should be seated securely in the neck of the diluent bottle.
6. Invert the two containers so that the vaccine vial is on the bottom and allow the diluent to flow into the vaccine vial. If the diluent does not flow freely, squeeze the diluent bottle gently and the diluent will flow into the vaccine vial. The vaccine vial should be completely filled with diluent to prevent excess foaming.
7. Hold the joined containers by the ends; shake vigorously until the vaccine plug is completely dissolved.
8. Return the joined containers to their original position (diluent bottle on the bottom). Allow the rehydrated vaccine to flow into the diluent bottle. If the rehydrated vaccine does not flow into the diluent bottle, squeeze the diluent bottle gently and release to draw the rehydrated vaccine into the diluent bottle. Be sure all the virus is removed from the vaccine vial.
9. Remove the vaccine vial from the neck of the diluent bottle and insert dropper applicator into plastic diluent bottle.
10. The vaccine is now ready for eyedrop use.
11. Wash hands thoroughly after mixing the vaccine.

how to vaccinate

Vaccination is accomplished by dipping the needle applicator into the mixed vaccine and piercing the webbed portion of the underside of the wing. Avoid piercing through feathers which may wipe off the vaccine, and avoid hitting the wing muscle or bone to minimize reaction. The applicator is designed to pick up the proper amount of vaccine on the needles, which is deposited in the tissues when the wing is pierced. Re-dip the applicator in the vaccine before each application. Excess vaccine adhering to the applicator should be removed by touching the applicator to the side of the vaccine vial.

Be careful not to touch any part of the bird with the vaccine except the area to be inoculated.

examine for takes

Examine for takes 6 to 8 days following vaccination. A positive take, showing that the vaccination was successful, is indicated by swelling of the skin or scab formation at the point of inoculation. The absence of takes may mean that birds were immune before vaccination or that improper vaccination methods were used. Immunity will normally develop about 10 to 14 days after vaccination. Swelling and scabs will disappear 2 to 3 weeks following vaccination.

caution

1. **VACCINATE ONLY HEALTHY BIRDS.**
Although disease may not be evident, coccidiosis, chronic respiratory disease, mycoplasma infection, or other disease conditions may cause serious complications or reduce immunity.
2. All birds within a house should be vaccinated on the same day. Isolate other susceptible birds on the premises from the birds being vaccinated.
3. In outbreak situations, vaccinate healthy birds first progressing toward outbreak areas in order to vaccinate diseased birds last.
4. Do not spill or spatter the vaccine. Burn empty bottles, caps and all unused vaccine and accessories.
5. Do not dilute the vaccine or otherwise stretch the dosage.
6. This vaccine must be stored refrigerated between 35° and 45° F.
7. Do not vaccinate within 21 days before slaughter.

records

Keep a record of vaccine type, quantity, serial number, expiration date, and place of purchase; the date and time of vaccination; the number, age, breed, and location of the birds; names of operators performing the vaccination and any observed reactions.

U.S. VETERINARY LICENSE NO. 185
AMERICAN SCIENTIFIC LABORATORIES
SCHERING CORPORATION U.S.A.
MADISON, WISCONSIN 53701

PRODUCT BULLETIN

FOR BREEDER and REPLACEMENT BIRDS

pipovax®

PIGEON POX VACCINE Live Virus Chicken Embryo Origin

advantages

- A single vaccination after six weeks of age stimulates long lasting protection
- Time proven the best breeder layer protection against pox
- Rigidly tested
- Highly soluble
- Can be used at the same time as other vaccination or when birds are blood tested
- Contains gentamicin as a preservative

pipovax is a live virus vaccine containing a special pigeon pox virus selected for its mild characteristics as well as its ability to stimulate immunity against fowl pox in chickens. This product is for use in chickens 6 weeks of age or older as an aid in preventing fowl pox through immunization by the wing stab method.

Supplied in: Pipovax (Combo Pak), 10 x 500 Doses with diluent.

PIGEON POX VACCINE
LIVE VIRUS, CHICKEN EMBRYO ORIGIN
PIPOVAX®

when to vaccinate

6 weeks of age or older.

your vaccination program

The development of a durable, strong immunity depends upon the use of an effective vaccination program as well as many circumstances such as administration techniques, environment and flock health at time of vaccination. Also, the immune response to one vaccination under field conditions is seldom complete for all animals within a given flock. Even when vaccination is successful, the immunity stimulated in individual animals against different diseases may not be life long. Therefore, a program of periodic revaccination may be necessary.

preparation of the vaccine

1. Do not open and mix the vaccine until ready for use.
2. Mix only one vial at a time and use entire contents within 2 hours.
3. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from vial containing the dried vaccine.
4. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from the bottle containing the diluent.
5. Hold the diluent bottle firmly in an upright position and insert the neck of the vaccine vial into the neck of the diluent bottle. The neck of the vaccine vial should snap into position and should be seated securely in the neck of the diluent bottle.
6. Invert the two containers so that the vaccine vial is on the bottom and allow the diluent to flow into the vaccine vial. If the diluent does not flow freely, squeeze the diluent bottle gently and the diluent will flow into the vaccine vial. The vaccine vial should be completely filled with diluent to prevent excess foaming.
7. Hold the joined containers by the ends; shake vigorously until the vaccine plug is completely dissolved.
8. Return the joined containers to their original position (diluent bottle on the bottom). Allow the rehydrated vaccine to flow into the diluent bottle. If the rehydrated vaccine does not flow into the diluent bottle, squeeze the diluent bottle gently and release to draw the rehydrated vaccine into the diluent bottle. Be sure all the virus is removed from the vaccine vial.
9. Remove the vaccine vial from the neck of the diluent bottle and insert dropper applicator into plastic diluent bottle.
10. The vaccine is now ready for eyedrop use.
11. Wash hands thoroughly after mixing the vaccine.

how to vaccinate

Vaccination is accomplished by dipping the needle applicator into the mixed vaccine and piercing the webbed portion of the underside of the wing. Avoid piercing through feathers which may wipe off the vaccine and avoid hitting the wing muscle or bone to minimize reaction. The applicator is designed to pick up the proper amount of vaccine on the needles, which is deposited in the tissues when the wing is pierced. Re-dip the applicator in the vaccine before each application. Excess vaccine adhering to the applicator should be removed by touching the applicator to the side of the vaccine vial ←

examine for takes

Examine for takes 6 to 8 days following vaccination. A positive take, showing that the vaccination was successful, is indicated by swelling of the skin or scab formation at the point of inoculation. The absence of takes may mean that birds were immune before vaccination or that improper vaccination methods were used. Immunity will normally develop about 10 to 14 days after vaccination. Swelling and scabs will disappear 2 to 3 weeks following vaccination.

caution

1. VACCINATE ONLY HEALTHY BIRDS.

- Although disease may not be evident, coccidiosis, chronic respiratory disease, mycoplasma infection, or other disease conditions may cause serious complications or reduce immunity.
2. All birds within a house should be vaccinated on the same day. Isolate other susceptible birds on the premises from the birds being vaccinated.
  3. In outbreak situations, vaccinate healthy birds first progressing toward outbreak areas in order to vaccinate diseased birds last.
  4. Do not spill or spatter the vaccine. Burn empty bottles, caps and all unused vaccine and accessories.
  5. Do not dilute the vaccine or otherwise stretch the dosage.
  6. This vaccine must be stored refrigerated between 35° and 45° F.
  7. Do not vaccinate within 21 days before slaughter.

records

Keep a record of vaccine type, quantity, serial number, expiration date, and place of purchase; the date and time of vaccination; the number, age, breed, and location of the birds; names of operators performing the vaccination and any observed reactions.

U.S. VETERINARY LICENSE NO. 165
AMERICAN SCIENTIFIC LABORATORIES

SCHERING CORPORATION U.S.A.

MADISON, WISCONSIN 53701

PRODUCT BULLETIN

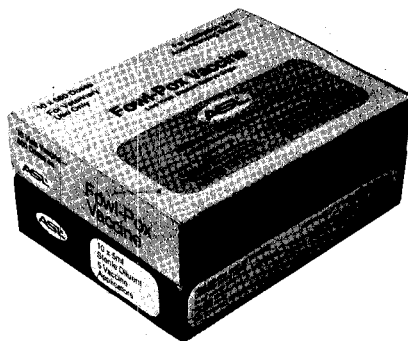
FOR BREEDER and REPLACEMENT BIRDS

ASL fowl-pox®

FOWL-POX VACCINE Live Virus, Chicken Embryo Origin

advantages

- Has ability to stimulate strong immunity against a wide variety of fowl-pox strains
- Proven effective in millions of birds
- Safe for chickens and turkeys
- Highly soluble
- Rigidly tested
- Contains gentamicin as a preservative

asl fowl-pox vaccine is a live virus vaccine containing a fowl pox virus selected for its ability to stimulate strong immunity against a wide variety of fowl pox strains. This product is for use in chickens and turkeys 6 weeks of age or older, as an aid in preventing fowl pox through immunization by the wing-web method (for chickens) and the thigh-stab method (for turkeys).

Supplied in: FOWL-POX (Combo Pak), 10 x 500 Doses with diluent.

FOWL POX VACCINE
LIVE VIRUS, CHICKEN EMBRYO ORIGIN

when to vaccinate

Chickens: Six weeks of age or older.
Turkeys: Six weeks of age or older.

your vaccination program

The development of a durable, strong immunity depends upon the use of an effective vaccination program as well as many circumstances such as administration techniques, environment and flock health at time of vaccination. Also, the immune response to one vaccination under field conditions is seldom complete for all animals within a given flock. Even when vaccination is successful, the immunity stimulated in individual animals against different diseases may not be life long. Therefore, under certain circumstances revaccination may be necessary.

preparation of the vaccine

1. Do not open and mix the vaccine until ready for use.
2. Mix only one vial at a time and use entire contents within 2 hours.
3. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from vial containing the dried vaccine.
4. Remove the tear-off aluminum seal and stopper from the bottle containing the diluent.
5. Hold the diluent bottle firmly in an upright position and insert the neck of the vaccine vial into the neck of the diluent bottle. The neck of the vaccine vial should snap into position and should be seated securely in the neck of the diluent bottle.
6. Invert the two containers so that the vaccine vial is on the bottom and allow the diluent to flow into the vaccine vial. If the diluent does not flow freely, squeeze the diluent bottle gently and the diluent will flow into the vaccine vial. The vaccine vial should be completely filled with diluent to prevent excess foaming.
7. Hold the joined containers by the ends; shake vigorously until the vaccine plug is completely dissolved.
8. Return the joined containers to their original position (diluent bottle on the bottom). Allow the rehydrated vaccine to flow into the diluent bottle. If the rehydrated vaccine does not flow into the diluent bottle, squeeze the diluent bottle gently and release to draw the rehydrated vaccine into the diluent bottle. Be sure all the virus is removed from the vaccine vial.
9. Remove the vaccine vial from the neck of the diluent bottle and insert dropper applicator into plastic diluent bottle.
10. The vaccine is now ready for eyedrop use.
11. Wash hands thoroughly after mixing the vaccine.

how to vaccinate

CHICKENS:

Vaccination is accomplished by dipping the needle applicator into the mixed vaccine and piercing the webbed portion of the underside of the wing. Avoid piercing through feathers which may wipe off the vaccine, and avoid hitting the wing muscle or bone to minimize reaction. The applicator is designed to pick up the proper amount of vaccine on the needles, which is deposited in the tissues when the wing is pierced. Re-dip the applicator in the vaccine before each application. Excess vaccine adhering to the applicator should be removed by touching the applicator to the side of the vaccine vial.

TURKEYS:

Vaccination may be conveniently and successfully accomplished by the thigh-stab method as follows: The helper grasps the legs of the turkey with one hand as it is handed to him, and holds the bird head downward with its back toward him. He then passes his other hand downward on the outside of one thigh, turning the feathers back and exposing a bare spot about midway. With the freshly dipped applicator, the vaccinator stabs into the thigh muscle going only deep enough to break the skin and deliver the vaccine, but taking care to avoid piercing the tendons or injuring the bone.

Be careful not to touch any part of the bird with the vaccine except the area to be inoculated.

Examine for takes 6 to 8 days following vaccination. A positive take, showing that the vaccination was successful, is indicated by swelling of the skin or scab formation at the point of inoculation. The absence of takes may mean that birds were immune before vaccination or that improper vaccination methods were used. Immunity will normally develop about 10 to 14 days after vaccination. Swelling and scabs will disappear 2 to 3 weeks following vaccination.

caution

1. VACCINATE ONLY HEALTHY BIRDS.

- Although disease may not be evident, coccidiosis, chronic respiratory disease, mycoplasma infection, or other disease conditions may cause serious complications or reduce immunity.
2. All birds within a house should be vaccinated on the same day. Isolate other susceptible birds on the premises from the birds being vaccinated.
  3. In outbreak situations, vaccinate healthy birds first progressing toward outbreak areas in order to vaccinate diseased birds last.
  4. Do not spill or spatter the vaccine. Burn empty bottles, caps and all unused vaccine and accessories.
  5. Do not dilute the vaccine or otherwise stretch the dosage.
  6. This vaccine must be stored refrigerated between 35° and 45° F.
  7. Do not vaccinate within 21 days before slaughter.

records

Keep a record of vaccine type, quantity, serial number, expiration date, and place of purchase; the date and time of vaccination; the number, age, breed, and location of the birds; names of operators performing the vaccination and any observed reactions.

U.S. VETERINARY LICENSE NO. 165
AMERICAN SCIENTIFIC LABORATORIES

SCHERING CORPORATION U.S.A.

MADISON, WISCONSIN 53701

צילום טז

AMERICAN SCIENTIFIC LABORATORIES

A Schering Corporation Division
GALLOPING HILL ROAD, KENILWORTH, NEW JERSEY 07033 / TEL. (201) 931-2000

August 18, 1977

Sholom Y. Gross
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, NY 11228

Dear Sir:

In response to your letter of July 25, 1977; in the poultry husbandry practices of today, it is commonplace to vaccinate chickens for prevention of disease. Vaccines are administered in many fashions, depending upon the requirements for disease protection as dictated by geographic areas. I would assume that most chickens are vaccinated with at least two or more types of vaccine. The most common method of administration is eye-drop or water.

I am enclosing a few of our product bulletins that may provide you with information with regard to method and age of administration.

With regard to the hatcheries in the specified areas using our vaccines; this question is difficult to answer since our products are sold directly and/or through distributors. May I suggest you contact the hatcheries in question directly, since they can provide you with accurate information regarding the products which they use.

A list of hatcheries and poultry producers in the United States can be obtained through several sources. May I suggest that you write the U.S.D.A., Agricultural Research Services, and ask for a list of participants

YOUR PARTNER IN ANIMAL HEALTH MANAGEMENT

Sholom Y. Gross
Page 2
August 18, 1977

in the National Poultry Improvement Plan (Bulletin ARS-NE-9-4, January 1977). Other information can be obtained through the Poultry and Egg Institute of America:

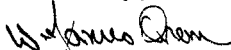
521 East 63rd Street
Kansas City, MO 64110

You might also contact the Southeast Poultry and Egg Association:

1456 Church Street
Decatur, GA 30030

I hope the information provided will be of assistance to you.

Sincerely,

W. James Orem
Sales Manager

WJO:lh
enclosures

STERWIN LABORATORIES INC.

PRODUCT INFORMATION

MAREK'S DISEASE VACCINE - STERWIN HVT

INDICATION:

For vaccination of healthy one-day-old chicks against Marek's disease.

DESCRIPTION:

A live virus vaccine containing the East Lansing FC 126 strain of turkey herpes virus propagated in chick embryo fibroblasts under rigid quality control and frozen in the final container. Sterwin HVT is packaged in two separate units, a glass ampule containing 2ml. of frozen vaccine and a bottle of sterile diluent.

The vaccine is prepared in 500 and 1000 dose ampules. A 100ml. bottle of diluent is required for 500 doses, 200ml. is required for 1000 doses. Each chick is inoculated subcutaneously with 0.2ml.

The ampules are inserted in metal canes in a canister. The canister is packed within a liquid nitrogen container.

STORAGE:

IMPORTANT: Proper storage of the vaccine is essential if the potency of the product is to be maintained.

AMPULE - Keep ampule frozen in liquid nitrogen until ready to vaccinate.

DILUENT - Diluent may be stored at room temperature but must be ice cold at time of use.

CONTAINER - Store liquid nitrogen container securely in an upright position in a dry, well-ventilated area.

CAUTION:

Liquid nitrogen containers and vaccine should be handled only by properly trained personnel, see Form 9888K "Precautions and Safe Practices - Liquefied Atmospheric Gases" published by the Linde Division of Union Carbide Corp., New York, N.Y.

When removing ampule cane, handling frozen ampules or adding liquid nitrogen, wear long sleeves, a plastic face shield, and heavy asbestos gloves to protect the skin from contact with the liquid nitrogen. All storage and handling of the liquid nitrogen container must be in a well-ventilated area. Do not inhale liquid nitrogen vapors. If drowsiness occurs, get fresh air quickly; then ventilate entire area. If breathing difficulty occurs or there is loss of consciousness, apply artificial respiration and summon a physician immediately.

Special care should be taken when removing canes from the container as occasionally an ampule may explode when warmed. Precautions should be taken to protect one's self from flying glass.

PREPARATION and ADMINISTRATION:

IMPORTANT: Read carefully directions for use sheet enclosed in each package of Sterwin-HVT diluent. Instructions must be followed exactly for best results. The vaccine is to be administered subcutaneously in the back of the neck of one-day-old chicks. Guard against exposure of vaccinated chicks to Marek's Disease for at least 2 weeks.

PACKAGING:

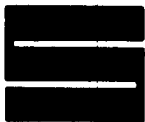
	Dose Size	Cat. No.
STERWIN-HVT	500	S 602
	1000	S 605

The information contained herein is to the best of our knowledge true and accurate. Any recommendations or suggestions are made without warranty or guarantee, since use conditions are beyond our control. Nothing contained herein shall be construed to imply the non-existence of any relevant patents, nor to constitute permission, endorsement or recommendation to produce any inventions covered by any patents owned by Sterling Drug Inc., or by others without authority from the owner of the patent.

STERWIN LABORATORIES INC. MILLSBORO, DELAWARE 19966

STERWIN

STERWIN LABORATORIES INC.

PRODUCT INFORMATION

MAREK'S DISEASE VACCINE STERWIN - HVT LYOPHILIZED

INDICATIONS:

Vaccination of healthy one-day-old chicks against Marek's disease. This virus will infect chicks even though they may be carrying maternal antibodies to Marek's disease herpesvirus, providing a minimum titer of 1000 PFU's per dose is administered.

DESCRIPTION:

A live virus vaccine containing the East Lansing FC 128 strain of turkey herpesvirus in cell-free lyophilized form, produced in chick embryo fibroblasts. Inoculated cell cultures are harvested, processed and freeze-dried in the final container. Sterwin-HVT Lyophilized is packaged in two separate units: a 10-pack tray of vaccine vials and a carton of bottled sterile diluent containing special stabilizers.

PREPARATION OF EQUIPMENT:

Sterilize vaccinating equipment by boiling in water for 20 minutes or more or by autoclaving 15 minutes at 120° C under steam pressure. **DO NOT USE CHEMICAL DISINFECTANTS** - they can inactivate the virus.

USE ONLY STERWIN-GREEN LABEL DILUENT: select proper size vaccine and diluent as follows:

500-dose vaccine: 100 ml diluent

1000-dose vaccine: 200 ml diluent

PREPARATION OF VACCINE:

DO NOT OPEN AND REHYDRATE THE VACCINE UNTIL READY FOR USE. USE DILUENT AT ROOM TEMPERATURE, 68-72° F (20-22° C).

1. Mix only one vial at a time and use immediately.
2. Remove aluminum seal from vial and rubber stopper from bottle of diluent.
3. To rehydrate vaccine, pour a small amount of diluent into vaccine vial; shake. Transfer partly dissolved vaccine into diluent bottle. Replace stopper and **SHAKE VIGOROUSLY** for at least 30 seconds to insure even distribution. Rehydrated vaccine is now ready for use.
4. To obtain optimum results, place the vaccine in an ice bath immediately after rehydration and swirl frequently.
5. Administer all vaccine from one vial within one hour after rehydrating.
6. Do not dilute the vaccine or otherwise stretch the dosage.

METHOD OF ADMINISTRATION:

Administer rehydrated cell-free vaccine using a sterile automatic syringe with a 20- to 22-gauge, 3/8- to 1/2-inch needle. Inject each chick subcutaneously in the back of the neck with 0.2 ml of rehydrated vaccine (the breast also may be used). At either site, lift the skin and insert the needle downward beneath the skin. AGITATE REHYDRATED VACCINE FREQUENTLY DURING USE.

For maximum effectiveness, observe good management practices for at least 2 weeks to avoid exposure of vaccinated chicks to virulent Marek's disease virus.

CAUTION:

Carefully follow directions for use. Vaccinate only healthy birds maintained under good environmental conditions and free of all diseases, including chronic respiratory disease (CRD), coccidiosis, PLO infections, epidemic tremors or other diseases that can cause complications or reduce immunity.

Satisfactory results with Sterwin-HVT Lyophilized depend on various factors, including but not limited to (1) conditions of storage and handling by the user, (2) health and responsiveness of individual birds, and (3) time and degree of field exposure.

Use only special green label diluent provided for Sterwin-HVT Lyophilized (freeze-dried) vaccine; **DILUENTS FOR CELL ASSOCIATED (WET) VACCINE ARE INCOMPATIBLE AND WILL CAUSE LOSS OF TITER.**

Do not vaccinate within 21 days before slaughter

Burn empty vials, bottles, caps and all unused contents.

- 2 -

I hope that the above will provide you with the information that you needed. If there are any further questions, please feel free to write to me.

Very truly yours,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "P. H. Langer". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping initial "P".

P. H. Langer, Chief
Veterinary Biologics

צילום טו

STERWIN LABORATORIES INC. Subsidiary of Sterling Drug Inc.
P.O. Box 537 • Millsboro, Delaware 19966 • Area (302) 934-9274

August 11, 1977

Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

Reference is made to your letter of 25 July, 1977 concerning vaccination of chickens.

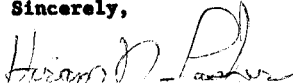
Below you will find answers to your questions.

1. Depends on vaccine administered. May be subcutaneous, intramuscular, web of wing, eye drop, drinking water, spray and vent drop or brush.
2. 100%
3. Not applicable.

I might add that I do not know of any hatchery that does not use Marek's Disease Vaccine in day old chicks. This vaccine is injected intramuscularly or subcutaneously back of the head. Data sheets are attached.

We trust that the above will be helpful.

Sincerely,

Hiram N. Lasher

Attachments

In a small portion of the commercial egg layers, an intramuscular vaccination for Newcastle disease may be given. Because of the speed of the inoculation, an exact location cannot be described. It is usually in any fleshy portion either in the breast or the thigh. In some cases, a killed bacterin may be administered; this is usually administered under the skin behind the head.

Commercial turkeys are usually immunized less frequently than chickens. In some areas, they may be vaccinated by a natural method (mucous membranes) against Newcastle disease and fowl cholera. In other areas an intramuscular vaccination, as described above, may be given for Newcastle disease. In some areas, killed bacterins to protect turkeys against fowl cholera and erysipelas are given once or more frequently. The bacterins are usually administered under the skin just behind the head; this portion is discarded at the processing plant.

The vaccination programs for commercial chicken and turkey breeding flocks are more complicated. This is because it is often necessary to provide parental protection to the baby poultry against many agents or organisms that are potentially capable of affecting the health of poultry and because the cost/benefit ratio dictates a program based on protection rather than cost.

The time spent in answering your letter should indicate to you our appreciation of your concern in this area. Cattle and sheep vaccinations of all forms, including intramuscular inoculations, have commonly been performed for hundreds of years.

Sincerely,

Irvin L. Peterson
Chief Staff Veterinarian
Swine and Poultry Diseases Staff
Veterinary Services

ציילום יד

Health of Animals Branch
Direction de L'Hygiène Vétérinaire

Ottawa, Ontario K1A 0Y9
February 7, 1978

Your file   Votre référence

Our file   Notre référence

675.1/07-2

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228
U.S.A.

Dear Mr. Gross:

Your letter of November 1, 1977, addressed to the Ministry of Agriculture has reached my desk for reply.

I note in your letter that you have previously had correspondence with this Department. Unfortunately, I am unable to locate this material so may perhaps, be repeating information that you have already received.

I am not certain whether your inquiry is specifically on Marek's Disease Vaccination or on the vaccination of poultry for various diseases. If I interpret your questions correctly, I believe Marek's Vaccination is of prime interest to you at this time.

Today, all Marek's Vaccine is inoculated into one-day old chicks, subcutaneously, that is, under the skin at the upper-most part of the neck,

No vaccine is ever used in 100% of the animals, however, Marek's Vaccine is used very extensively, primarily in broiler chicks and, I would guess that perhaps, 90% of these chicks are vaccinated. Vaccination in egg producing birds is practised to a lesser degree.

Please be informed that other poultry vaccines may be administered in a great variety of ways, some by placing the vaccine in the drinking water, some by spray administration in which the vaccine is aerosolized and thus, enters the birds via the respiratory tract. Other vaccines, as for example, Fowl Pox, may be administered by plucking a few feathers from the leg and applying the vaccine into the follicles with a stiff brush or by a wing web inoculation. Another vaccine, Fowl Laryngotracheitis is administered by dropping the vaccine either into the eye or into the nostrils.

.../2

צילום יג

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
ANIMAL AND PLANT HEALTH INSPECTION SERVICE
FEDERAL BUILDING
HYATTSVILLE, MARYLAND 20782

December 6, 1977

Rabbi Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163, Dyker Heights Station
Brooklyn, NY 11228

Dear Rabbi Gross:

This letter is in response to your letter of November 12, 1977, concerning the vaccination of fowl. It is impossible to indicate by letter every route of inoculation used by all producers of poultry and eggs. This letter will try to describe the practices being used by 98 to 99 percent of the producers in the United States.

Vaccination is a means of exposing a specific antigen to the cells of an animal so that the animal will respond naturally by producing antibody against this antigen and thereby protect that animal's health. This process may be done artificially or naturally and is more or less a normal continuous process. The antigens may be non-living or living. The nonliving antigens may be killed whole organisms, or the antigens may be simply a specific organic compound from an organism which will stimulate immunity or protection from that organism. The live antigen may be a disease-producing organism or more often an organism which has been modified or attenuated by various means to produce protection but not disease. The vaccines that are capable of producing disease are often administered by a different route or at a time when the disease is easily controlled and has little effect on the animal, or when the animal has some natural protection, such as parental immunity or antibody, from its mother.

The routes or methods of administering the antigen or vaccine depend on several factors. First, it has to be effective. Second, depending on the disease, it must be done as practical from a cost standpoint as possible. Many of the vaccines, particularly the attenuated viruses, normally have natural routes of administration. By natural route indicates that the method of administration is the route that the virus or bacteria normally invades or infects the animal. This method usually involves the mucous membranes of the conjunctiva of the eye, respiratory system, or the digestive system.

Rabbi Gross

The injection of vaccine (parenteral inoculation) because of the greater expense is limited in use in commercial poultry production because of the greater cost of handling the individual animals. It is used, however, when the cost/benefit of the vaccination and disease is indicated. Certain diseases, such as fowl pox, demand another route to produce reliable immunity. Intramuscular or subcutaneous (under the skin) injections are used in the case of killed vaccines because this is the most efficacious means of producing immunity with this type of vaccine. This immunity will result in the production of healthy, wholesome animals for the market.

There are times when certain live vaccines (e.g., Marek's disease vaccine) must be administered in the muscle or under the skin early in the life of the chick before the disease-producing, ubiquitous virus enters naturally. The vaccine virus or virus that does not produce disease, incidentally, is present naturally in most turkeys marketed in the world and was derived from turkeys. The virulent virus, or disease-producing virus enters the body by natural means and coexists, at least for a while; however, the immune systems prevent the cancer-forming virus from transforming the particular white blood cells into tumor cells.

With the above as background information, I will try to answer the questions you specifically asked in your letter. All commercial chickens (i.e., egg-type and meat-type chicks) are immunized against Marek's disease at 1 day of age. The vaccine is administered, except for the exceptions noted in my previous letter, under the skin just behind the head. Because of the ubiquitous nature of the Marek's disease virus, it is believed that all chickens and other susceptible avian species are exposed to or naturally vaccinated against this virus early in life, become viremic (virus in blood), and depending on the virus, are able to develop immunity, control the transformed cells, or are afflicted with the disease.

Chicks raised for broiler production, with the exception of the vaccination for Marek's disease at 1 day of age, and at times for fowl pox, are exposed to various vaccines only by the natural route; i.e., exposure to the mucous membranes.

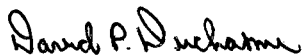
Chicks raised for egg production because of their greater value and longer life span (up to 2 years of age) require a different vaccination program. In addition to the Marek's disease and other vaccinations just discussed, the pullets may receive a vaccination in the web of the wing or skin for fowl pox. In a small percentage of the layers, avian encephalomyelitis and Newcastle disease may also be administered in the web of the wing (the webbing of skin connecting the front portion of the wing bones).

or by a superficial injection of the pox virus into the web of the wing. The cost of labor causes poultrymen in most cases to vaccinate their birds by some method other than by injection, although, some do inject their chickens to protect them, principally against virus respiratory diseases. All licensing of poultry vaccines sold interstate is under the control of the United States Department of Agriculture.

There certainly are non-inoculated poultry. We know, however, of no way that the poultry can be identified by some outside markings.

We would suggest that you contact your supermarket(s) to determine the source of the poultry which your group is purchasing. Once you ascertain their name and address, (usually one or more large company) you can obtain the desired information. Your respective state agricultural extension service might also be able to assist you in locating such poultry. They could also put you in contact with poultry companies which would help you with the information that you desire. Perhaps, they could set aside certain of their growers to raise poultry to meet your specifications. The poultry industry will adapt to meet significant market demands.

Sincerely,

David P. Ducharme, D.V.M.
Acting Director, Division of
Drugs for Avian Species
Bureau of Veterinary Medicine

צילום יב

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE
ANIMAL AND PLANT HEALTH INSPECTION SERVICE
FEDERAL BUILDING
HYATTSVILLE, MARYLAND 20782

September 28, 1977

Rabbi Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163, Dyker Heights Station
Brooklyn, NY 11228

Dear Rabbi Gross:

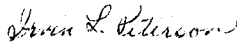
Your letter of July 25, 1977, addressed to the Commissioner of the Pennsylvania State Department of Agriculture was forwarded to our office for reply.

The answers to the itemized questions posed in your letter according to our present knowledge are as follows:

1. Most of the inoculated egg-type chicks and meat-type chicks (broilers) are inoculated subcutaneously in the neck region just posterior to the head.
2. A conservative estimate of the percentage of the commercial chicks that are vaccinated for Marek's disease would be 95 percent. The broiler industry in the Northwest is vaccinating a small percent (1 percent) of the chicks with another type of vaccine. The broiler pen mates are then exposed by contact to this nonpathogenic virus. To our knowledge, this practice is limited to only that area of the United States.
3. We are not aware of any commercial hatchery in the Denver vicinity or New York State that does not vaccinate chicks for Marek's disease.

If additional information is desired concerning the use of the Marek's disease vaccine and its safety, you may wish to contact Dr. H. Graham Purchase, National Program Staff, Agricultural Research Service, USDA, Beltsville, MD 20705, telephone Area Code (301) 344-2716.

Sincerely,

Irvin L. Peterson
Chief Staff Veterinarian
Swine and Poultry Diseases Staff
Veterinary Services

RUTGERS VACCINATION SCHEDULE FOR THE LAYING FLOCK

Vaccines for	First vaccination	Second vaccination	Third vaccination
NEWCASTLE B₁ type. Use if no outbreaks have been reported in the area during the past month.	Age: 4 weeks. Method: Water, intranasal, intraocular, <u>intramuscular</u> , or method of your choice.	Age: 16 weeks or at housing time. Method: Water, intranasal, intraocular, <u>intramuscular</u> , or method of your choice.	Age: Every 3 to 4 months or follow manufacturer's recommendations. Method: Same as for second vaccination.
NEWCASTLE Roakin strain. Do not use as first vaccination after 6 weeks of age.	Age: 4 to 6 weeks. Method: <u>Wing-web stab.</u>	Age: 16 weeks. Method: B ₁ type, as above or Roakin strain <u>wing-web stab.</u>	As above.
NEWCASTLE B₁ type. Use on birds under 4 weeks of age when outbreaks occur in area.	Age: Up to 4 weeks. Method: Water, intranasal, intraocular, <u>intramuscular</u> , or method of your choice.	Age: 4 to 5 weeks or not earlier than 3 weeks after first vaccination. Method: Same as for first vaccination.	As above.
BRONCHITIS Mass. type or polyvalent - Mass.-Conn. type vaccine.	Age: 12 to 18 weeks. Method: Water, intranasal, or intraocular.	Not necessary unless birds are vaccinated before 12 weeks of age. Follow manufacturer's directions.	Not necessary unless recommended by manufacturer.
LARYNGOTRACHEITIS Vaccinate all birds on farm at same time. If an outbreak occurs, vaccinate all susceptible, birds immediately.	Age: 6 to 20 weeks or older if necessary. Method: Vent-brush vaccine or eye-drop vaccine.	Age: Not necessary for vent-brush vaccine. If first eye-drop vaccination is before 10 weeks of age, apply eye-drop vaccination again at 16 to 20 weeks.	Not necessary.
LARYNGOTRACHEITIS If vaccination becomes necessary before 6 weeks of age.	Age: 2 to 6 weeks. Method: Eye-drop vaccine, or vent-drop vaccine. Variable results before 4 weeks of age.	Age: 6 to 8 weeks after first vaccination. Method: Eye-drop vaccine or vent-brush vaccine.	Not necessary.
FOWL POX Where early protection is not necessary.	Age: 8 to 16 weeks. Method: <i>Fowl pox or modified pox vaccine: wing-web stab - 2 needles.</i> <i>Pigeon pox vaccine:</i> Brush or spray into 1" by 2" area of exposed feather follicles on leg or wing-web stab if directed by manufacturer.	Not necessary. NOTE: During pox reaction period, do not stress birds by giving any other vaccines or by debeaking.	
FOWL POX Where early protection is necessary.	Age: 1 day to 8 weeks. Method: <i>Modified pox vaccine only. Wing-web stab.</i> <i>Pigeon pox vaccine:</i> Spray or brush into exposed feather-follicle area on leg.	Age: 16 to 20 weeks or before housing. Method: Same as for first vaccination. <u>Wing-web stab</u> may be preferred by manufacturer. Follow printed directions.	Not necessary.
EPIDEMIC TREMOR (AE OR AVIAN ENCEPHALOMYELITIS) For breeders or replacement pullets.	Age: 10 to 16 weeks. Method: <i>Live virus vaccine: water.</i> OR Age: 15 to 20 weeks. Method: <i>Killed virus vaccine: subcutaneous injection.</i>	Not necessary.	

Supersedes Leaflet 383.

צילום יא

DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION, AND WELFARE
PUBLIC HEALTH SERVICE
FOOD AND DRUG ADMINISTRATION
ROCKVILLE, MARYLAND 20852

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Association
P.O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

MAY 10 1977

Dear Mr. Gross:

Reference is made to your letter of April 19, 1977, regarding the injection of chickens and turkeys. Some hatcheries do inject day old chicks and day old turkey poults with drugs when they are sorted into boxes prior to consignment to the growers. This is done to control diseases which are transmitted through the egg or from bacterial contamination of the egg shell. The practice is more prevalent in turkey poults than in chicks.

Growing or mature chickens are seldom, if ever, injected with drugs because of the high labor costs of injecting individual chickens. There are two principal diseases of growing turkeys, which in the event of a disease outbreak, are controlled by injection of drugs. Infectious sinusitis of turkeys is controlled by injecting drug into the infraorbital sinus (located below the eye). Erysipelas occurs in growing and mature turkeys and is controlled by injecting the birds with suitable drugs into the muscles of the thigh.

Many of the diseases of poultry have been controlled by blood testing and slaughtering of infected carrier parent stock; therefore, fewer injectable drugs are necessary today than they were in the past. The types of injectable drugs that are used are antibiotics.

In answer to your specific question, most inoculations take place under the skin of the neck, but, as previously stated, some are injected in the muscles of the thigh, i.e., erysipelas, or into the sinus, i.e., infectious sinusitis.

Chickens are immunized against diseases by several methods, e.g., vaccine by drinking water, by eyedrop, by dust, by removing feathers from the leg in the case of fowl pox and applying the virus vaccine directly into the feather follicles after removing a few feathers

RUTGERS VACCINATION SCHEDULE FOR THE LAYING FLOCK

Frank W. Kingsbury, D.V.M.
Extension Veterinarian

COOPERATIVE EXTENSION SERVICE
COLLEGE OF AGRICULTURE AND ENVIRONMENTAL SCIENCE
RUTGERS — THE STATE UNIVERSITY
NEW BRUNSWICK, N. J.

Distributed in cooperation with U. S. Department of Agriculture in furtherance of the Acts of Congress of May 8 and June 30, 1914. Cooperative Extension Service work in agriculture, home economics, and 4-H, John L. Gerwig, director.

Vaccinations, if properly programmed for healthy birds, usually protect your flock against the hazards of Newcastle disease, bronchitis, infectious laryngotracheitis, fowl pox, and epidemic tremor.

A Guide and Suggestions for Vaccinating Replacement Pullets

1. Always read, understand, and follow the directions that come with the vaccine.
2. Remember you may be handling a live virus. It can cause a specific disease if improperly used. Be careful. Do not use vaccines after expiration date.
3. Birds to be vaccinated should be in good health.
4. Mix vaccine just before using, and use it within 4 hours after mixing. Keep mixed vaccines cool on hot days. Do not run live virus vaccines through rusty water pipes.
5. Be sure needle or brush carries vaccine to each bird. Do not stretch amount of vaccine.
6. Be careful when vaccinating. Do not try for a speed record. Get vaccine into the bird.
7. Avoid spilling vaccine on clothes or on litter. A block of wood with holes in it to hold vaccine bottles may be useful.
8. Burn all unused vaccine and unused portions of mixed vaccines at the end of each day.
9. Use the same strain of vaccine throughout the program except the Roakin strain of Newcastle, which:
  - a. Should not follow the use of B₁ type vaccines.
  - b. Should not be used on birds in production.
10. It is believed that stress is a factor in triggering dormant leukosis infections. Since some combinations of vaccines stress birds severely, each manufacturer's written instructions should be followed. It is best not to mix or combine Newcastle disease and bronchitis vaccines. Use these vaccines separately.
11. Crated birds should not be vaccinated until the time of release on new premises.
12. Yearlings: Recommend revaccination at the time of molt for all diseases for which previously vaccinated or for diseases prevalent in the area.
13. Sanitation by vaccination crews:
  - a. Wear clean outer clothing and clean rubber footwear between each farm vaccination job.
  - b. Clean and disinfect crates, trucks, tires, footwear, and equipment when each farm vaccination job is completed. Inspect these items for cleanliness before reuse.
  - c. Practice cleanliness at all times to avoid disease transmission.
14. Vaccines used in drinking water: Be sure water is fresh and free of sanitizers and chlorine.
15. Fowl cholera bacterin may require two injections given subcutaneously. Be sure to follow manufacturer's directions. (See item 1 above.)

What to look for in "takes" and reactions			
Vaccine	Time to read reaction	Lesions	Length of visible reaction
Fowl pox Modified pox	7 to 9 days	Small scabs and distinct swelling at wing-web site of stab vaccination.	5 to 15 days
Pigeon pox	7 to 9 days	Swelling of the follicles into which vaccine was placed.	5 to 15 days
Laryngotracheitis	4 to 5 days	Swelling and redness of upper lip of vent. Eye-drop reaction; may be watery eyes in 2% of birds.	3 to 7 days

Examine at least 5 percent of all birds vaccinated in each pen. If 80 percent "takes" are not visible, immediately contact your vaccination crew or supplier of vaccines.

If more than one serial lot of vaccine is used, record each serial lot and spot check at least 5 percent of the birds vaccinated with each serial lot of vaccine.

צילום י

STATE OF NEW JERSEY
DEPARTMENT OF AGRICULTURE
PHILLIP ALAMPI, SECRETARY
TRENTON 08625

August 16, 1977

Mr. Sholom Y. Gross
Executive Director
International Kashrus Assn.
P. O. Box 163
Dyker Heights Station
Brooklyn, New York 11228

Dear Mr. Gross:

This is in answer to your letter of July 25, 1977 concerning vaccination of chickens.

Question #1. Which part of the chick body is the recommended place for administration of vaccination?

Vaccination of chickens is performed in many ways:

New Castle and Bronchitis vaccine is given through the water.

Laryngotracheitis vaccine is dropped in the eye.

Mareks vaccine is dropped in the eye or intranasal.

Fowl pox vaccine is injected into the wing web.

Question #2. Approximately what percentage of U. S. chicks (or any other identifiable locations) are vaccinated?

All commercially raised pullets and broilers are vaccinated.

Question #3. Which hatcheries in the New Jersey State and Denver vicinity utilize your vaccination?

All New Jersey hatcheries are on a vaccination schedule as poultry diseases are very costly and the birds must be protected. As for Denver vicinity vaccinations, I have no